

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Kurucusu
KEMAL KARATEKİN

HAFİZ HALİL
ŞEYH BEDREDDİN MENAKIBNAMESİ

Türk Edebiyatı Klasikleri - 2

© **Tekin Yayınevi**
TÜRKÇE YAYIN HAKLARI

Çeviri
Prof. Dr. Mehmet Kanar

Editör
Ayşegül Çakan

Redaksiyon
Büşra Dinç

Kapak Tasarımı
Ömer Ülkenciler

Sayfa Tasarım
Gülizar Ç. Çetinkaya

1. Basım
Eylül 2015

Baskı ve Cilt
Yaylacık Matbaası
Litros Yolu, Fatih Sanayi Sitesi, No: 12/197-203
Topkapı / İstanbul
Tel: (0212) 567 80 03
Sertifika No: 11931

TEKİN YAYIN DAĞITIM SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
Ankara Cad. Konak Han, No: 15/A
Cağaloğlu - İstanbul
Tel: (0212) 527 69 69 - 512 59 84 Faks: (0212) 511 11 22
www.tekinyayinevi.com
info@tekinyayinevi.com
Sertifika No: 12336

ISBN: 978-9944-61-129-9

HAFIZ HALİL

ŞEYH BEDREDDİN
MENAKIBNAMESİ

Manzum Çeviri

Prof. Dr. Mehmet Kanar

MEHMET KANAR

1 Ocak 1954 tarihinde Konya'da doğdu. Vefa Lisesi'ni bitirdi. Yükseköğrenimini İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arap ve Fars Dilleri ve Edebiyatları Bölümü'nde tamamladı. Fars Dili ve Edebiyatı bilim dalında doktor, doçent ve profesör oldu. Kürsü, bölüm başkanlığı, dekan yardımcılığı, yönetim kurulu üyeliği gibi idarî görevlerde bulundu. 2007 yılından beri Yeditepe Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde ders veriyor. Fars Dili ve Edebiyatı, Türk Dili ve Edebiyatı, Türk kültürü alanlarında sözlük, gramer, metin neşri, çeviri, sadeleştirme, öyküleştirme, yayına hazırlama gibi çalışmaları vardır.

İÇİNDEKİLER

Sunuş / 9

Giriş / 15

Sultan Süleyman'ın Rûm İline Geçmesi / 26

Hacı İlbeyi'nin Dimetoka'yı Fethetmesi / 31

Şeyh Bedreddin'in Doğumu / 33

Şeyh Bedreddin'in, Müeyyed ile Birlikte İzin Alıp Gitmesi / 39

Musa Çelebi'nin Babasından İzin Alması / 44

Musa Çelebi'nin Mahmud Çelebi'den Ayrılması / 49

Mısır'a Varması / 53

Harami Baskını / 55

Kudüs'e Yönelmesi / 58

Şeyh'in Kitap Telifi İçin İzin Alması / 73

Câmi'u'l-fusûleyne Övgü / 75

Şeyh Bedreddin'in İlahî Cezbeye Kapılması / 80

Şeyh'in Düşmanlarının Fetva Uydurmak İçin Bir Araya Gelmesi / 188

Şeyh'in Padişaha Cevabı / 190

Şeyh ile Müftü Mevlana Haydar'ın Tartışması / 192

Birkaç Münafığın Şehre Soru Sormaya Gelmesi / 195

Şeyh'in Hakk'a Münacatı, Bedduası /	197
İftira ile Şeyh'in Asılması İçin Fetva İstenmesi /	207
Şeyh Bedreddin'in Allah'a Yakarması /	210
Şeyh Bedreddin'in Asılması /	211
Şeyh Bedreddin'in Müride Biat Vermesi /	217
Bedreddin'in Dervişe Telkinde Bulunması /	219
Şeyh Bedreddin'in Evlatları /	221
Sultan Murad'ın Engürüs'le Gazâsı /	232
Resûlullah'a Övgü /	249

SUNUŞ

Simavna Kadısıoğlu Şeyh Bedreddin on dördüncü yüzyılın ikinci yarısı ile on beşinci yüzyılın ilk çeyreğinde yaşayan, fıkıhçı kimliğiyle öne çıkan, etrafında geniş halk kitlelerini topladığı için yönetim tarafından endişe ile izlenen bir sûfidir. Başlangıçta sûfilîğe karşı olsa da, daha sonra tasavvufa yönelmiş, şeyhlik mertebesine kadar yükselmiştir.

Çok hareketli geçen, arada durgunluk dönemleri de bulunan bir hayat... Kimi araştırmacılara ve kaynaklara göre isyan hareketlerinde elebaşı olarak bilinen bir kimlik... Onun hayatı hakkında en geniş bilgi torunu Hafız Halil tarafından kaleme alınan menakıbnamesinde bulunuyor. Sadece bir yerde Börklüce Mustafa'dan bahsedilirken "ondaki illetin Şeyh'e de bulaştığı" üstü kapalı olarak vurgulanıyor.

Eski Anadolu Türkçesi ile kaleme alınan bu eseri biz de manzum olarak, üslûba zarar vermeden, mümkün oldukça kafiye tutturarak dil içi çeviri yöntemiyle tekrar çevirdik. Bedreddin'in hayatı hakkında yorum yapmayı okuyucuya bıraktık.

Menakıbname'yi çevirirken önsözünü İsmet Sungurbey'in yazdığı, Abdülbaki Gölpınarlı'nın incelemesi ve metniyle birlikte yayımlanan şu eserden faydalandık: Simavna Kadısıoğlu Şeyh Bedreddin ve Manâkıbı, İnceleme Abdülbaki Gölpınarlı, Önsöz İsmet Sungurbey, Elif Kitabevi, Milenyum Yayınları, İstanbul 2008.

Eser hakkında daha geniş bilgi için bu kitap yanında şuna da bakınız. Bilal Dindar, Bedreddin Simavî, DİA, c. 5, s. 331-334.
Bu çalışmanın yararlı olmasını dilerim.

Prof. Dr. Mehmet Kanar

profkanar@gmail.com

mehmet.kanar@yeditepe.edu.tr

BEDREDDİN SİMAVÎ

Tam adı Simavna Kadısıoğlu Şeyh Bedreddin Mahmûd'dur. Torununun beyanına göre 1359 yılında Edirne yakınlarındaki Simavna'da doğdu. Babası İsrail, Simavna kadılığı yaptı. Bedreddin ilk tahsilini babasından aldı. Sarf, nahiv öğrendi. Daha sonra Bursa, Şam, Kudüs ve Kahire'de fıkıh, mantık, felsefe, astronomi, hadis ilimleri okudu. Kahire'de Sultan Berkuk'un oğlu Ferece üç yıl öğretmenlik yaptı. Berkuk, Cazibe adlı cariyesiyle Bedreddin'i evlendirdi. Bedreddin, daha önce tasavvufa karşı iken, burada tanıştığı Ahlatlı Şeyh Seyyid Hüseyin'e intisap etti. Kahire'de hastalanınca 1402-3 yılında Tebriz'e gitti. Bu yeni çevrede katıldığı ilmî tartışmalarda Timur'un takdirini kazandı. Kahire'ye döndükten sonra çilesini tamamladı. Ne var ki Kahire'deki şeyhlerle uzlaşma sağlayamadı. Edirne'ye dönmek istedi. Tire'de Dede Sultan lakaplı Börklüce Mustafa ile tanıştı. Yine dönüş yolu üzerinde Kütahya'da iken isyancı Torlak Kemal'i tanıdı. Edirne'ye dönünce bir köşeye çekilip inziva hayatı yaşadı. Yıldırım Bayezid'in oğlu Musa Çelebi'nin Edirne'yi almasıyla adı geçen tarafından kazaskerliğe yükseltildi. Musa Çelebi Mehmed Çelebi'ye yenilince yeni hükümdar tarafından İznik'e sürüldü. 1416 yılında buradan kaçmayı başardı. Rumeli'ye geçen Bedreddin propaganda faaliyetlerinde bulundu. Çelebi Mehmed, Börklüce Mustafa ile Torlak Kemal'i ve yanındaki isyancıları öldürttü. Şeyh yaka-

lanarak Serez'de padişahın huzuruna çıkarıldı. İlmine saygı duyan ama çevresinde topladığı hayranların kalabalıklığından endişelenen padişah onun yok edilmesini istedi. Kurulan bir heyet tarafından idamına karar verildi ve 1420 yılında idam edildi. Şeyh Bedreddin'den günümüze fıkıh ve tasavvuf alanında birkaç eser kalmıştır. Bunlar: 1. *Letâifu'l-işârât* (İşaretlerin latifeleri) göz hapsinde tutulduğu İznik'te fıkha dair yazdığı eserdir. Daha sonra kaleme aldığı *et-Teshîl* (Kolaylaştırma) bu kitabın şerhi mahiyetindedir. 2. *Câmi'u'l-fusûleyn* (İki faslı bir araya getiren), Edirne kazaskerliğine atandıktan sonra yargı ve mahkeme işlemlerine ilişkin yazdığı fıkıh kitabıdır. 3. *Varîdat* (Gelenler, gönle doğanlar) İznik'ten Rumeli'ye kaçtıktan sonra verdiği derslerin notlarından ibarettir.

GİRİŞ

Âlemlerin Rabb'ine hamdolsun. Salatı, selamı en hayırlı varlığı Muhammed'e ve tüm ailesine olsun.

Kardeşlerim! Allah bizi ve sizi dünyanın musibetlerinden, afetlerinden mahşere kadar korusun.

Safalı dostlar, vefalı müritler! Hazreti Muhammed'in, Ebu-bekir, Ömer, Osman, Ali olmak üzere dört halifenin, Hasan ile Hüseyin'in hakkı için sizi iki dünyada da esen kılsın.

Şunu biliniz: Tarikat mensupları kendi tarikatlarının büyük şeyhlerine ait güzel vasıfları anmıştır. Biz de salıkların kutbu, âlimlerin reisi, Şeyh Bedreddin'in güzel vasıflarını belirtmek, hakkında kısaca bilgi vermek için bu kitabı nazmettik.

Bu yokluk ülkesinde Şeyh'in serüveni aşağıdaki manzum metinle açıklanmıştır.

Allah adıyla başlandı önce
Bu nazım, yoluna girsin Hak sayesinde

Sonunda Allah'ın adı olsun
Allah'ın yardımıyla sona ersin

O kadim, diri, ölümsüz Tanrı
Batında her an cana verir azığı

Şimdi dinle hava ile sudan yoğrulan!
Ateş içinde arzu ile gönlü yanan!

Bu dünyanın serüvenini anlatayım
Ömrünün bahçesine yokluk gelmeden

Kalbin Şeyh'in sülukuna râm olsun
Şeyh gibi senin de adın yaşasın

Giyeceklerin kıldan dokunmuş aba olsun
İyi huylu! Yani bir mürşide bağlan

Varsa vahdet kadehinden nasibin
İki âlemin hicabından olmaz zararın

Sorunların hallolacak her nefeste
Değerini bil; hiçbir nefesini zayi etme

Kardeşim; Hakk'ı zikirden geri durma
Zikir çek; cehennemliklerden olma

Kuşkusuz gönlünde Tanrı zikri varsa
Lâmekân seyrinin sırları açılır sana

Dünyanın zilletinden kurtulursun
Tanrı halk içinde iftihar kaynağı eder seni

Resûl'ün ruhu sana rehber olacaktır
Çünkü Resûl, Tanrı huzurunda olacaktır

Ey Muhammed ümmeti! Ol dindar
Dindar olanın gönlünde olmaz şer

Sen de bir ad ile âlemde daima
İyilikle anılasın insanlar arasında

Pîr gibi aşk padişahı olmaya bak
Dünya hapishanesinde olma aman tutsak!

Doğrulukla gel, gir bu yola delikanlı
O pehlivan da tuttu din yolunu

Kardeşim; çıkarım deme Hak yolundan
Sen de olasın böylece evliya takımından

Tanrı'ya yakın olmak istersen
Bir Tanrı velisine gidiver sen

Hak "Nefsine zulmeden var" buyurdu
Nefsine zalim olma ey Allah adamı!

Amellerini ayna et kendine; çalış
İnsanın kalbinde olur her iş

Tanrı'dan başkası muzaffer olmasın kalbine
Sefer et Tanrı katına ibadetle

Fıkhın, tefsirin, hadisın özünü
Anla; sırlarıyla ol zengin biri

Kulsan, kulluktan geri kalırım deme
Hak gönderecektir sana örneği yerde

Bir kâmil insan yanına gelirse
Gece gündüz bulun onun hizmetinde

Mezara girinceye kadar, hey ihtiyar, hey delikanlı!
Bir an bile ibadeti etmeyin göz ardı

Ey bilge! Girersen Mustafa'nın şeriatına
Keşfedersin o zaman, doğru yol ne?

İbadet nuruyla vücudun nur olur
Bedenin Hak tecellisi için Tûr olur

Kuşkusuz, gelenler Tanrı'dan gelir
Her zaman gönlüne mânâlar sunulur

Himmetinin Anka'sı kanat açar
İyi cevherli! Lâmekân seyrine uçar

İzzeti müşahedeye lâıyk olursun
Vahdet denizine dalar durursun

Allah'ım; bu yol inceden de ince
Yardımcı ol yoldan çıkan kuluna

Aç gözünü; varlık Cebrail'inin hissiyle
Kendini gözlemleyesin can gözüyle

Gönül Mikâil'inin hissi denize varsın
Ağlayan gözlerim Nil gibi yaş akıtsın

İsrafil Sûr'u üflediği zamanda
Ölü gönül dirilsin, gelsin sana

Nereye dönseniz Allah'a dönersiniz
Velew ki Azrail ile görüştünüz

Candan söyledik birkaç kelam
Hakk'a âşık olana olsun selam

Başlayalım söze ey Allah adamı
Anlatalım; gelsin sözün devamı

Anlatılsın Şeyh'in bütün halleri
Her ne var ise, olduğu gibi

Aslı nedir, nereden geldiler?
Nerede doğdu; nereye gittiler?

O dolunay misali Şeyh nerede doğdu
Yani Şeyh Mahmud ki has, avam herkesin kabulü

O şah kimden Kur'ân'ı hıfzetti?
Cömert insan! Ataları nasıl çalıştı?

Nasıl oldu da gurbete gitti?
Nasıl oldu da Mısır'a rağbet etti?

Kimlerle ilim tahsil etti?
Kimlerden ilim öğrendi?

Mısır sultanı onu oğluna hoca tuttu
O zamanlar nasıl onu meşhur etti?

Şeyhülislamdan nasıl izin aldı?
Furû ve usul hakkında neler yazdı?

Nasıl oldu da cezbeye geldi?
Seyyid Hüseyin gönül aynasında göründü

Sonra nasıl iki dünyadan vazgeçti?
Cehd ederek nefsinin nasıl yendi?

Ne sebep oldu da kitaplarını
Topladı, Nil Nehri'ne döktü?

Sebebi şuydu: Din yârenleri
Kendisinden uzak durmuştu

Bana dedi: Bu kadar ilim yeter
Bu kitapları ezberlersem eğer

Hile yapar diğer akranım
Sevgilinin ülkesine gidemem

Bedreddin hemen bir hamal tuttu
Nil nehrinin derin yerine yaklaştı

O Tanrı meczubu nehre girdi
Bütün kitaplarını nehre döktü

Geride beş on kitap kaldı
Nil suyu o kitapları batırmadı

Sonunda ne olduysa Şeyh Hazretleri
O yükselişten sonra Mısır'dan ayrıldı

Oradan Rûm sarayına geldi
Sultanın kazaskeri oldu

Şeyh iken beylerin elinden kurtulamadı
Sonunda günahsızken uçuruma düştü

Dinleyin; bir bir beyan edeyim size
Bütün halleri açıklayayım size

Hiçbir inceliği göz ardı etmeyeyim
Baştan sona kadar anlatayım

Delikanlı! O zamanlar beyler
Gece gündüz demez, kâfir üstüne gider

Kaleleri, şehirleri fethederlerdi
İçlerinde yüce bir şah vardı

O aziz pîr gazilerdendi
Ona Abdülaziz derlerdi

Ne zaman fetih işi olsaydı
Allah rızası için gazâyâ giderdi

Gaziler onun önüne düşerdi
Mola verse, ovalar dolardı

O zaman onu uğur bilmişlerdi
Şehzadeler onsuz fetih yapmazdı

Hangi gazâda bulunacak olsa
Hak zaferle yol açardı onlara

Sınamışlardı onu birçok defa
O seyyidlerle nereye toplansa

O gün bir söz söyledirdi
Ertesi gün dediği gerçekleştirdi

O emir Pîr'e hizmet etmişti
Şahların halinden haberdar olmuştu

“Fakr” ile “fenâ” yolunu seçmişti
Hamd ile senâ dilinin virdi olmuştu

Hazreti Mevlana'nın huzuruna gitmişti
Onun eşiğinde yıllarca kul olmuştu

Celalleddin Rûmî onu severdi
Aralarında resmîlik olmazdı

Onun hareminin baş memuru olmuştu
Gece gündüz orada hizmet ederdi

Mevlana dünyadan göç edince
Kul oldu Hüsameddin Çelebi'ye

Ziyâülhak Hüsameddin'in yanında
Dikildi, mum oldu onun şamdanında

Bağdat'tayken onun atası
Cengiz Han ilinde şehit olmuştu

O arada fetret devri oldu
Herkes korkudan Anadolu'ya geldi

Kendisi Konya'da dünyaya geldi
Şah Alaüddin neslinden geliyordu

Soyunda Selçuklu veziri vardı
Âl-i Bermek Abbas Mîr gibi

Onun amcası şah iken
Kaçmış gitmişti Abbasilere

Mutasımbillah onu âlim bildi
Devletin şeyhülislamlığına getirdi

O zamanlar Nâsır-ı Tûsî ile
Girmişti sert tartışmalara

İbni Hâcib ile ikisi
Halk arasında onu ilzam etti

Melun Hülâgu oğlu öfkelen-di
Onları oracıkta şehit etti

Ehl-i sünnetten olanlar
Cenazesini Ebû Hanife iline taşıdılar

Ey din eri! Bu ikisinden başka
Âlim vardı bin kişi kadar daha

Hepsi de suçsuzken öldürüldü
Yokluk ovasında tebah oldu*

* Mahvolmak, harap olmak.

Bunlar Sultan Alaüddin nesliydi
Zinde gönüllü! Bunda şüphe yok

Allah rızası için gazâ ederdi o
Allah için nefsiyle mücadele ederdi o

Oruç ile namaz onun mezhebi olmuştu
Sımat çekmek* onun âdeti olmuştu

O aziz yüz yaşını geçmişti
Abdülaziz adıyla bilirsiniz onu

Delikanlı! Bunlar yedi kişiydi
Yedi yıldız gibi yeryüzüne parlardı

Onun iki kardeşi daha vardı
Bunlar onun can dostuydu

Birinin adı Abdülmümin'di
Diğeri yiğitler önderi Fazıl Bey'di

Kız kardeşinin bir oğlu vardı
Bu oğlanın adı İlyas'tı

O zamanlar kimse tülbent takmazdı
Her delikanlı doğruca börk giyerdi

Onu beyaz sarık sarınmış gördüler
Ona Tülbentli İlyas lakabını verdiler

Bir de kemal sahibi oğlu vardı
Kimse ondan hile hurda görmemişti

* Sofra kurmak, ziyafet vermek.

Hacı İlbeyi ile Gazi Ece
Bunlar akrabadır birbiriyle

Bunlar Selçuklu soyundan değil
Gürgen tohumudur; öyle bil

Kız kardeşinin kızından bunlar
Nesebi başkasından olsa, ne var?

Bunlar da yarı nesepli oldu
İki taraf da bunu dert etmedi

Bunların Haşim adlı atası var
Alkışlanacak ünlü kişiler

Onun İsrail adlı oğlu
İlimde yücelmiş biriydi

Allah'ın emirlerini yerine getirirdi
Şeriat hükümlerine kalbi râm idi

Ona zamanın İsrail'i derlerdi
Savaşta zamanın Azrail'iydi

Ey din eri! İki atanın sırrı
Oğlunun oğlunda tekrar zuhur etti

İşte bunlar yedi gezegen gibi
Bu dünyaya gelip parladı

Cümlesini andık canım ciğerim
Şunu da dinle; beyan edelim

SULTAN SÜLEYMAN'IN RÛM İLINE GEÇMESİ

Dinle şimdi; Hak nasıl fırsat verdi
Ey Tanrı adamı! Rum eline geçirtti

Nihayet Süleyman Şah ile adamları
Toplanıp bir tedbir düşündü

Rum eline geçme amacıyla
O ilah nasıl fırsat verdi; dinle

O zaman deniz kıyısına geldiler
Sonra denizden karşı yakaya geçtiler

İslam askerlerinin amacı vardı
Yer yer köyler kuracaklardı

Rum eli İslam ile mamur olmalıydı
Kâfirlerin dini oradan uzak olmalıydı

Süleyman Şah düş gördü bir gece
Bütün askerler toplanmıştı bir yere

Önlerine bir kâfurî mum diktiler
Alevinden Rûm'un uzaklarını gördüler

Hoş minareler yapılmış o zaman
Okunur yüksek sesle ezan

O gece gördüğü rüyayı
Ertesi gün Abdülaziz'e anlattı

Dedi: Bu, fethin işaretidir
Ezan okunmuş, imam atanmıştır

Himmet edin, geçelim hepimiz
Din uğruna yeğdir orada ölmemiz

Süleyman Şah ile yedi kişi
Gemi ile Rum iline geçti

Gazi Ece, Gazi İsrail biri
Savaşçı Şah Gazi Abdülmümin diğeri

Bir de vardı Hacı İlbeyi
Rum eline oldu bunlar il beyi

Süleyman Şah cihan şehzadesi
Keyhüsrev veya Keykubad sanki

Az zamanda çok yer fethetti
Sonra attan düştü, ruhunu teslim etti

Rahmet olsun ruhuna ey din eri
Bolayır'da defnettiler o lideri

Gazi Hünkâr o şahın yerine
Memleket sözü verdi her birine

Defnedildikten sonra türbesi yapıldı
Ertesi gün Bolayır'dan çıkıldı

Gazi Murad Malkara'ya geldi
Sofra yayıldı, sımat çekildi

Askerler oraya toplanınca
O derin deniz nimet sofrasını kurdu

O cihan şahı askerleri topladı
Beş kişiye askerleri bölüştürdü

Her biri geldi, şahın dizini öptü
Her biri bir yönü kendine seçti

Hacı İlbeyi bir hisara geldi
Hristiyanların putunu kırmak istedi

İlbeyi alaca bir ata binerdi
O hisarın yakınında attan indi

Niyet etti bir ok attı
Kudret temreni inince neler etti

Bir alaca yılanın ortasına
Ok saplanmış, hareket edemezdi

Yılan ok ile birlikte cümbüş ederdi
İlbeyi yârenlerine güler bakardı

Oka dokunmadı, dedi: Gelin
Fethe işaretler bu, görün, bilin

Alaca atlı için bir zaferdir
Alaca yılanı ortasından vurur

Bir araya geldiler, toplandılar
Kâfirin yenileceğini bildiler

Bunun üzerine Allah Allah dediler
Hisarı kâfir elinden aldılar

Abdülmümin Abdülaziz'le birlikte
Dimetoka kapısını aldı öncelikle

Günlerce at koşturdular
Dimetoka çevresini aldılar

Bir köy aldılar, Defülsoka adı
Sonra ona Türkçe Yakupbey dendi

Gece gündüz orada toplanırlardı
Gelenlerin dağıtımını oradan yapıyordu

Bir gün bunlar Dimetoka'ya geldi
Kâfir orada pusuya yatmıştı

Gaziler Kayası denilen yere
Abdülaziz atını sürmek istedi

Kaya dibindeki yola girince
Abdülaziz düştü pusuya

O gazinin gözleri önünde
Yani Abdülmümin'in kardeşini

Canlı canlı şişe geçirdiler
Sonra bedenini suya attılar

Ertesi gün onun cesedini buldular
Sudan çıkarıp karada defnettiler

Bu İsrail'in babasıdır
Abdülmümin'in yürek yağıdır

Bazıları der: O da amcasıydı
Bir cehennemlik annesini almıştı

Ama meşhur sözdür; atası dediler
Gerçi zevci ah olmuştur dediler

Bu gururla at bindi, yola çıktı
Çok öfkелendi, hisara gitti

O zaman kale yakınına geldiler
Bak bakalım; Hak kudreti ne yapacak?

HACI İLBeyİ'NİN DİMETOKAYI FETHETMESİ

Hacı İsrail gelmeye hazırды
Dağdaki kâfirin soyunu kurutacaktı

Bunlar akıp giden askerleri gördü
Geçenlerin göçmen olduğunu sandı

Gaziler bunları gözlemişti
Hepsini canlı olarak ele geçirdi

Gazi Mümin Gazi İsrail için
Birkaçını öldürmek istedi

Tekfur bu durumu görünce
Dedi: Tekfur değilim; sözümü dinle

Meğer biri Tekfur'un kardeşiydi
“Öldürmek istemezseniz eğer” dedi

Ben size kaleyi teslim edeyim
Sizi nimetlerle doyurayım

Verilen söz üzerine Dimetoka'yı
Alıp zapt etti Hacı İlbeyi

Tekfur'un ele geçirildiği anda
Gazi İsrail de girdi yola

Vardılar bir kaleye üç yüz kişi
Kaçmamıştı kaleden erkek, dişi

Peşlerinden gelip yetiştiler
Su geçerken Yani ile buluştular

Malını mülkünü, evladını
Yani onun kızını aldı

O kalede seksen kişi bırakıldı
Bir subaşı başlarına bırakıldı

Bütün ganimetlerle gidenler geldi
Hisar onlar için Aden oldu

İçlerinde Gazi İsrail de vardı
O zamanlar âlim bir insandı

Az çok ne varsa, herkese bölüştürdü
Ban'ın kızını kendisine ayırdı

ŞEYH BEDREDDİN'İN DOĞUMU

Melek ile Kadılar kadısı adını verdi
Melek sıfatlı Mahmud adlı oğul doğdu

Tam yedi yüz altmış yılında* doğmuştu
Edirne henüz başkent olmamıştı

Birkaç oğul daha dünyaya geldi
Kimi âlim, kimi hizmetkâr oldu

Nikâhlı karısından doğdu her biri
Karısına iyilikler etti o din eri

Akrabası, ailesi yüz kişiydi
Kâfirdi hepsi, İslama girdi

Kadılar kadısı hoş tuttu bunları
Her gün kurdu onlara sofrayı

Semaviye Kalesi'nde kalırdı
Kilisesini kendine ev yaptı

* Hicri takvime göre.

Oğlu Mahmud orada doğdu
Burası onun makamı oldu

Semaviye köyünü mezra yaptı
Zırhıyla birlikte tarlaya çıktı

Akşama kadar çift sürdürdü
Çok tehlike varken emek çekerdi

O sırada Edirne fethedildi
O şehriyar geldi, şehre girdi

Atası ona Kur'ân öğretti
Ezberletti Kur'ân'ı, halka şölen verdi

O çocuk ilim öğrenmek istedi
O güzel çocuk adeta dolunaydı

O sırada hocası fıkıhçı Molla Yusuf'tu
Güzel yüzlü çocuk ondan okudu

Kur'ân'ı ezberlemişti öncelikle
İlme başladı bu işten sonra

Kur'ân'ın hıfzı tamamlanınca
Başladı Molla Yusuf'tan ilim almaya

O cihan pîri dünyadan göçünce
Ders verecek birini bulamadı kendine

O devirde bu çocuğa
Çıkmadı ders verecek kimse

Onun bir arkadaşı vardı
Onunla can ciğer kuzu sarmasıydı

Onun adı Müeyyed idi
Hocaya birlikte giderlerdi

Bir süre birlikte okudular
Mûnisi sonunda oldu meşhur

Abdûlmümin'in oğludur derler
İsrail'in amca çocuğuydu

Şeyh'ten yaşı daha fazlaydı
Ama Şeyh çok daha bilgiliydi

Atasıyla birlikte hacca gitmişti
Neler gördüyse Şeyh'e söylerdi

Şam'da Arap bilginleri görmüştü
Fıkıh, tefsir, hadis bilirlerdi

Şeyh o sırada delikanlıydı
Henüz yirmi yaşına basmamıştı

Atası ona göz kulak olurdu
Avamın uğursuzluğu ona geçmemeliydi

Yirmi yaşına bastığında
Gayret etti ilim sahibi olmaya

Gökbilimci İbni Kazasker
Yani Musa Çelebi, o iyi bahtlı

Bursa şehrinde yaşardı
Babasından ders alırdı

O şahın vasıflarını işitirdi
Derdi: Ya Rabbi, sen topla beni

Göster yüzünü; kendime geleyim
Böyle der, taliplerle konuşurdu

Şeyh de onu görmek isterdi
Karanlık kalsın, kadre erişsin isterdi

Bir gün Bursa'dan Murad Gazi
Edirne'ye doğru sefere çıktı

Musa da Şah ile birlikte geldi
Babasıyla bir eve yerleşti

Babaları birbiriyle dost idi
Evlerine çağırırdı kazaskeri

Altı ay okudular kelam ilmi
İkisi de oldu kelam denizi

Yaz gelince yol göründü
Bursa şehrine geri dönüldü

Yâri, arkadaşı onu gönderdi
Yanlarında derin deniz de vardı

O iki şah bir gece yolda yattı
Dolunay yüzlü, atasından diledi

Bursa şehrini gezip dolaşsın
Sonra geri dönüp şehrine gelsin

Dedi: Şimdi sana izin yoktur
Eve dönmek üzere sefere ol hazır

Müderristen dersini oku evvela
Rıza üzere eresin Allah'a

Ahdim olsun, bu seferden gelince
Dileğini söylerim Molla Yusuf'a

Göndereyim seni hayır dua ile
Arkadaşın, can dostun Müeyyed ile

Varırsın Kaplıca Medresesi'ne
Dersini okursun, kalırsın orada

Ona bu kadar izin verildi
Bunun üzerine şehre geri dönüldü

O sırada şehrin komutanı
Hem yiğit hem sözü etkili

Âlim insandı, kadı yaptılar onu
Her akında beş esirin birini

Alır, beyliğe atardı
Elde olanı taksim ederdi

Gaziler onu başkadı yapınca
Bütün gençler toplanır oldu başına

Yaşlısı genci karşılamaya çıktı
Alıp getirdiler şehre onu

O âlicenap, halka sofra açtı
Yaşlısı genci orada yedi içti

Akşam olunca oradan kalktılar
Yiyip içenler yerlerine dağıldılar

Seçkinlerden birkaç kişi kaldı
İlimde insanların özüydü her biri

O gece seçkin sohbetler edildi
Sohbet sırasında o değerli kişi

Kur'ân'dan âyetler okudu
Âyetleri kendisi tefsir etti

İlim öğrenmek isteyenler için
Söze başladı dinleyenler için

İlim ehlini ilme teşvik etti
Gereken her nasihati etti

Şeyh ile Müeyyed dahi
Söze girmeyi beklerdi

O sırada Hak'tan inayet erişti
Şeyh'e baktıktan sonra gülümsedi

ŞEYH BEDREDDİN'İN, MÜEYYED İLE BİRLİKTE İZİN ALIP GİTMESİ

Daha bunlar söze girmeden
Dedi: Çıkın yola; verdim size izin

Kalktı ayağa, ikisini öptü
Orada hazır olanlar da vardı

Hayır dualar etti bunlar için
Orada hazır bulunanlar için

Yatsı namazı kılındı, nefir çalındı
Zengini, fakiri evlerine dağıldı

Üçü bir evde kaldı
Varanlara orası cennet oldu

Kalktı, abdest aldı, namaz kıldı
O gece Hakk'a türlü türlü niyaz etti

Sabaha kadar ağladı durdu
Hak'tan bunlar için dilekte bulundu

Çok yalvardı, dua etti
Hak onun duasını kabul etti

Sonraki namazını kıldı o din eri
Şeyh sonra evine girdi

Baba, ana, oğul bir araya geldi
Başka meseleler aradan çıkarıldı

İyi huylu baba dedi karısına
Bahtlı kadın! Dua et oğluna

Vaktidir, gurbet diyarına gitsin
Acısudan öteye sefer etsin

Umarım, zamanın allâmesi olur
Güzel yüzlüm! Dua et hayırla

Bil şunu; kim ilim tahsil ederse
Ömrü geçer gurbet ilinde

Annesi Melek Hatun bunu işitti
Titredi, üstelik kolu tutuldu

Elini kaldıracak mecali kalmadı
Ağladı, adeta dili tutuldu

Uzun süre kendini kaybetti
Neden sonra kendine geldi

O da hayır duada bulundu
Ana babanın duası yardımcı oldu

Üç gün daha orada kaldılar
İki delikanlı yol hazırlığı yaptılar

Ataları onları gönderdi
Bütün taliplere hayır dua etti

O gece bir köyde yattılar
O efendi Arapça bir beyit okudu

Ağlayarak bu beyti okudu
İşitenlerin yüreğini dağladı

Bunlar Gelibolu'dan geçtiler
Yanlarında vardı daha niceler

“Fark yok ölüm ile ayrılık arasında
Bütün yaşayanlar ölür ayrılıkta”

Bursa şehrine yaklaştılar
Tüccarın birini önden yolladılar

Hikmete bak; Musa Çelebi de
Dolaşmaya çıkmıştı şehir dışında

Tacir yolda Musa Çelebi ile karşılaştı
“Musa Çelebi’yi nerede bulurum?” diye sordu

Musa Çelebi sordu: Maksat nedir?
Dedi: Sorma bana, maksat nedir

Evi nerededir, göster bana
Yiğitlerin kıvancı; huyu güzel

Dedi: Göstereyim sana onun evini
Söyle; kimdir ona gönderen seni?

Dedi: Ona Mahmud Çelebi derler
Kafileden beni ona gönderen kişidir

Şehirden bizimle birlikte çıktı
Musa'yı görmektir maksadı

Çok sevindi, “Kardeşim” dedi
Ben de ona götürüyüm seni

Taciri aldı, getirdi evine
Girdi içeri sevine sevine

Onu evine aldı, buyur etti
Sonra hemen bir kaftan giyindi

Anladı tacir onun Musa Çelebi olduğunu
Ayağa kalktı hemen, diledi özrünü

Önüne yemek getirtti Musa
Yârenlerine seslendi, “Gelin” dedi sonra

Binin atlara; karşılamaya çıkalım
Siz de bu davetime uyun

Her biri “Başüstüne” dedi
Ata binip karşılamaya gitti

Delikanlı onu yolda karşıladı
Yolda görünce birbirlerini

Attan inip biraz koştular
Orta yerde ikisi buluştular

Birlikte şehre girdiler sevinçle
Sofra kurdu, misafir etti evinde

Bir süre yenildi içildi
Nihayet ilim işine girildi

Musa'nın atasından bir yıl boyunca
Ders aldılar, okudular, yazdılar

Bunlar tekrar yola çıkmak istedi
Konya şehrine gitmek istedi

Musa ile fikir birliğine vardı
Pîr-i fânîden icazet almak isterlerdi

Üçü bir araya geldi
Eve girip elini öptü

Sordu üçüne pîr: Nedir, hele deyiniz
Dedi bunlar: Bize olsun izniniz

MUSA ÇELEBÎ'NİN BABASINDAN İZİN ALMASI

Bize izin ver, gidelim
Konya şehrini görelim

Molla Feyzullah'a selamınızı götürelim
Onun kapısında hizmetkâr olalım

(Rivayete göre astronomi ilminde
Maharetli olan Feyzullah'a gitti

Ondan nûcum ilmini öğrendi
Râvînin üstüne tüm mesuliyeti)

Lutfedin, izin verin bize
Nitekim pîriniz izin vermişti size

Okuyup yazalım ondan da
Siz de rahat edin bu arada

Dedi: Pekâlâ, izin veriyorum size
Hayırla dua edeyim size

Gidin, ondan ders alın
Yetişmedikçe daha yüksek ders almayın

Mantık ilmini ondan okuyun
O da Teftezânî'nin öğrencilerinden

Siz de zamanın Sa'deddin'i olun
Ders vermek için çok bilgili olun

Kişi ne kadar salah üzere olursa
O kadar çok olur Hakk'ın verdikleri de

“Yol hazırlığını yapın” dedi
Hüseyin pîri böyle tembih etti

Safa ile yola çıktılar
Uğurla Konya'ya vardılar

Vardıkları zaman Konya'ya
Muhammed Han şah olmuştu Konya'ya

Feyzullah o zaman bunları buldu
İki delikanlı medreseye yerleşti

Feyzullah'ın öğrencileri dedi
Dershaneye Rûm'un cevheri geldi

Bunların vasfını işitmişlerdi
Her biri onları görmek isterdi

Dedi: Andığınız kişiler kimdir?
Dediler vasıflarını diyelim, dinleyin

Birisi koca kazaskerin oğludur
Öbür cevher ise Mahmud Çelebi'dir

Biri Edirneli, diğeri Bursalıdır
İkisinin de kuvvetli zihni vardır

Bunlar kıvanç kaynağınız olacak sizin
Gelip öpsünler elinizi sizin

Pîr-i fâniden size selam geldi
Kapısında hizmetkâr olacak ikisi

Dedi: Haydi, davet edin onları
Dershaneye gelsinler dosdoğru

Getirdiler dershaneye bunları
El öpüp oturdu her biri

Ma'ânî ilmi okuyordu bunlar
Toplanıp dershaneye girdiler

Derhal bunların dersi başladı
Her biri gösterdi orada cevherini

O gün orada ders verildi
Bunlar orada tek kelime etmedi

İçleri ilim, edep dolu; bunu bildiler
Ders sırasında edebi terk etmediler

Molla dedi: Siz de söyleyin sözünüzü
Bütün talipler bekliyor sizi

Bunlar dedi: Başlayalım söze
Madem burada izin verildi bize

Sonra iki delikanlı söze başladı
İkisi de Nil, Ceyhun oldu, aktı

İbni Sîna ile Hipokrat yaşasaydı
Bunların karşısında mat olurdu

Bunlar okunan dersten söz açtı
İlim meclisine inciler saçtı

Zarif şeyh sözlerini dinledi
Bunlara kimse rakip olmazdı, anladı

Bunların dersini belirledi
“Siz birlikte ders verin” dedi

Bunlar derslerine girdi
Önlerinde büyük bir deniz belirdi

Yaşlı hoca bunları beğendi
Onlara kaftan giydirdi

Orada bir yıl okudu yazdılar
Mana gerdanlığına inci dizdiler

Hizmetinde Rûm’un iki denizi
Önce ondan öğrendiler nücüm ilmini

Ünlü şeyh işte o zaman
Allah katından aldı ferman

Yüksek cennet olsun sığınağı
Hüzünle gömdüler Rûm'un kıvancını

O varlık sahibi dünyadan göçünce
Geniş dünya karardı gözlerine

Bunlar avare, düşkün kaldı
Bir yere bağlanmaz, karar bulmazlardı

Tekrar gurbet diyarına düştüler
Bir yerde ayrılık evine kondular

MUSA ÇELEBİ'NİN MAHMUD ÇELEBİ'DEN AYRILMASI

İlahî takdir orada ikisini
Ayırdı, başka diyara attı

O gece hüznle orada yattılar
Ağladı, inledi, feryat ettiler

Ertesi gün güneş doğunca
Etiler bunlar birbirine veda

Biri Semerkand'a doğru gitti
Diğeri Mısır'a yönünü çevirdi

Bu arada Musa'nın vasıflarını
Kardeşim; anlatmak lazım oldu

Maveraünnehr'e ulaştığında
Bir süre kaldı Belh şehrinde

O zamanlar Timur'un oğlu
Saltanat kapısından uzaklaşmıştı

Timur'un oğlu Şahruh Bey yanı
Han Uluğ Bey onun yerine han oldu

O da çok ilim meraklısıydı
Özellikle astronomi ilmini severdi

İşitti Musa'nın Belh'e geldiğini
Bu bilimi tam manasıyla bildiğini

Bu Han o hazreti davet etti
Maveraünnehir'e mektup gönderdi

Alıp getirdiler onu sözün kısası
Han'ın başına kutlu güneş doğdu

Han gördü onu Rûm'un yüz akı
Rûm ırmağı Maveraünnehir'e aktı

Geldiği günden beri şahın sarayına
Hoca edindi onu, aldı yanına

Uluğ Bey'e hoca olunca
Hanımı Şeyh'i methederdi daima

Faziletini hayırla zikrederdi
Onu başkasıyla denk tutmazdı

Dedesini, atası Şeyh'i görmüştü
Onu karanlık olarak anmak imkânsızdı

Şeyh de tam o sıralardaydı
Câmi'u'l-fusûleyn'i tamamlamıştı

O Han'ın Mısır'a taciri gelmişti
Mücellitte o kitabın bir nüshasını buldu

Hemen nüshanın cildini söktü
Kitabı kâtiplerin eline verdi

Bir ayda yazıp tashih ettiler
Doğuya nüshanın sağlamı gitti

Tacirler başı kitabı Han'a sundu
Han da ona değerli bağışta bulundu

Han kitabı âlimlere verdi
Ona bakarak güzel kitaplar yazıldı

Medresede müderrisler kitabı
Okutur, her yere yayarlardı

Herkes kitabın kopyasını çıkartırdı
Bir kopyayı selamla başkasına gönderirdi

Şimdi tekrar sözümüze dönelim
Şah, Musa'ya iltifat etti

Şah istedi ki reisi olsun
Gökyüzü gözlemcilerinin tümünün

Ama zamanın Cemşid'i Gıyaseddin
Gözlem hazırlıklarını tamamlamıştı

Hicri sekiz yüz on bir yılıydı
Gıyaseddin'le birlikte bu işe başladı

Astronominin kurallarını koydular
Gözlemevinde gözlemci oldular

Böylece aradan altı yıl geçti
Hey'et ilminin temeli atılmıştı

Bilgiler toplanmaya başladı
Şah üç Semerkant hazinesi harcadı

O yıl içinde dünyanın Cemşid'i
Allah'ın rahmetine kavuştu

Gözlem çalışmaları durur gibi oldu
Musa'nın eli boş kaldı

Musa tekrar can oldu, işe sarıldı
O da beş yıl gözlemcilik yaptı

Hicretin üstünden tamı tamına
Sekiz yüz yirmi bir yıl geçmişti

Bundan sonra gözlemciliği bıraktılar
Ahiret hazırlığını tercih ettiler

Bu gözlemci orayı vatan edindi
Sonunda oraya defnedildi

Musa'nın özelliklerini anlattık
Olsun ruhuna binlerce selam

Musa'yı özetle beyan ettik
Sıra geldi Şeyh'i ayrıntılı anlatmaya

MISIR'A VARMASI

Ne sebep olduysa bunlar Mısır evine
Gittiler gayet sevine sevine

İşitmişti, Hacı Paşa oradadır
Talih onun ilmiyle kutludur

İşitmişti, Seyyid Şerif oradadır
İşitmişti, Abdüllatif oradadır

Sultan Şah da âlemde tanınmıştı
İnsanlar arasında şöhreti vardı

Onlara benzeyen kim olabilirdi?
Mısır ülkesi bunların yurdu olmuştu

Niyeti bunlarla bir araya gelmekti
Dersini bunlarla okuyabilmekti

Okuyup Mısır bilginlerini tanımaktı
Ayrıca Arapçayı iyi öğrenmekti

Zamanın Cüneyd'i dersinde daima
“Dil bilmek ilmin yarısı” derdi

Kısacası, Müeyyed ile kalktılar
Sabahleyin yol hazırlığı yaptılar

Müeyyed'le birlikte yola çıktı
Karşılarna konak yerleri çıktı

Bunlar Şam'a girdiği sırada
Şamlılar yüz yüzeydi ölümle

Şam tarafında veba salgını vardı
Kuru ekmek bile bulunmaz olmuştu

Bir hüznün çöktü içine bunların
Aynı zamanda orada olanların

Müeyyed dedi: Lâyîğımız budur
Çünkü bilgili yârimizden ayrı düştük

Geri dönmek bize oldu haram
Gidelim şuraya; kalbimiz olsun râm

Şimdi kalkıp gidelim
Orada âlimlerin yüzünü görelim

Birçok Rûmelili ile birlikte
Ertesi gün çıktılar yola

Hâtem-i Tay gibi üç yol eri
Doyurdu bunların karınlarını

Her birini kadrince hoş tuttu
O usul bilir insan diliyle sevindirdi

Allah rızası için nicesine hayvan kiraladı
Yolda sıkıntı çekmesin, Kudüs'e varsın istedi

İhtiyarı, genci konak yerine vardı
Cümlesine izzet, ikram etti

HARAMİ BASKINI

Kudüs'e bir iki konak kalınca
Harami çetesi yetiştı bunlara

Araplar bir yere toplandı
Bir ağızdan "Şimdi ne yapalım?" dedi

Dedi: Sakin olun; gelsin hele
Biz de yaklaşalım hile ile

Harami başına verelim hediye
Bakarsın aşına olur bir güzele

Mümkün oldukça iyi geçinelim
Başa geldi bu hal; n'idelim?

Bakarsınız merhamet eder size
Hasret çekmezsınız "malım" diye

"Ne olabilir?" dediler, razı oldular
Hediyelerini hemen Şeyh'e verdiler

Şeyh'i uzaktan görünce tanıdı harami başı
Halep'ten beri ona yoldaş olmuştu

Şeyh birçok nimet vermişti ona
Şam şehrine girdiklerinde

Harami atından indi, Şeyh'e koştı
Kucaklaştı, Şeyh ile görüştü

Halk bu duruma şaşıtı kaldı
Dediler: Acaba nedir bunun hikmeti?

Merhametli harami Şeyh'e at verdi
Üstelik "Estağfirullahilazîm" dedi

Hediyeleri almadı, geri gönderdi
Şeyh de ata bindi, geri döndü

Vermek istediler hediyeleri
Asla kabul etmedi o yol eri

Onların gönlünü nasıl da fethetti
Güzel huyuyla bunlar oldu ganî

Her neyse, Kudüs'e geldiler
Mescid-i Aksâ'yı yurt edindiler

O sırada Kudüs'te çok âlim vardı
Öğrenciler bunlardan ders alırdı

Hepsinin dersine girdi, dinledi
Ama hiçbirini beğenmedi

İçlerinde bir muhaddis vardı
Onu tanıdığına memnun kaldı

İbni Askalân denilen biriydi
Sahîhayn'da uzmanlaşmış biriydi

Bunun yanında altı ay okudu
Sonunda Sahîhayn'ı tamamladı

Bu derin deniz orada kalınca
Arkadaşları düştü eğlenceye

Bütün mal varlığı tükendi
Şeyh sustu, bir şey söylemedi

Bunların elinde bir şey kalmadı
Hepsi derbeder, perişan oldu

KUDÜS'E YÖNELMESİ

Kudüs'te bir emir vardı
Ona Âl-i Kaşmîrî derlerdi

Bunların halinden haberdar oldu
“Kim bunlar? Nedir halleri?” dedi

Dediler: Âlim kişidir atası
Nesli Selçukoğulları ötesi

Ansızın gurbet eline düştüler
Böyle susuz, azıksız kaldılar

Dedi: Davet et ikisini
Yumuşaklıkla alalım gönüllerini

Davet edildi; geldi ikisi
O gece onun evine konuk oldu

Arap kâmilleri oraya toplandı
Seher bûlbûlleri methiyeler okudu

Daha sonra ilimden bahis açıldı
Orada konuştu değeri yüce kişi

Mecliste bulunanlara anlattığı konu
Sihr-i halâldi; dizilmiş inciye

Arap fıkıhçıları onu dinledi
Harap oldu her birinin midesi

Dediler: Hiç böyle fakih olur mu?
Rûm evinde fasih konuşur

Ünlü emir bunları hoş gördü
Yanına aldı, bunlara ev verdi

Kıymetli bir cevher olduğunu anladı
“Bu bana ağır yük olmaz” dedi

Bunlar birbiriyle et, tırnak gibi oldu
Daha sonra Mısır’a niyet edildi

İtibarlı emir yoldaşını buldu
Bütün arkadaşlarına haber saldı

Kudüs’ten ayrılıp yola çıktılar
Sonunda Mısır topraklarına vardılar

Berkok o sırada Mısır sultanıydı
İlim taliplerine yardımcı olurdu

Şehir içinde Bû Ali-yi Kışmîrî
Bir ev buldu yerleşti

Dostuyla kaldı orada o gece
Adeta Kadir gecesi idi o gece

Ertesi gün müminlerin bayramı oldu
Herkes toplandı, camiye geldi

Geleni tanıdılar; Mahmûd-i Rûmî idi
Değerini bilenler aşinalık etti

Herkes işitmişti onun durumunu
Salah ile ismet sahibi olduğunu

O sırada orada Rûmîler vardı
Her biri bilgisiyle dünyaca meşhurdu

Öncelikle orada görüşüp tanıştılar
Tartıştılar, aldılar, verdiler

Halk dağıldı; Şeyh ile emir kaldı
Herkesin kulağına ıslık çalındı

O iyi bahtlı emir ayağa kalktı
Oradaki kasrın kıvanç kaynağıydı

Bunları evine davet etti
O gece büyük ziyafet verdi

Mübarek Şah o sıralarda
Ne zamandır ders verirdi medresede

Dediler: Ondan okur Seyyid Şerif
O muhakkık, o müdekkik, o zarif

İkisini de davet etti
Türlü türlü sofraya kurdu

Yenildi, içildi, dua edildi
Kadre eriştiler, dua kabul edildi

Bundan sonra bahis açıldı
Derhal ilmî konulara geçildi

İlmî tartışma sabaha kadar sürdü
Her kulağa bir inci takıldı

Mübarek Şah o zaman bunları gördü
“Şimdi saadetler erişti” dedi

Başköşede oturan kişi ashabına dedi
Gayret edin; siz de olun başköşede oturan biri

İşte yetenekli biri geldi size
Kıskandırır sizin cümlenizi de

Kadre eriştiniz, bilin kendinizi
Sadra çıktınız, bilin kendinizi

Üstünde ısrarla durdu, tembihledi
“Birbirinizden gafil kalmayın” dedi

Allah size yüce nişanlı birini gönderdi
İlmi ile padişah olacaktır bu kişi

Rûmîler için anlı şanlıdır
Pek çok hocadan ders almıştır

Çabalayın, siz de değerli olun
Uğraşın; siz de dolunay olun

Himmet edin, erişsin Hakk’ın feyzi
Himmet edene erişmez Hakk’ın gayzı

Yani olun takva sahibi siz de
Gizli sırlar doğsun içinize

Siz de ilmin yazdıklarını keşfedin
Kendi zamanınızın Bedüzzaman’ı olun

Çok nasihat etti her birine
İlme rağbet ettirdi bunları yine

Şeyh'te takvayı görünce bunlar
Can u gönülden Şeyh'e âşık oldular

Beş kişi o anda birleşti
Emiri, hizmetkârı derslerini dinlerdi

Arada öyle bahisler açardı ki
İnan, Mübarek Şah'ın tutulurdu dili

Her biri sözlerini yazmıştı
Sonra kitap haline getirmişlerdi

Mısır'da meşhur olmuştu her biri
Yani o zaman kitap yazabilirlerdi

Mübarek Şah hacca gidecekti
Şeyh'i de yolculukta yanına aldı

O sırada hac mevsimi gelmişti
Şeyh de Müeyyed ile yola düştü

Recebîlerle sahile geldiler
Mübarek Şah ile gemi beklediler

Yelken açtılar rüzgâr çıkınca
Uğrarken bunlar limandan limana

Târân adında bir ada vardı
Halk arasında meşhur bir adaydı

Orada muhalif rüzgâr eserdi
Bunların gemisini darmadağın etti

O güzergâh çok tehlikeliydi
Nitekim gemilerini batırdı

Rüzgâr bunları karaya savurdu
Bunlar sahilde dımdızlak kaldı

Yalınayak, susuz, azıksızlardı
Karada öylece kalakalmışlardı

Nihayet birkaç gemi geldi
Bindirdiler gemiye bunları

Binince bunlar gemiye
Yelkenleri açtılar yine

Konak konak ilerlediler
Sonunda Cidde'ye geldiler

Cidde'de bunlara müjdeci geldi
Her makamın ilminden haberdardı

Bunları alıp Kâbe'ye getirdiler
Zeylâî'nin evine konuk ettiler

Ebû Zeylâî bunları karşıladı
Şeyh için "Rûm'un ışığı" derdi

Kâbeliler saygı gösterdi bunlara
Hem Mübarek Şah'ın maiyetindekilere

Şeyh'in gönlüne yine bir heves düştü
Harem ehlinden ders almak istedi

Ebû Zeylâî şeyhülislamdı
Hicazlılara göre ilmi sağlamdı

Zeylâî'nin bir de oğlu vardı
Fıkıhta dünyaca meşhur olmuştu

Üç ay boyunca Mekke’de çalıştı
Orada çok ilim öğrendi

Muharrem ayı gelip çatinca
Harem doldu taştı hacılarla

O sırada İbni Kışmîrî dostlarıyla
Hacca gelmişti kfile başında

O taht sahibi gelince Mekke’ye
Onu karşılamaya çıktı Şeyh de

İbni Kışmîrî görünce Şeyh’i
İndi atından o hac emiri

Kucaklaştılar, el ele yürüdüler
Ferahlık içinde Harem’e geldiler

Şeyh’i de çadırına aldı
Orada yine meclis kuruldu

Hac emiri sonra çadırdan çıktı
Hacca gelenlerle birlikte tavaf etti

Arafat’a çıktı sonra her biri
Yalınayak, başı kabak her biri

Haccetti, Mînâ’da taş attı
O hac beyi etti veda tavafı

O yüce insan Şeyh’le birlikte geldi
“Bismillah, çikalım yola” dedi

Şeyh ile Müeyyed’i bir mahmile bindirdi
Kendisi de başka mahmile bindi

Bunlar Medine şehrine geldiler
Beytülmağdis'e gitmek için beklediler

Mısır yolunda büyük fitne çıkmıştı
Bunlar Kudüs yoluna yöneldi

Kudüs'e geldikleri sırada
Fitne bastırıldı, yol alındı emniyete

Bir ay kadar orada kaldılar
İşitildi o sırada zamanın Ekmel'i

Dört mezhepte derin bilgi sahibiydi
Mısır diyarına şeyhülislam olmuştu

Talipleri onun dersine girdi
Yeryüzünün Ekmel'i ders verdi

Önce başladı Hidaye dersine
Talipler aldı bu dersi her sene

Seyyid Şerif onun Kudüs'e geldiğini öğrendi
Bunun üzerine bir mektup gönderdi

Şeyh mektubu aldığı gün
Kısmîrî'den izin istedi o gün

O dahi saygı gösterirdi ona
Koştı teslim ile Şeyhülarab'a

O gün günleri büyük bayram oldu
Sonra ikisi de yola hazırlandı

Şeyhülarab bunları aldı götürdü
Mısır şehrinde saygıyla teslim etti

Şeyh tekrar Mısır'a gelmişti
O güzel yüzlü buldu yârenlerini

Bunlar odalarını açtı
Daha o gün çalışmaya başladı

Mîr Şerif ile Hacı Beşe, ikisi
Bilmiyorlardı, onun odası neresi

Nihayet Şeyh'ten haber aldılar
“Tekrar odasına geldi” dediler

Gittiler, odada buldular onu
Müeyyed'le birlikte oturuyordu

Ona hoş geldin dediler
Dönüp dönüp gözlerini öptüler

O gece Şeyh'i alıp gittiler
Toplanıp büyük ziyafet verdiler

Ertesi gün Ekmel'in yanına gittiler
Huzurunda uzun uzun konuştular

O yüce insan bunları dinledi
İlimde her birini buldu deniz gibi

Davet etti evine bunları
Hem de bunların yanında olanları

Ekmel'in misafirleri o gece
Sabaha kadar konuştular o gece

Bunların derslerini belirledi
“Çin'de bile olsa ilmi arayın” dedi

Ertesi günü dershaneye geldi bunlar
Edebe riayetle güzelce oturdular

İki Acem'le iki Rûm evladı
Derste birbirlerine yüklendi

O gece ilmî tartışma şiddetliydi
Hiçbirinde konuşacak hal kalmadı

Bu durum Ekmel'in hoşuna gitti
Ertesi gün yine evine davet etti

Edepleriyle gelip oturdular
Önlerine ne varsa getirdiler

Yenilip içildiği vakitti
Müftî-yi Şâfiî de vardı

Bunların özelliklerini işitmişti
Dikkatle dinlerdi sözlerini

Bunların bahislerini izlerdi
Bunların dersi ne, bilmek isterdi

Sonra "Yaşlılar, gençler" dedi
Son zamanlarda duydum şöhretinizi

Derler ki Mîr Şerif kırkındaydı
Bastığı vakit Mısır'a ayağını

Şeyh otuz yaşına girmemişti
Bastığı vakit Mısır'a ayağını

O zamanlar herkesten daha ünlüydü
Bedreddin dünyayı aydınlatan güneşti

Ekmel'in bir âdeti vardı
Biraz düşünür, öne eğdi başını

Kimin hangi fende varsa mahareti
Meclis içinde muhatap o olurdu

Ne zaman başını kaldıracak olsa
Öğrencilere bakardı çoğunlukla

Ekmel'in sadece bir maksadı vardı
O da öğrencisinin gayrete gelmesiydi

Yani ilme çalışsın her biri
Hayırlı halef olsun her biri

Bir gün Şeyh'e baktı
Sonra Şâfiiler müftüsüne dedi

Buna Rûmî Mahmud Çelebi derler
Baştan sona akıbeti hayırdır

Biri de Rûmî Hacı Beşe'dir
Biri de meşhur Sultan Şah'tır

Bir diğeri Seyyid Şerif
Biri de Hintli Abdüllatif

Neden Şeyh'e böyle bakmıştı?
Dinle şimdi bunun sebebini

Ekmel'e bir soru yazdı
Dersteyken soruyu eline verdi

Ekmel soruya cevap vermedi
Sonra bundan tekrar söz açıldı

Mîr Şerif bu soruya itiraz etti
O zaman hararetli tartışma yapıldı

Sonunda o gece Ekmel sabaha dek
Çok fetva topladı, çekti emek

O gece yeterli cevabı buldu
Cevabı bulduğuna çok sevindi

Bunlar da o zaman gayrete geldi
Hepsi yemeden içmeden kesildi

Beş gece boyunca bu cihan âlimleri
Her biri bir diğerinden ileri

O gece haram oldu uyku
Gözlerine girmediydi uyku

Bunlar da türlü sualler buldu
Her sual sanki gizli inciydi

Ertesi gün herkes derse geldi
Her gelen kendi yerine oturdu

Şâfiî Müftü de derse katıldı
Bütün ashabıyla hazır oldu

Sonra Seyyid Şerif derse başladı
Can kulaklarına değerli inciler taktı

Akl-ı selim sahibi Hacı Beşe
Doğru tabiatlı, cevher sözlü de

Bir soru sordu meclis içinde
O soruyla kaldı herkes hayrette

Birisi Hinduyî Abdüllatif'ti
Sözü inci tanesi, zühdü kuvvetliydi

Bir de Sultan Şah vardı
O da arada sordu sualini

Beş kişiden beş sual geldi
Ekmel de bunlara cevap verdi

Şeyh'e kaynağını gösterdi
Kaynak, o sorunun cevabıydı

Ekmel makul bir cevap verdi
Şeyh'in sorduğu soru için

Şeyh de bir cevap yazmıştı
Şeyh cevabını ona verdi

Sonra baktı Şeyh'in yazdığına
Beğendi sözünü; kendi sözünü koydu kenara

Onun yazdıklarıyla çok sevindi
Şeyh'in cevabı hoşuna gitti

Şeyh bu işe çok ilgi gösterdi
Rağbet gösterdi, âlim oldu

Zamanın iftihar ettiği kişi
Her birinin sözüne şerh yazdı

Orada gayret düştü Şâfiilere
Güzel sorular soruldu Hanefilere

Problemler anlatılırdı birbirine
Erişince problemlerin derinliğine

Bunlar gece gündüz ilme çalışırdı
Hiçbiri yorgunluk nedir bilmezdi

Mısırlılar da gayrete geldi
Hak ehline sevk edilmişti ahali

Mısırlılar bunların bilgisini anladı
Yanlarına geldi, bunlardan ders aldı

Bunlar önceleri kendini göstermemişti
Sonunda her biri varlık sahibi oldu

Bunlara Rûm ile Acem âlimleri
Açtılar edep bahsinde yolları

Bunların aslı emirdi, hizmetkârı
Faaliyetleri Berkok'un kulağına gitti

Bunları sarayına davet etti
İzzet ikram eksik etmedi

Arap seçkinleri orada toplandı
İçleri ilim ile edep doluydu

Bunlar için büyük sofra açtı
Zengini, yoksulu nimet içinde kaldı

Sultanın genç bir oğlu vardı
Kapıların kendine açılmasını istedi

Delikanlının Şeyh'e meyli vardı
Onun meclisine katılmak istedi

İlim ile mamur olmak isterdi
Mısır'da ilmiyle meşhur olmak isterdi

Dedi: Hoca; olsun öğrencileriniz
Hoca olursanız bize, minnet duyarız

O sırada Sultan Berkok da
Çok ilgi gösterdi Şeyh'e

Şeyh'i oğlunun hocalığına getirdi
Ona saygıyı eksik etmedi

Sultan oğluna Sultan Ferec derlerdi
Şeyh'e asla sıkıntı çektirmedi

Ondan ilim, edep öğrenmek uğruna
Gece gündüz Şeyh'e bulunurdu bağıшта

İki, üç yıl boyunca okudu, yazdı
Böylece ilmin lezzetini aldı

Babasının yerine halife oldu
Yapılacak savaşta Timur'a uydu

ŞEYH'İN KİTAP TELİFİ İÇİN İZİN ALMASI

Şeyh de kitap yazma izni aldı
Âlemde ad bırakıp gitmek istedi

Fetvaları toplamak istedi
Her kelimanın özünü yazacaktı

O şahın kütüphanesinde ne varsa
Şah istenilen kitabı verirdi ona

Kendisi kitap yazmak istedi
Cihanın makbulü olmak istedi

Sonra Sultan'dan istedi
İmâd'ın Fusûl'ünü aldı

Kitabı aldıktan sonra
Hemen başladı yazmaya

İnci denizine dalgıç gibi daldı
Derinlerde binlerce inci buldu

Her birini sağlam ipe dizdi
Doğuya, batıya cevherini gösterdi

Rivayete göre Şeyh Bedreddin kitap yazma izni aldığında yirmi beş yaşındaydı. Seyyid Şerif ise kırkını geçmişti. Anlatıldığına göre Yüce Tanrı ona öyle akl-ı selim, doğru tabiat, iç esenliği vermişti ki ilmî tartışmada kimse ona baskın çıkamamıştı. Telif ettiği kitaplara gelince, ilkin Maksûd'a Ukûdü'l-Cevâhir adıyla bir şerh yazmıştır. Daha sonra Letâifu'l-işârât, Câmî'u'l-fusûleyn, Teshîl, Tefsîru nûri'l-kulûb ile tasavvufa ait Varidât kitaplarını kaleme almıştır. Tarikat hallerine ilişkin Türkçe bir kitabı da vardır. Dav'a adlı kitaba Cırâgu'l-futûh adlı şerhi de vardır. Şeyh'in kırk sekiz telif eseri vardır; söz uzamasın diye birkaçının adını verdik.

CÂMÎ'U'L-FUSÛLEYN'E ÖVGÜ

Ona Câmî'u'l-fusûleyn adını verdi
Kitap bütün dünyaya yayıldı

Fetvaların fasıllarıyla doludur
Su, ateş, hava, topraktan oluşan insan!

Deniz gibi içi inci doludur
Deniz kabarıp istiridyenin özü çıkmıştır

[.....] eserini telif etti
Bütün âleme cevherini gösterdi

O sırada Acem'den bir tacir geldi
Musa'dan ona mektup getirdi

Hoca Ahmed derlerdi adına
Rahmet olsun ona, üstadına

Sordu, buldu Şeyh'in yerini
Sundu hediyesini, öptü yeri

Şeyh'e Musa'dan bin selam getirdi
Sonra Şeyh ile sohbete girdi

Görünüşte o bir hocaydı
Büyük âlimlerin kıvancıydı

Şeyh'in evini şereflendirdi
Şeyh sevincinden çıkardı giysisini

Sonra Hoca'ya giydirdi giysisini
Hilm ile aldı Hoca'nın gönlünü

Şeyh'in nüshasını diline vird etti
İzzetle Belh'e aldı götürdü

* * *

Günlerden bir gündü
Sultan Berkok Şeyh'i çağırdı

Şeyh de icabet etti davete
Vardılar izzet kasrına hocayla

Zamanın kutbu Şeyh Hüseyin Ahlâtî
Yedinci kat gökyüzünde seyredirdi

O da davet edilmişti kasra
Seyreden sırrıyla gönül Mısır'ına

Şerh-i Mesnevî'yi yazan da vardı
O, Mevlevî şarihi İbni Hâşim'di

O Resûl'ün sırrına erenlerdendi
Bütün âlemde kabul nuruydu

Emir Buharî ile o zamanın kutbu
Birbirlerine armağan gönderirlerdi

Naklederler; Mekke'de bu ikisi
Bir araya gelmiş, yoldaş olmuştu

O ulu emir Şeyh'e âşık olmuştu
Onu Bursa'ya davet etmişti

Söz uzadı; dönelim bahsimize
O güzel yüzlü geldi sultan kasrına

Daha nice büyük şeyh vardı
Toplandı, şehriyarın kasrına vardı

Seyyid Hüseyin hepsinden meşhurdu
Seyyid Hüseyin hepsinden takvalıydı

Seyyid Hüseyin hepsinden bilgiliydi
Seyyid Hüseyin hepsinden öncelikliydi

Arkadaş! İşte o zaman
O derin denizdi Şeyh ile Sultan

O zaman orada bir araya geldiler
Âbidler, zahidler, emirler, sûfiler

Sonra bölüm bölüm Kur'ân okundu
Daha sonra Şeyh'ten rica edildi

Dediler: Yol gören pîr şeyhimiz
Kur'ân-ı Mübîn'i bize tevil ediniz

Dedi: Pekâlâ, öyle olsun
Çünkü yok burada şeytan tabiatlı

Kur'ân-ı Azîm'i tevile başladı
Dürüst tabiatıyla o sırları açtı

Şeyhi, fakihî, tümü dinledi
Teviliyle akıllar şaşkına döndü

Sabaha kadar tevil etti
Gözünden yaşlarını sebil etti

Sultan herkese ihsanda bulundu
Tanısın, tanımasın bahşış verdi

O gün, o gece öyle ihsan edildi ki
Mahrum olan hiç kimse kalmadı

Şah, Şeyh Hüseyin Ahlâtî ile Şeyh'e
İki Habeş carîye verdi, benzer aya

Birinin adı Mâriye idi
Diğerinin adı Câzibe idi

Bunlar iki kız kardeşti
Allahülaziz iki oğlan verdi

Hak ikisinden iki oğlan verdi
Orada iki torun doğdu

Mâriye'den Mîr Hasan doğdu derler
Ehl-i takvanın izinden gider

Câzibe'den İsmail-i Leng doğdu
Rûm'da derler, Şeyh'in yerini daralttı

Derler ki onun mahremi Cazibe'dir
Çocuğunun anası olmuştur

Kurban bayramı olunca
O gece İsmail geldi dünyaya

Bir Habeşî'ydi, şah vermişti
Şeyh'in huzurunda açılmış, ah ederdi

Hüda kaldırmıştı gönlünün örtüsünü
Omzunda Tanrı'nın ululuk örtüsü

İlimde böyle önden giderdi
Suretleri keşifte Tanrı eriydi

Şeyh'in sohbetiyle nice sırlar
Onun için sır olmaktan çıkmıştı

Mariye gönül halini söyledi
Tevhid sırrıyla değişen hallerini

Şeyh zamanın biricik insanı iken
Onu gül gördü, kendisini diken

ŞEYH BEDREDDİN'İN İLAHÎ CEZBEYE KAPILMASI

Bir gün orada cezbeye kapıldı
Sustu; bir şey diyemez oldu

Cezbeye geldiği gecenin ertesi
Kalbine doğdu Şâfi'î'nin türbesi

Girdi İmam Şâfi'î'nin türbesine
Yüzü üzere düştü kabri üstüne

Kucakladı kabrini, ağladı
O hüznle inledi, ciğerini dağladı

Hak'tan dileklerde bulundu
“Kim ne yapar?” diye sokağa çıktı

Türbeden çıktığı sırada
Sırt üstü düştü kuru toprağa

Ağladı, bir süre öylece yattı
Gözlerinden yaş yerine kan aktı

Kalktı ayağa ah çekerek
Türbeden yola çıktı Allah diyerek

Gide gide bir yere geldi
Maksadı Ahlatî'nin yüzünü görmekti

Bir merdivenden indi, abdest aldı
Sonra yola çıktı, inledi durdu

Ansızın bir gürültü duydu
Ney üfleniyor, sema ediliyordu

Mezhebine aykırı haller gördü
Derhal onlara müdahale etti

Şeyh dervişlerin halini kabul etmiyordu
Dervişleri küfür taşına nişan ediyordu

Anlatılmaz derecede reddediyordu
Bu yüzden sûfiler içinde velvele koptu

Rûm Mollası sevmezdi bunları
Hak yolunda sanmayın bunları

Derdi: Şah bunlara sopa çeksin
Bir daha kimse semaya kalkışmasın

Şeyhûniye'de bir odası vardı
Epeydir oraya uğramaz olmuştu

Meclisin, sûfilerin tadını kaçırırdı
Kimse buraya ilmî bahse gelmezdi

Dört mezhep üzere fıkıhçı olmuştu
Ders verecek olursa, akıl dururdu

Seyyid Hüseyin Ahlatî'yi gördü
Haşimoğullarından, Resûl evladındandı

Şeyhi görünce yerine oturdu
Orada Rûm'un Bedrine cezbe geldi

Hüseyin, Şeyh'i sadra çağırdı
Çıktı sadra, Kur'ân'ı tevil etti

Hâsılı, sohbetin sonunda
Gitti Mîr Hüseyin'in ayağına

Şeyh tevhid sırrından söz açtı
Biat etti, kapısında kul oldu

Üstündeki kıymetli ipekliyi giydirdi
Omzunda kıl dokuma aba kaldı

Bütün eşyasını yağmalattı
Maksadı Hakk'a yol açılmasıydı

İnkârcı Rûm Mollası neredeydi?
Şeyh'in şamdanında mum gibi yandı

Hak cezbesi geldi mi, neler eder!
Ne kadar kitabı varsa, toplar

Hamala yükler kitaplarını
Nil Nehri'ne götürür hepsini

Bütün kitaplarını döktü
Gözünde dünya çer çöp oldu

Orada hepten dünyaya veda etti
Vecde gelip semaya durdu

O sırada Sultan dolaşmaya başladı
Sanki pervane mum için dönüyordu

Kendini kaybetti, bir süre yattı
Neden sonra kendine geldi

Başına birkaç Rûmî toplandı
Baktılar, Şeyh toz içinde yatıyordu

Yârenleri Şeyh'i kaldırdılar
Dosdoğru hankaha* götürdüler

Biri o sırada bu hali işitti
Hemen şeyhin yanına koştu

Zamanın mollasını baygın yatar gördü
Başına ne hal geldiğini sordu

Anlattılar ona olanları
Kitaplarını Nil'e attığını

Şeyh dedi: Onun başına gelin
Uyandırmak için zikir çekin

Ayakta başladılar zikir çekmeye
Şeyh ile Sultan da çıktı öne

* Tekke.

Molla gözlerini açtı
Hemen yakasını yırttı

Attığı naralar ayyuka çıktı
Şimşekti sanki meclisi yaktı

O gün, o gece zikir devam etti
Sultan da o gece sohbetinde kaldı

Sabah olunca namaz kıldılar
Kalkıp saraya geri döndüler

Dervişlere bağışta bulundu
Şeyh'e de ihsanda bulundu

O kerem sahibi Rûm'un Bedrine
Soysuzların görmeyeceği kitaplar verdi

Uzun süre kitapları saklandı
Bir müddet daha kendine gelmemişti

Şeyh'in başına bu hal gelince
Şahı buldu iki cihandan öte

O zaman fetva dersinden usandı
O şah lâmekân seyrine çıktı

O melek huylu bir denize düştü
Felek onun gök denizine gemi olmuştu

Bir denize düştü, yoktu kenarı
Nebîler o sahilde hep hayrandı

Hak buna bir kadeh sunmuştu
Onu mest eden, kudret eliydi

Bir kadeh içti; onun bir yudumu
Arşa çıkarır mestinin narasını

Öyle bir şaha kul olmuştu ki
Orada var olmak, varlıksız olmaktı

Bir şaha kuldu; yokluk vardı kapısında
Yüz türlü ırmak vardı onun katında

Bilemez, kimdir maşuku
Ona ışık, başkasına geceydi

Bilemez, konuşan O mu, kendisi mi?
Nil, Aras gibi akar durur iki gözü

O zaman kâmil mürşid elinde
Benzer gassalin yıkadığı ölüye

Yârenleri bu durumu gördü
Hepsi bir yerde toplandı

Bunun çaresi şu olmalıydı
Müeyyed yola çıkmaya hazır olmalıydı

Hiç durmasın, Rûm'a gitsin babasına
Vakit kaybetmesin, haber versin ona

Derhal Müeyyed'i çağırdılar
Onu toplantı yerine getirdiler

Müeyyed'e dediler: Arkadaş
Siz birbirinize çok müşfiksınız

Şimdi senin Rûm'a gitmen gerek
Vatan sevgisi seni çekmiş olsa gerek

Gizlice babasına haber ver
Hak ünsiyetiyle safa haberi ver

Ezelî ahde vefa haberlerini
Hak cezbesiyle cefa haberlerini

Müeyyed "Başım üzere" dedi
Rûm'a yöneldi, hareket etti

Yol onu Gelibolu'ya getirdi
Karşısında görünürdü Rûm illeri

Geçti denizi sevine sevine
Geldi, girdi hatibin evine

Şeyh'in o âlim babası
Şeyh'in üzüntüsünden deliye dönmüştü

Çünkü anlamıştı Şeyh'in halini
Okumuştı onun yazdıklarını

Onun keskin sözleri Rûm'a gelmişti
Derlerdi: Kadre erişti özleri

Âşık olmuştu cemalini gören
O da vuslat bayramıyla kadre eren

Bu arada bu haber işitildi
Dediler: Şeyh derviş oldu

Pîr-i fânî bu sözleri işitti
İki gözü hemen yaşla doldu

Hakk'a sonsuz sena eyledi
O dua ile Şeyh'e bir kapı açıldı

Dediler: Riyasız Hak meczubudur
Meşrebinde asla riya yoktur

Dediler cezbe halinde ne yaptığını
Bütün kitaplarını Nil'e döktüğünü

Annesi, babası dinleyince dua etti
Sözlerinde hiçbir riya yoktu

Babası bir hizmetkârını gönderdi
Mısır'a gidip o şahı getirecekti

Hizmetkârın adı Şahne Musa idi
Şahne Musa Gelibolu'ya geldi

O da hatibin evine indi
Konuk Müeyyed'i de orada gördü

Birbirini görünce ağlaştılar
Görüştüler, sarmaş dolaş oldular

Yıllardır hiç görüşmemişlerdi
Hasretle sordular hatırlarını

İki gün orada kalındı
Sonra tekrar yola çıkıldı

Müeyyed onu geri göndermek istedi
Dönselerdi pîrin yanına geri

O kışı Rûm'da geçirseler
Yaz gelince Mısır'a gitseler

Şah'ın Şahne'si bu söze razı olmadı
Azmetti hemen Mısır yolunu tuttu

Müeyyed de Edirne'ye geldi
Şeyh'in sıhhatini bildirdi

Gerek yok daha fazla bilgiye
Bildiler ki o yüce cevherli sıhhatte

Şimdi anlatalım Şahne'nin halini
Yolda başına gelen halleri

Şahne Musa Şam'a geldiğinde
Timur kıyımı sürüyordu orada

Mısır askerleri orada hazırды
Her asker çelik zırh içindeydi

Şahne de bunlara katıldı
Önce savaş, sonra yol olmalıydı

Şahne'yi bunlar alıp gittiler
Savaş yerinde onu hazır ettiler

Yürüdü Şam üstüne Timurleng
Bir düzlükte yaptı cenk

Mısır askeri orada bozgun yedi
Savaşta nicesi yok oldu gitti

Cümlesi geri döndü, firar etti
Şahne de bunlarla birlikteydi

Bozgun sırasında atı durdu
Timur'un askerleri ona yetişti

Baktı ki kaçmanın imkânı yoktu
Savaşı terk etti, yükünü bıraktı

Granit taştan bir dağ vardı
Sırtını dağa verdi, eline kılıç aldı

Dört kişi atını tutmak için geldi
Onu da bağlayıp götüreceklerdi

Birisi onunla dövüşmeye geldi
Şahne derhal onun başını kesti

Üçü birden üstüne yürüdü
Onu oracıkta katledeceklerdi

Dedi: Bir bir geliniz er iseniz
Kadın değilseniz, erkek iseniz

Dediler: Dur hele kahpe karı
Dedi: Kahpe karı deme kahpe karı!

Dövüşürken merde sövmek hatadır
Bire bir gelmemek de hatadır

Sözünü dinlemedi asla bunlar
Hepsi birden üstüne çullandılar

Çok bahadırdı Şahne Musa
İkisinin leşini serdi yere bir anda

Ansızın Timur üstlerine geldi
Bir piyade savaşta atlanıyordu

Önüne çıkanı yere seriyordu
Şah önünde at koşturuyordu

“Sen misin gelen” dedi
Timur’un önünde geleni tebah etti

Baktılar, kimseye teslim olmuyor
Sağda solda kim varsa, aciz ediyor

Etraftan üstüne mızrak atıldı
Şahne derhal atından indi

Kayaya sırtını verdi, dövüştü
Timurleng onu bu halde gördü

Onun şiddetli savaşını gördü
Anladı, niyeti kılıçla ölmekti

Kükredi çavuşlara o anda
Dedi: Ölmeden yetişin şu yiğide

Kurtarın, kimmiş; getirin onu
Çok iyi savaşçı gördüm ben onu

Onun da artık gücü kalmadı
Ona yaklaşmaktan çekinmedi

Savaşanın bir Rûmî olduğunu gördü
Nice askerine dünyayı dar etmişti

Çavuş yaklaşınca, küstahın biri
Ok attı, vurdu Şahne'yi

Timur Han ok atanı gördü
Aman vermedi, hemen boynunu vurdu

Şahne vücudunda ok, koştu Han'a
O haldeyken çok dua etti Han'a

Düştü yüz üstü, mecali kalmadı
“Ömrüne zeval ermesin” dedi

Timur acıdı ona, hoş gördü
Otağına gönderdi, cerrah getirtti

Ok vücudundan çıkarıldı
Bir süre kendini bilmeden yattı

Ayıldığı zaman su istedi
Cerrah menetti “Su içme” dedi

Dedi: Arkadaş, su içmeyeceğim
Müşfiksin bana anamdan, atamdan

Abdest alıp namaz kılmak isterim
Mümkin oldukça Hakk'a niyaz edeyim

Dediler ona: Et namazını kaza
Çünkü böyle oldu takdir ile kaza

Dedi: Kaza etmeye yoktur rıza
Bu can bedende oldukça, olmaz kaza

Baktılar o halde onun simasına
Herkes hayran kaldı takvasına

Âlimler dedi: Sana lazım değil
Teyemmüm et; namazını kıl

Teyemmümle kıl namazını, yeter sana
Su ile abdeste heves edip durma

Denileni kabul etti, uyguladı
İsteğini terk etti, kıldı namazını

Han'a anlattılar güzel vasıflarını
İyi huylarını, lütuflarını

Timur onu görmek istedi
Yıldırım Han'dan haber soracaktı

Melek mi yoksa insan mıydı?
Nereden gelip nereye gidiyordu?

Dediler: İyi konuşan, yiğit biri
Emredilmedikçe, terk etmez yerini

Eşik ağasına dedi: Var yürü
Yumuşaklıkla al getir onu

Baranduk Emir hemen ayağa kalktı
Şahne Musa'nın yanına geldi

Onun bir beyzade olduğunu sandı
“Müjdeler olsun, üzülmeysin” dedi

Han hakkınızda iyi zanda bulundu
Ey güzel yüzlü, iyi huylu!

Mümkünse biraz sizinle görüşecek
Bağışta bulunacak, at verecek

Sonra sizi gönderir gideceğiniz yere
Sağlığınıza kavuşunca varırsınız o yere

Dedi: Seçkin emir! Hemen
Gidelim, Han davet etmiş madem

Dedi: Bismillahirrahmânirrahim
Lütfunu dilerim, lütfu yaygın Rabbim

Gayret etti; ayağa kalktı
“Düşenlerin imdadına koşan” dedi

Senden inayetler olmasını isterim
Hangi sebeple Han'ın huzuruna çıkıyorum?

Yüce Rabbim! Tut elimden
Fahr-i Âlem hürmetine ver aman

Hâsılı, Baranduk Emir yardımcı oldu
Şahne Musa'yı Han'ın huzuruna götürdü

Han onu gördü; yaradan bitkin düşmüş
Ayakta duramaz olmuş, cılızlaşmış

Dedi: Gel savaşçı, otur şuraya
Başını hiçe sayan savaş meydanında

Kimsin, necisin, konuş hele
Rastlamadım senin gibi savaşçı birine

Söze gel; hikmet sahibi
Vasfını söylesin Rûm'u, Acem'i

Kimsin, necisin, ilginç insan
Hint'i, Arap'ı vasıflarını anlatsın

Dedi: Allah'ın emriyle bir kulum
Kısmetim buradaymış şehriyarım

Yok iken var eden Tanrı gönderdi
Şahım, canından vazgeçen pişmanlık çeker mi?

Madem doğduk, öleceğiz sonunda
Bakımız yok Han'ım, bil bunu da

Ben buraya bir emirle geldim
Bulunduğu ilin kadısıdır efendim

Adı İsrail'dir; gazâ eder
Savaşta Azrail desen ona, değer

O din adamı şimdi yaşlandı
Emin şahım! Onun emriyle geldim

Mısır'da iyi fakih olan bir oğlu var
Büyük, küçük herkes şimdi ondan ders alır

Babası çok özlemiş onu
Oğlunu götürmek için gönderdi beni

Gül cemalinden gülşen şeref bulsun
Gül cemalinden halef aydın olsun

Rûm ehli ondan ilim öğrenmek ister
İlim çimenliği olsun her çorak yer

Bayezid Han hep onu görmek ister
Bir medrese yaptırdı o değerli insan

Medreseyi ona teslim edecek
Her fıkıhçı orada tahsil görecek

Buraya geldiğimde takdir ile kaza
Kesti yolumu, daralttı kaza

Bilmiyorum artık yolum ne olur
Hakk'a sığındım; gelen Hak'tan gelir

Timur acıdı, dedi: Yol adamı
Üzülme; kimse öldürmez seni

Ben saygıyla göndereyim Mısır'a seni
Bırak hüznü; sözümle ol gani

Şahne, Şah'ın gazaplı olmadığını gördü
Saygıyla eğildi Şah'a, edeple geri döndü

Yavaş yavaş yatağına geldi
Besili bir hayvan kurban etti

Ertesi gün göç oldu; Şam'a geldiler
Bir süre Şam'da ikamet ettiler

Elçi gönderildi, barış yapıldı
Âlem tekrar güvenliğe kavuştu

Ünlü şah Şahne'yi gönderdi
Mısır diyarına bir elçi ile

Mısır'a ulaştı, hankaha geldi
Sonra hankahta onu bekledi

Şeyh'e haber verdiler ardından
Şeyh hücreden çıktı o zaman

Şeyh'i gördü; üstünde kıl aba vardı
Ağladı, "Yüz kez merhaba" dedi

Ağladı, ayağına kapandı
Ayağının altına yüzünü sürdü

Onu bir gönül meczubu olarak gördü
Gözyaşıyla kuru toprağı çamur etti

Onu aldı, hücreesine götürdü
O gani, Şahne'yi teselli etti

Rûm'a hareket edinceye kadar
Bir süre odasında kaldı

Şeyh'i alıp götürmek istedi
Ayağını öptü, "Yol gören" dedi

Rûm ehli cemalini görmek ister
Aşkının meclisinde mum gibi yanar

Gel gidelim Rûm'a ruhum benim
Gönlümün denizinde Nuh'um benim

Anneni, babanı gör şahım
İstersen geri döneriz nûr-i aynım

Koluna girdi, kucakladı
Yalvardı yakardı, ağladı

O Tanrı meczubu
Zavallı Şahne'yi dinlemedi

"Şimdi gitmek doğru değil" dedi
Zavallı olduk biz de şimdi

Şimdi biz kıldan aba giydik
İpekli giysiyi sırtımızdan attık

Kardeşim; terk ettik canı, cihanı
Demişiz postuna dostuz biz dahi

Var yürü şimdi sen Rûm'a
Cümle bizi bilene selam eyle

Kesinlikle bu mezellette kalmam
Ya vasiyete erişirim ya ölürüm

Konuştı böyle birkaç cümle
İyi huylu şah, Şahne'ye

Baktı meyli yok Rûm'a gitmeye
Şahne çaresiz kaldı, çıktı yola

Tekrar ulaştı şehre
Şeyh'ten selam ilette babasına

Muteber emir onun halini sordu
O da ne biliyorsa, haber verdi

Hak sarhoşu olduğunu iyice anladı
Ağlayıp "Uyumayan diri Tanrı'm" dedi

Dileğim budur senden ey Kerim
Zamanın Bayezid'i et onu ey Rahim

O zaman Şeyh için dualar etti
O zaman Şeyh için senalar etti

Tekrar başlayalım diğer hallere
Cezbe baskın çıkınca Şeyh'e

Dolaşmak istedi Uzakdoğu'yu
Sonra dolaşmak uzak Batı'yı

Mîr Hüseyin gördü onu; derin hayretteydi
Günden güne artıyordu cezbe hali

Kuruluk gelmesinden korktu tabiatına
Rûmî tabiatlıydı; rutubetten şaşarsa

Seyahat edin; sıhhat bulun, alın ganimeti
Yani birkaç gün seyahat et dedi

Şeyh'in nabzını tuttu, oynar durur
Dedi: Tıp ile senin çaren yoktur

Elma şurubunu sığırdiliyle
Bir süre içirdi zorla Şeyh'e

Dedi: Bu hadise göre davran
Sonra kulağına telkin etti bir isim

Yol pîri Şeyh'i şehirden çıkardı
Şeyh'i cezbe ile tebah etmedi

Hava değişimi için doğuya gönderdi
Doğuyu seyredip geri gelecekti

Eşkîya Timur'un zamanıydı
Arap'a, Rûm'a okunu atmıştı

Şeyh henüz doğuya gitmemişti
Rûm akrep ile yılan doluydu

O sırada âlem kargaşa içindeydi
Her mendebur şerli işe girişmişti

Şeyh âlemi dolaşmıştı
O sırada Tebriz'de kalıyordu

Timur'un oğlunun cenazesi
O sırada Rûm'dan Tebriz'e geldi

Sultaniye şehrine tabutunu
Almış götürüyorlardı

Şeyh'i tanıyan birkaç Acem
Gördüler Şeyh'i şehirde

Cezerî Rûm'da bulunduğu sırada
Gece gündüz yoldaş olmuş bunlara

Birlikte gelmişti İran iline
Timur'un hükmüyle viran iline

Şeyh'in vasıflarını işitmişti
Acemlerin ileri gelenlerindendi

O gün davet etti Şeyh'i
Han Muhammed tabutuna

Muratlı insan o gece konuk oldu
Sayısız ilmî sohbet edildi

Ertesi gün Şeyh'i alıp gittiler
Sultaniye şehrine ilettiler

Ölüyü orada defnettiler
Ertesi gün Tebriz'e revan oldular

Tebriz'e gelip yerleştiler
Timurleng'in gelişini beklediler

O zalim de Rûm'dan geldi
Sahrada bir yere kondu

Sahraya eşya bırakılmıştı
Ova çerçöp ile dolmuştu

Şeyh de seyre çıktı askerleri
Gördü askerleri, hepsi Tatar eri

Hemen bunların içine girdi
Anladı, kuşkusuz hain erleri

Bunların saçmaladığını gördü
Ta yüreğinden beddua etti

Dedi: Niçin Şah'a isyan ettiniz?
Neden böyle başsız, sefil kaldınız?

Dediler: Ulufe vermezdi bize
İltifat etmezdi hiçbirimize

Bu yüzden her emir hain oldu
Hiç kimse şaha yardımcı olmadı

Biz de bundan böyle beylerimizle
Karar verdik düşmana uymaya

Bize değer verdiğini sandık
Hakaret ettiğini nereden bilirdik?

Keşke savaşta şehit olaydık!
Bu musibetten böyle yok olduk

Coşkuya kapıldı hepsi, ağlaştı
Her biri yüzleri üstüne düştü

Bunları kınayıp ayrı durmadı
Yara üstüne yara açmadı

Bunlar Şeyh ile konuşuyordu
O sırada zaptiye, Şeyh'i gördü

Şeyh'in yanına hızla geldi
Güzellikle selam verdi, dedi

Cezerî'dir beni size gönderen
Çıkıp karşı tepede duran

Kendisi attan indi, Şeyh'i bindirdi
Zaptiye önü sıra yayan yürüdü

Şeyh'i dosdoğru otağa götürdüler
Otağ önünde biraz oturdular

Şeyh bir süre konuşmadı
Sanki kendi ehli, öbürü yabaniydi

Cezerî dedi: Sakın sır açma
Ben şimdi gireyim içeri

Bunun üzerine içeri girdi
Şeyh orada bir başına kaldı

Bir de baktı ki Acem bilginleri
Tartışma meclisini götürmüşler ileri

O da durmadı, girdi içeri
Bunların yanına oturdu

Kulak verdi onlara din eri
Dinledi birbirine aykırı sözleri

Mecliste hararetli tartışma çok
Ama arada işe yarar cevap yok

Hayran, çaresiz kaldı her biri
Hiç konuşmaz, oturur Cezerî

Artık Şeyh dayanamadı
Orada olanlara hitap etti

Birine dedi: Ey âlicenap
Bu suale var uygun cevap

İzin verilirse, anlatayım
Yoksa geri dönüp gideyim

Dediler: Derviş, senin haddin değil
Sağda solda bunca âlim varken

Baktı ki kimse itibar etmiyor
Kalktı oradan, yürüdü

Cezerî bunu gözetlermiş meğer
Zaptiye ile ona verdi haber

Cezerî Şeyh'i görünce
"Padişahım" dedi Han'a

O dervişı getirin, tartışın
Bu nizayı aradan fasletsin

Size bahsettiğim derviş budur
Rûmîler içinde yetişmiştir

Meclisinden böyle hazin gitmesin
O da burada sözünü söylesin

Ne olur, onu da sadra çağırın
Söylenen sözü ona da nakledin

Davet edildi; geldi oturdu
Tekrar tartışıldı; o da sözü noktaladı

Herkes sustu, o cevap verdi
Müşkülât halloldu, cevap verildi

Keskin kılıç gibi kesti tartışmayı
“Allah esenlik versin” dedi yaşlısı, genci

Orada gücü yoktu kimsenin
Ona karşı durup söz söylesin

Şeyh’i söyletti tasavvuf kuvveti
Hak sırrından da çok söz açtı

Tevhîd sırrı hakkında da konuştu
Herkes kapısında kul olmak istedi

Herkesi öyle âciz bıraktı ki
Halka mucize gösterdi sanki

Anladılar ki mütalaa naklî değil
Kendi hali, kimsenin nakli değil

O sırada kimsede o kudret yoktu
Onun anlattıklarını anlamıyordu

Şeyh'in hal ehli olduğunu anladılar
Bütün sözlerini makbul buldular

Han o ünlü şahın değerini anladı
Şeyh'e yakınında yer verdi

Vezir Ebubekir kadrini bildi
Beşir ile nezir gibi yâr oldu

Şah Şeyh'e izzette bulundu
Şeyh için sohbet tahsis etti

Şeyh'i halk içinde kıvanç kaynağı etti
Ona ayrıca güzel giysiler giydirdi

Taç, ipekli giysi, hizmetkâr verdi
Maksadı Şeyh'in kalbinin râm olmasıydı

Şah her gece çadırına gelirdi
Perdeler tutulur, yol açılırdı

Gündüz olduğu vakitte
Yalnız olarak davet ederdi otağa

Şeyh'e çok itibar ederdi
Avcı gibi onu avlamak isterdi

Dediklerine göre kızını ona verecekti
Memleketten biraz da il verecekti

Padişah onu şeyhülislam edecekti
O dolunay İslam müftüsü olacaktı

Şeyh anladı Şah'ın maksadını
Üzüldü bu maksattan dolayı

Çünkü o gözler nuru Bedreddin
Şeyhinin hizmetinde olmak isterdi

Şeyhinin yerine halef olsun
Selefi yerine hayırlı halef olsun

Derler ki: Zaman zaman Mîr Hüseyin Ahlatî
“O dolunay benim yerime haleftir” derdi

Şeyh'i yerine geçirmek isterdi..
Daha sonra beka yurduna dönecekti

Şeyh de zamanın Cüneyd'i için
Şiblî olup hizmet etmek isterdi

Şeyh ile zamanın kutbu
Adeta tek bir uzuv gibiydi

Söz uzamasın, kısaca
Şeyh niyaz etti Hakk'a

İstihare etti, yattı
Rüyasında Mısır yolunu tuttu

Şeyh'in üstüne bir şahin uçuruldu
Şaşılacak şey! Şeyh'i gagasına aldı

Uçtu Mısır'a Şeyh ile
Merhaba ettirdi Şeyh'i şeyh ile

Şeyh isimleri kulağına söyledi
İsmiyle düşmanlardan sakındırdı

O sırada uykusundan uyandı
Baktı ki yanında bir Mısırlı

El öpmek için Şeyh'i bekliyordu
Sonra Şeyh'i alıp Mısır'a gidecekti

Kasım-ı Feyyûmî derlerdi ona
Ümmü Veledeyn derdi Şeyh ona

Mîr Hüseyin, Şeyh'in halini keşfetmişti
Üç ay önceden olacağı bilmişti

O gece Şeyh istihareye yatınca
Şeyh'in sırrı önceden zahir oldu ona

Derhal Kasım'ı çağırdı
"Sen onun damadısın" dedi

Sana emrim budur; varasın
Hazreti Molla'yı alıp gelesin

Dünya hilesi gelmeden yetiş ona
Vaktidir; hemen gelsin yanıma

Yol kılavuzluğu et sen ona
O derin deniz geri gelsin bana

Dedi: Emriniz başım üstüne
Gideyim onu getirmek üzere

Sonra derhal el öptü
Ertesi gün yola koyuldu

Doğuya geldi, haber aldı
Dediler: Timur'un yanında o inci

Geldi çadırına, girdi bir gece
Gördü, yatıyor o kadri yüce

Uyanıncaya kadar çadırda bekledi
Bir süre sonra Şeyh uyanıverdi

Kasım'ı çadırda görünce sevindi
Sonra ona hoş geldin dedi

Gördüğü rüyayı ona söyledi
O da rüyayı hayırla tabir etti

Kasım'ın niçin geldiğini anladı
Mîr'in onun halini keşfettiğini

O zaman Kasım ile birlikte
“Ey Muîn” dedi, yöneldi Hakk’a

Seni isteyenin elinden tut
Bütün düşkünlerin elinden tutan

Tekrar giydi kara kıldan aba
Dedi: Ovalar, dağlar! Merhaba

Bir şeye el sürmedi, dedi: Hanım
İşte tacın, işte eyvanın

İkisi de özgürce düştü yola
Sabaha doğru rastladılar bir mağaraya

O sabah mağaraya girdiler
İkindiye kadar orada yattılar

Dışarı çıkıp ikindiye kıldılar
Sonra tekrar yola revan oldular

O gece sabaha kadar
Yürüdüler, çok yoruldular

Dağ, taş, dere tepe geçtiler
Bazen yürürken yüz üstü düştüler

Geldiler bir granit kaya dibine
Yine saklandılar o yere

O derin deniz o gün akşama kadar
Vaktini ibadetle geçirdi

Böylece on gece sabaha kadar
Zahmet çektiler sınıra kadar

Ahlat şehrine varınca yolları
Göründü o anda dost illeri

Bir dost bir post dediler
Ertesi gün Bitlis'e geldiler

Doğru medrese önüne indiler
Zeyn-i Hâfi hücreğine kondular

Toplandı akranı Şeyh'in yanına
Ağırladılar onu layığıınca

Bitlis'te bir kişi vardı
Şîr Ali adıyla tanınırdı

Şeyh ile pîrleri aynıydı
Bulundu, Şeyh'e yardımcı oldu

Şîr Ali kalede dizdardı
Şeyh'i evine davet etti

Kısacası, Şeyh'in gönlünü hoş tuttu
Üç gün üç gece onu konuk etti

Para pul, at, deve verdi
Şeyh ile birlikte yoldaş oldu

Mîr'i çok özlemişti
Bunlar Mısır'a hareket etti

* * *

Günler sonra Mısır'a geldiler
Mısır hankahına indiler

Pîrleri geldiklerini öğrendi
“Şarktan dolunay doğdu” dedi

Dediler “Evet, geldi”; “Hoş gelmiş” dedi
Âleme ılık saçacak Rûm’un bedri

Aydınlık dolunay hankaha girdi
Gönüller onunla aydınladı

Şeyh dedi: O Hak adamı geldi
Fahr-i âlemden alacak dersini

Güneş ayın karşısında duracak
Güneş’in ışığı mehtaba vuracak

Ay ile Güneş birbirine yaklaşınca
Yaşlısı, genci herkes geldi vecde

Nasıl da bağrıştılar o anda
Hankahı doldurdu onların heybeti

Çok sema edildi o gün o gece
Bayram ile Kadir oldu o gün o gece

Sineler açıldı o gün o gece
Cübbeler yırtıldı o gün o gece

Hakk’a hamd ile sena etti herkes
Kaybettiğini yine buldu herkes

Seyyid Hüseyin davet etti Şeyh’i
Hücre sine o gece, gözümün nuru

Yani Şeyh’in meşrebini bilmek istedi
Ona göre tabiatına cezbe verecekti

Yâr sahibini cezbeden Hak'tır
Ama onun rehberi şeyhidir

Zira Şeyh onunla ulaştı
Yol kılavuzu olup getirecekti

Hakk'ın feyzi kutsal kaynaktan gelir
Hak erenleri! Bu feyiz önce şeyhe gelir

Şeyh bilir feyzin miktarını
Sonra salike verir feyzini o gani

* * *

Bundan yine açtı bir hoş kelim
Uygulayan salike olsun selam

Sözümün hâsılı budur; gayret et
İçten içe yürür bu işler

Gönlü zinde olan! Zayi etme ömrünü
Ruhun terk etmeden topraktan bedenini

Bir gün ecel gelir, ümüğüne çöker
Canını alır, ömür gününü keser

Ölüm meleği günde yetmiş kez sana
Söyler durur "Kulak ver bana"

Hak Teâlâ'dan inayetler gelir
O kilitli gönlünü açar verir

Gönlüne muhabbetten düşer eser
Aşk ile Hakk'a edersin sefer

Söz dinlersen er gibi
Er gibi ol, er gibi

Akıllıysan fırsatı kaçırma
Hakk'ı zikret; boş yere konuşma

Dalgıç gibi vücudun varlığına dal
Sedef içinde şah incisini bul

Aşk eri! Seyirde bulun Tanrı'ya
Bekabillah makamından geri kalma

"Aşk anadan doğmadı" der âşıklar
"Kimseye kul olmadı" der sadıklar

Hidayet Hak elindedir, delikanlı
Toprak ol ki erişsin can kokusu

Varlık sahibi olmak istersen ey vücud
Varlıksız ol ki bulasın vücud

Ey vücud! Varlıksız olmak istersen
Gece gündüz Hakk'a secde et sen

Terk et canı; bul can içinde can
Olmasın sana engel iki cihan

Yani ömrünün harmanını verme yele
"Vay nefsim!" diye sızlanma sonra

Gece gündüz iş edin ibadeti
Ne olacaksın; düşün sonunu

Rahmet gelir o kişiye; kendini bilir
Nereden gelmiştir, nereye gitmektedir

Sonunda nereye varacak; düşünür
Ona göre yol hazırlığını yapar

Bugünün işini bırakmaz yarına
Yarın o kişi kavuşacaktır yârine

Allah'ın buyruğunu tutar tamam
Her nefeste olsun ona yüz bin selam

Burada salike nasihat ettik
Üstümüze düşen şeyleri söyledik

Yüce Allah o kuluna rahmet etsin
Burada nakledilen nasihati alsın

Ya İlahî! İnce yol kıldan ince
Sen kullarına başarıyı nasip eyle

* * *

Tekrar dönelim Şeyh'in zikrine
Mîr Hüseyin Ahlatî meselesine

Ünlü şeyh içeri girdi
Şeyh de bir köşede hayrandı

Şeyh elini uzattı, gel dedi
Benimle halvette kal dedi

Şeyh de hemen yanına gitti
Başkalarının gözünden kayboldu ikisi

Bu sözü hücrede ona söyledi
“Hücre içinde erbain çek” dedi

Dedi: Derhal; beni Hakk’a ulaştıracaksın
Gassalin elindeki ölü gibi emrindeyim

Ne buyurursan, tutarım canım gibi
Dediklerim doğrudur imanım gibi

Seçkin şeyh bu sözü söyledi
“Şimdi erbain çekmelisin” dedi

Şimdi hücrede kal benimle
Bil şunu; erbain çekmez her dede

Sana rehber olsun Seyyid Hüseyin
Matlubuna ermek için iki gözüm

Hücrede kal benimle birlikte
Erbain çekmeye çalış ihlâs ile

Ben de erbain çekeyim seninle
Dâhil buna hazırundan dileyen de

* * *

Uzattı elini; Bedreddin öptü eli
O anda iki âlemden çekti eli

Şeyh’ten istedi; oğlunu görsün
Ondan sonra halvete girsin

Şeyh’e dedi: Kerem sahibi şeyhim
Cazibe getirsin oğlanı, bir göreyim

Dedi: Peki, gör damat Kasım'ı
Gönderelim; alsın gelsin beri

Cazibe gelmişti onu görmeye
Ayağının tozuna yüzünü sürmeye

Kasım-ı Feyyûmî dedi: O nigâr
Şimdi gözüyle Şeyh'i görmek diler

O da diler, yüzünüzü bir an görsün
Ayağınızın izine yüzünü sürsün

Şeyh dedi Kasım'a: Var git ona
Al oğlanı, getir buraya

Kasım Cazibe'nin yanına gitti
İsmail'i ondan isteyecekti

Ağladı, feryat etti Mariye
Dedi: Çocuğundan uzak olmaz cariyeye

Kim gönderdiyse, git yanına
O şah alsın gelsin onu buraya

Çocuğu elbette götürsün
Hüseyin huylu, güzel yüzlü

Kasım geldi, durumu anlattı şeyhe
Güldükten sonra dedi: "Söyle ona

Geliver tarlamızın başına
Onlar da baksın yüzünün aynasına"

Kalktılar, ele asâyı aldılar
Karısının yanına geldiler

Gördüğü anda Cazibe efendisini
O anda doğdu başına kutlu günü

Verdi İsmail'ini Şeyh'in eline
Sonra edebiyle döndü geriye

Küçük çocuk o gün Şeyh'te kaldı
Gönlü zinde pîr ona giysiler giydirdi

Çocuğu tekrar anasına gönderdi
Sonra Hakk'a dönüp "Ya Ganî" dedi

Duamı kabul et; bunu dilerim
Tut elimden, sana kavuşayım

Başımı, canımı terk edip istedim seni
Dilerim ki ölmeden önce öldür beni

Orada çok münacat etti
Sonra lâhûta yükünü bağladı

Kalktı oradan hücreye girdi
Orada Allah'a sefer edecekti

O gece yedi kişi birlikte
Erbaine girdi ihlas ile

Şeyh bunları o zaman aç bıraktı
Nefislerine amansız ceza çekti

Yani terk etsin vücut hükümlerini
Can gözlemlesin ezel vatanlarını

O seçkin şeyh bunlara
Erbain çektirdi yedi gün iftarla

Selef pîr bunları irşad etti
Hayırlı halef bırakmaktı niyeti

Receb ayının başında girdiler
Yücelikler âleminde dolaştılar

O şah halvette kabz* haline girdi
Gökteki dolunay tutuldu sanki

Nefsine güç geldi gayet katı
Canını yaktı kabz halinin afeti

Bir erbain daha çıkarmak istedi
Bunun için pîrin huzuruna geldi

İtibarlı şeyh onun halini görünce
Kahr ile anladı, yok kendinden haberi

Şeyh ile konuşmaya başladı
“Önce kendinden haberin olsun” dedi

Bu yolda sen süt çocuğusun
Kendini kaybet Hakk’a ermek için

* Manevi feyzin gelmemesi.

O ay yüzlü başını kaldırdı
Dertli bir ah çekip cevap verdi

Bu dergâha niceleri geldi
Lâhût âleminde seyran etti

Niceleri bu yolda avare oldu, inledi
Girdiler, yol açmadı Yüce Tanrı

Sanma ki bu yol çok kolaydır
Belki en az hali canı terk etmektir

Sen bu meydan içine çıkma
Canlar dirilir, başlar yiter burada

Mîr bunun halini gördü, sarhoştı
Gurur gelmesin diye nasihat verdi

Şeyhinin sözlerini dinleyince
Yakasını paraladı o anda

O şah ağlayıp sakalını yoluyordu
Mîr onun ağlamasına kıs kıs gülüyordu

Sanma şahım, Mîr sen Şeyh'e güler
Güler ama aslında seni aşka salar

Velînin hareketi hikmet üzeredir
Onun son işi maksuda götürmektir

Onların her durumu hikmet üzeredir
Çok sakın! Küstah gözlü intikam üzeredir

Yol pîri bir dervîşe emir verse
Emrine uymayıp da “Niçin?” dese

Hak tarafından ona feyiz gelmez
Pîrin gönlüne de asla girmez

Yol eri! Aman sakın, pîr gönlünü
Granit taşıyla kırma o cevheri

Şimdi tekrar dönelim sözümüze
Kullar şahı ne dedi o Şeyh’e

Kâmil pîr dedi: Ol sabırlı
Rıza kapısında sağlam dur

Sanma ki feyze erişen kişinin
Çalışması faydalı olmaz; yoldan şaşar

Bast *makamı onun feyzine göre gelir
Gün doğdu mu ışığı da gelir

Salık inkıbaz ** halini görünce
Bast hali gelir onun ardınca

Hak açar devlet kapılarını ona
Der ki: Gayret et; eriş benden yana

Allah diye çağırırsan bir kez
Salike *** lebbeyk der yetmiş kez

* Manevi feyzin gelişi.

** Kasvet, sıkıntı.

*** Tarikata yeni girmiş olan kişi.

Gam yeme; bast hali ile bil kendini
Bulursun canan elinde kendini

Bir süre meşgul ol yemeyle içmeyle
Ne saadetler içilir böylece

Kamuran şeyh böyle şeyler söylerdi
Biz de beyan ettik onun ıstılahlarını

Naklettik onun uğurlu sözlerini
Bu menakıbnamede yazdık sözlerini

Hayırla yaşasın diye adı
Yazdık onun kendi tabirini

Gör nasıl düzene sokar Şeyh'i
Hakk'a ulaştırmak için vuslat pîri

O efendi, nimetler yedirdi Şeyh'e
Dedi: Yat, dinlen sen bu gece

O yüce insan pîrin sözünü dinledi
Yatınca Hakk'a çok niyaz eyledi

O gece, uyku anında
On sekiz bin âlem aşıkâr oldu ona

Ona görünen âlemleri şöyle bil
Avcunun içinde bir hardal değil

Düştü bir denize, kıyısı yok onun
Düştü bir hale ki seddi yok onun

Nice zaman gezdi o deryada
Hiçbir âlem bırakmadı sonunda

Anladı, maksat âlemi keşif değil
Aşka düştü; yine gönlü coştı

Maksat Hakk'ın varlığı olmalı
Varlığını yok edip birliğe ulaşmalı

Şeyh'ten tekrar çile çıkartmak istedi
Tecerrüd ile dosta yol bulacaktı

Dedi: Bismillah, girelim birlikte
Erbaine bir kez daha seninle

Ancak meşgul ol yemekle içmekle
Nefsinin merkebinin kuvvetlendir yine

Bedreddin o gün yedi içti
Tekrar çile emretti yol pîri

Pîr tekrar bir deryaya attı Şeyh'i
Şeyh düştüğü deryayı unuttu

Üç gün üç gece kendini kaybetti
O kadri yüce kendine gelememi

Derinlerde halden hale girdi
Hem özü hem suret keşfi kayboldu

Cisimler âlemine gelince
Bekledi onu yârenleri

Döndükten sonra cisimler âlemine
Aldı abdest, durdu namaza

Geçmiş namazlarını kaza etti
Çile çekti; o günden sonra

Gün aşırı iftar etti hücrede
Başına ne geldiyse söyledi pîrine

Hâsılı, o çile de tamamlandı
O dolunay yine şikâyetle bulundu

Coştı dedi: Ey delikanlı pîr
Ey her an lâmekânda eden seyir

Bu mezelletten de kurtar beni
O Hüda hakkı için ki yarattı seni

Şeyh onu çok hayrette gördü
Tanrı'nın cemalini istediğini anladı

Dünya zerre kadar görünmez gözüne
Can sırrını ister; ne dünya ne canan

Dedi: Mahmud'um, bak ne derim
Aç kal yine birkaç gün

İstediğin sendedir, uzak sanma
Vakit vardır; aceleye getirme

O gece uzlet tamam oldu
Sonra yenildi iftar lokması

Ertesi gün kıldılar bayram namazını
Sonra hücre sine geldi her biri

Şeyh o gün büyük ziyafet verdi
Orada bulunan herkesi doyurdu

Şevval geçti; Zilkade başından
O beden ruhu çileye girdi yeniden

Birkaç gün geçtikten sonra
Çile emretti yine Şeyh'e

Şeyh de elini öptü, dedi: Hemen
Bu yolda ölmek yaraşır ölmeden

Hücreye geldi, oturdu
Yârenleriyle çile çekmek istiyordu

Çağırıp yârenlerine söyledi
Onları çileye girmeye zorladı

Kimse çileye girmek istemedi
Çilede yalnız başına oturdu

O seçkin şeyh üçüncü defa
Zilkade ayında girdi bir başına

Doksan gün halvette kaldı
Derler ki yemedi, içmedi

Derler ki önüne sıcak süt gelirdi
Ağzını açıp buğusuna tutardı

Sütü alır götürürlerdi
İçmeden süt içmiş gibi olurdu

Teşrik günleri geldiğinde
Tuz yaladı, yemedi o demde

Bazen gözleri kapanmazdı
Pîri ona “Yemek ye” demezdi

İlkin açlıktan zayıflamıştı
Sözü zayıflıktan işitilmezdi

Bazen kılarken namazını
Oturarak kılardı sünnetlerini

Ayakta duracak gücü kalmamıştı
Ayaktayken secdeye kapanamazdı

Kardeşim; düşün onun halini
Pîr huzurunda neler çektiğini

Pîr hizmetinde sen ne yaptın?
Ömrünün mayasını neye harcadın?

Kim ömrünü sarf ederse Hak yolunda
Bu Halil kul olsun onun kapısında

Şeyh'in halini dinle ey kadri yüce
O gözü, gönlü arştan yüce

Derde, hüzne düşürdü meşrebini
Ağlama, inleme edindi mezhebini

O anda düştü fenafillaha
Ecel yolu çıktı beka billaha

Aşkı kılavuz tutup girdi yola
Ruhu kutsal kuş oldu ruhlarla

Sonuç olarak yedi kez erbain
Çektim derdi Bedreddin

Derler ki cehdini söylerdi bazen
Derler ki ansa ah ederdi bazen

Bu menakıbdan ne yazdımsa
Şeyh'ten işitilene naklettim

Olur olmaz sözü nakletmedim
Günaha girmek istemedim

Niceleri Şeyh için menakıb yazdı
Yazdı ama hepsi havada gezdi

Gerçi Şeyh'in ashabını gördüler
Ama bunlar sülûktan* habersizdirler

Ağızdan ne işittilerse
Onu nakletti, söz bildiler

Yazdılar, kitap haline getirdiler
Onu okudu yazdı yaşlılar, gençler

* Tasavvuf yoluna, bir tarikata girme.

Kardeşim, gör burada nakledileni
Başkalarına verme kulağını

Burada açıklandı Şeyh'in sülûku
Şimdi de beyan edilsin hilafeti

* * *

Arkadaş; başlayalım şimdi söze
Tarikat ehlinin hilafeti olur ne şekilde?

Kim hilafete basarsa ayağını
Onu irşad edecektir Resûl'ün ruhu

Dinle şimdi hilafet halini
Hem Muhammed ruhuna kavuşmasını

Şeyh'e hilafet nasıl verildi, öğren
Ey su, ateş, hava, toprakla yoğrulan!

Kulak ver; beyan edeyim
Ahmed'in sırrını açıklayayım

Hak Teâlâ bir kuluna feyz ederse
Hak göz kulak olur ona

Söylese, sözü Hak'tan gelir
Onun sıdkı canlara Hak'tan gelir

Gözlese can gözü görür
Dinlese can kulağı işitir

Burada çok söz var; kısaltalım
Sadece maksat olanı zikredelim

Cebrail gecelerden bir geceydi
Mîr'in irfanını akıttı Nil gibi

Emir o gece umman denizi oldu
Efendim; ilahî sırlar ona açıldı

Geri dönüp şeyhe şöyle bir baktı
O anda perdeler gözünden indi

Ahmed'in ruhu aşikâr oldu ona
Dedi: Mahmud'um, gel benden yana

Bir kez Allah dedi, nara attı
Düştü yüz üstü, kendinden geçti

Varlığından iz kalmadı arada
Ahmed'in ruhu belirmişti ama

Mîr'i Ahmed'in ruhuyla birlikte gördü
Gizlice şeyhine işaret etti

Hemen Ahmed'in ruhuna secde etti
Daha sonra cisimler âlemine geldi

Baktı; şeyh de söylüyor Tanrı sırlarını
Secdesi şeyhe imiş ey Hak adamı

Şeyhin ruhu ile Resûl'ün ruhu
Birleşmiş, Hakk'a kavuşmuş meğer

Hak'tan gelir Hakk'ın feyizleri
Öncelikle şeyhe gelir; bunu gördü

Kutsal ruhtan feyiz alınca
Teslimi kadar kavuşur ona

Bu yüzden müridin teslimi
Tıpkı gassal elindeki ölü gibi

Nicesi şeyhine teslim olur
Ona göre Allah'ın lütfu erişir

Hak adamı! Sözümün hâsılı budur
Hak derdi olan seyrfillah* olur

Bu yolda akıl avaredir
Akıllıysan gözünü açman gerekir

Şimdi sözüm tekrar Şeyh'e geldi
Şeyh hilafete nasıl ayak bastı

Kendi içinde halden hale girdi
Bu hallerin hepsini şeyhine söyledi

O zaman bu sırlar açıldı
Yaratan bilir; halktan gizlidir bu

* * *

Şeyhe zahir oldu Şeyh'in hali
Hazreti Hak'tan bulacak yükselişi

Şeyh görmüştü; itibarlı Resûl
Şeyh hakkında haber verdi

* Allah'ta gezinti. Allah'ın sıfatlarıyla sıfatlanmak, Allah'ın ahlakı ile ahlaklanmak en yüksek ufka çıkmak, bedenî özelliklerden kurtulmak. Bu yolculuğun sonunda sâlik tarafından ledün ilmi keşfolunur.

Toplayıp Mısır'ın şeyhlerini Emir
Sofralar kurdu; yedi zengin, fakir

Şeyh'e hilafet verdiler o anda
Şeyhler hazırken o mekânda

Tac, hülle, kemer, elde asâ
Sanki Musa vardı, elinde ejderha

Bütün şeyhler "Allah aziz etsin" dedi
O dualarla çok kapı açıldı

"Dağlın" sözü uyarınca
Herkes dağılıp gidince

Mîr hücreğine davet etti Şeyh'i
"Ey Bedir ruhu, Emir'in canı" dedi

Sen Mahmud'sun, ben sana Ayas
Etmem seni ben başkasıyla kıyas

Gerçi halifem oldun görünüşte
Ama Hakk'ın halifesisin aslında

Dilerim, zayi etme bir nefes
Varıp mezara girinceye kadar bir nefes

Dinle sözümü; ne demiş Rûm'un mollası
Kulak ver sözüme Rûm'un kıvancı

Yüz devlet sermayesidir her nefes
Daha ne kadar her nefes için bunca heves?

Denilecek ne varsa, nasihat etti
“Tekrar çile çek” diye emretti

Şeyh o zaman tekrar çileye girdi
Boyu yay gibi eğildi büküldü

Halvetteten kaybetti kendini
Günler geçti, bulamadı kendini

Halvete girdi, şeyh ona dua etti
Halvetten çıktı, onunla övündü

Şeyhine dedi: Namazı terk ettim
Sağımı solumu bilemedim, ölü oldum

Yol pîri gülerek şöyle dedi
Hiç sanma kendini tebah ettiğini

Dinle bak, ne dedi Rûm’un mollası
Senin halini anlatır o Rûm’un ayı

Halkın namazı tekbir ile secdedir
Âşıkların namazı varlığını silmektir

Kıyam, ka’de, tekbir ile niyet
Hepsi maiyet içinde silinmekten ibaret

Anla, ne demiş Rûm’un mollası
Bunları uygula Rûm’un dolunayı

Kolla fırsatı, âlem bir demdir
Bilen kişiye göre bir dem âlemde yegdir

Şimdi âlimsin sen Mahmud'um
Fırsatı elinden kaçırma, maksudum

Ben de geçmek üzereyim bu dünyadan
Bana sensin sevgili bu cümleden

Seni yerime atamak istiyorum
Çünkü gözümün aydınısın sen

Dileğim, seccadede senin olmandır
Yerime senden layık biri yoktur

Beni isteyen, seni kabul etsin
Resûl'ün sırrı sendedir gidince ben

Heves düşkünleri istemez seni
Kuvvetlidir onların kötü nefisleri

Vadem geldi; yolculuğa çıkacağım
Maşukun iline kanat açacağım

Saki eliyle sundu ecel kadehini
İçirip "Acele et" diyecekti

Siz esen kalın; göç üzereyim
Dedi; başka şeyler anlattı

Kardeşim; ertesi cuma günüydü
O cömert insan Tolon Camii'ne geldi

Camiye girdikten sonra
Bir sarsıntıdır geldi vücuduna

Camide zangır zangır titredi
Endamını yaktı o humma afeti

Cumayı kılıp dağıldılar
Tekrar hankaha döndüler

Hastalıktan fırsat bulamadı
Hilale döndü; veremdi hastalığı

Bütün ahabını bir araya topladı
“Göç üzereyim; bunu bilin” dedi

Dilerim ki yerimde biriniz kalsın
Cümleiniz içinde âlim olsun

Sizi Hakk’a irşad eylesin
İlmiyle, zühdüyle; böyle bilin

Siz de birinizi seçin
Sırrınızdan haberli olun

Ağlaşıp dediler: Ey şehriyar
İhtiyar pîr olur; o pîr ihtiyar

Kimi seçerseniz bize
Yol mürşidi odur cümlemize

Bunlar Şeyh’in dileğini anladı
Yerine istediği Mahmud-i Rûmî’ydi

Dediler: İçimizde kim var
Mahmud-i Rûmî’den bilgili biri

Hazreti Mîr kimi seçmişse
Odur aynı zamanda herkesin seçtiği de

Hazreti Mîr dedi: Benim seçtiğim
Rûm diyarı içinde en akıllısı

Rûmî Mahmud Çelebi'dir; bilin
Ben gittikten sonra ona teslim olun

Benim yerime odur hayırlı halef
Halef hayırlıysa, ne güzeldir selef!

Can çekişirken bunlara verdi cevap
Sonra Şeyh'e dönüp etti hitap

Ne buyurur, dinle Pîr'in sırrını
Akıllıysan ibret al, düşürme kendini

Dedi: İşte gittim, yerimde kalasın
Zamanı gelince sılанда olasın

Kim Rûm diyarında Mansur olursa
Feda eder canını dost yolunda

Bu sözü söyleyince gülümsedi
Sonra yaşla doldu iki gözü

Sözlerim yüzünden üzülme
Olacaktır takdir-i kaza ne ise

Her çorak toprak seninle şeref bulsun
Uzak Rûm diyarındakiler seninle aydınlansın

Bu kadar rumuz verdi; temiz ruhu uçtu
O latif bedeni toprak altına girdi

Şeyh, Mîr'in rumuzuna hayran kaldı
O üzüntü içindeyken avare oldu

Bir süre düşündü taşındı
Kaza ile kadere razı oldu

Dedi: Teslim oldum Hak yolunda
Her cüz ile kül olur Hak emriyle

Yunus Emre'nin sözü aklına geldi
Okudu, biraz eğlenmek istedi

Okuduğu şiir şuydu
Nakledeyim; dinlesin herkes

Derler ki Şeyh bu şiiri okuturdu
Dünyadan göçüp gidene kadar

Güzel sesli bir müridi vardı
Okuturdu bu şiiri, dinlerdi

* * *

Benzersiz bir inciylim; görmedi beni umman
Bir damlayım illa ki ummana benim umman

Gel, acayip dalga gör; saklı deniz gizler
Deniz sahibi sayısız damlada kendini gizler

Leyla adını düzgün söylemedi Mecnun
Hem hayran Leyla idim onda hem Mecnun

Mansur Enelhak tevhidinden dem vurmazdı
Dost zülfü beni aşk darına çıplak asmıştı

Bu kesret âleminde ben Yakub, sen Yusuf
O vahdet âleminde ne Ken'an ne Yusuf

Kâf nuna ulaşmadan, can kalıba düşmeden
Aşk darına mest geldim, mest giderim hayran

Adımın Yunus olduğu bu cismin belası
Umman benim, ummana sorarsan aslımı

* * *

Altı ay oturdu Mîr'in makamında
Herkes geldi bayramına, Kadrine

Yer değiştiren halifeler gelince
Kargaşa koptu geldikleri günde

O zaman herkes serkeşlik etti
Şeyh gözlerine mızrak, kargı göründü

Baktı; liderlik hevesi var bunlarda
Dedi: Bize gitmek oldu şimdi reva

Yumuşaklıkla dedi: Siz kıdemlisiniz
Şimdi sizindir; başta olsak da biz

Birini seçin liderlik için
Siz yıldızsınız o dolunay için

Biz de biat edelim sizlere
Yüzümüzü süpürge edelim izlere

Şeyh onlarla bu şekilde konuştu
Bunun üzerine hepsinin nutku tutuldu

Her biri sustu; konuşan çıkmadı
Yaralandı gönlü; başa heveslenmedi

Şeyh bunların adam olmayacağını gördü
Gerçi bilgisi hepsine engel olmuştu

Bunlara şeyhlik teklifinde bulundu
Lütüfla, himmetle o değerli kişi

Her şekilde Şeyh'in faziletini
Anlamıştı oradakilerin hepsi

Yine Şeyh'e "Kıdemsizsin" derlerdi
"Şeyhlik için biz daha kıdemliyiz" derlerdi

Şeyh karar verdi Rûm'a gitmeye
Rûm diyarında insanları cezbetmeye

Pîrin nefesi var diye dururdu
Bunların derdini çekmek istemezdi

Baktı hınçlanır şark acemleri
Şeyh de parladı Rûm'a şimşek gibi

Mısır'dan ayrıldı, çıktı yola
Henüz gitmişti bir iki merhale

Aşk pazarına düşünce kesat
Hankahın içine yayıldı fesat

Hankahın dışındayken her biri
Düştü Şeyh'in yanına ey din eri

Müritleri geldi, yetişti
“Merhaba, ehlen ve sehlen” dedi

Bunların hepsi on yedi kişiydi
Her biri olmuştu bir ok sanki

Hepsi geldi; biat ettiler
Sonuçta Kudüs şehrine geldiler

İbni Kışmîrî dünyadan göçmüştü
Şeyh'in efendisiydi; çok kuvvetli

Oğlu kalmıştı babası yerine
Şeyh'i bilmişti babası yerine

Oğlunun adı İdris idi
Bir ay bırakmadı Şeyh'i

Derler ki Şeyh için bin Eşrefî
Biat edip sadaka verdi

O varlık sahibi Şam'a kadar gitti
Para gönderdi ona o lütuf sahibi

Şam'da da bir hafta kalındı
Şeyh Haleb'e gitme arzusundaydı

Bunlar Şam'dan ayrıldılar
Kona göçe Haleb'e geldiler

Haleb Türkmeni işitti Şeyh'in geldiğini
Bin kişi onu karşılamaya çıktı

İnsanların desteği gelince
Sayısız saygı gösterildi kendine

Dediler ki Şeyh'i alıkoyalar
Hankah yapıp ona uyalar

Derler, iradet getiren biri vardı
Nesîmî'nin asılmasına fetva vermişti

Şeyh'in ilmine âşık oldu
Şeyh'e biat etti, kul oldu

Şeyh orada kalmaya razı olmadı
Rûm'a gitmek için hareket etti

Hâsılı Konya'ya düştü yolları
Göründü uzaktan Karaman illeri

Gelip erişti Konya şehrine
Sanki gelmişti kendi şehrine

Bir süre Konya'nın medresesinde
Meşgul oldu okuyup yazmakla

Konyalılar Şeyh'i alıp geldiler
Medrese yakınında bir ev buldular

Evine girdiğinde o ay yüzlü
Medrese müdavimlerini çağırdı

Gelenlere nimet verdi
Göç oluncaya kadar ziyafet verdi

Nice ilim erbabı sûfî oldu
Sırtlarına birer kilim çekti

Karamanoğlu işitince bunu
Dedi: Kim getirdi şehre onu?

Derler ki sûfiliği inkâr ederdi
Sûfî gördü mü sinirlenirdi

Şeyh'i davet etti sarayına
Saygı gösterdi, aldı yanına

İstemeyerek de olsa ziyafet verdi
Sonunda Şeyh'ten keramet istedi

Şeyh onun halini gördü harap
Gösterdi toprağı: "Bu ne?" Dedi: "Türab"

Sordu: Meyve ağacı nerede biter?
Gülerek dedi ki: Yerde biter

Sordu: Akar çeşmeler nereden gelir?
Dedi: Hak emri ile yerden gelir

Dedi: Şahım, madem keramet istedin
Bize keramet göster hele dedin

"Bize keramet göster" deyin
Kerametle doludur cihan

Bu yolda toprak olabilersen
Bütün yemişler biter senden

Toprak olursan bu yolda
İçin dışın doludur kerametle

Toprak olursan bu yolda
Hikmet kaynağı olursun sen de

Ancak görünüşte keramet istedin
Döndü dervişlere, dedi: Zikredin

Hepsi birden tevhide başladı
Emiri, hizmetkârı herkes oradaydı

Uzun süre tevhide devam edildi
Şahın gönlüne birçok âlem açıldı

Şeyh gözlese de onu zahiren
Ruhu terbiye oluyordu bâtinen

Şahın gönül perdesini açtı
“Berzah âlemine şahit ol” dedi

Şahit oldu, kendinden geçti
Ruhu yüceleri seyreder, bedeni yerdeydi

Kendine geldiği sırada baktı
Dervişler Hû diye zikrederdi

“Allah sizi aziz etsin; bin aferin” dedi
Sonra biat etmek için uzattı elini

O biricik hükümdar döndürdü zikri
Biat etti, o anda oldu müridi

Aksaray'da Şeyh Hâmid vardı
Ölmemişti; henüz hayattaydı

Şeyh'i işitip Konya'ya geldi
O iki iyi huylu halvete girdi

Bunlar halvetten çıktı, bayram oldu
O gün cumada ikisi toplandı

Şehriyar iki şeyhi davet etti
Bunlar kabul etti, at bindi

İki şeyh otağa girdi
Şah büyük sofrayı açtı onlara

O iki şeyhin müridi oldu
Her birine bağışta bulundu

O anda şah ile vedalaştı
Döndü dedi: Şeyh'in ağrıtmayalım başını

Bir süre bütün mezarları gezelim
Her yeri güzelce ziyaret edelim

Biz de yolumuza girelim ey din eri
Cihanın kutbu, ayı, rehberi

Bugün vedalaşalım sizinle
Düşecek yolumuz Germiyan iline

O güneş ile ay dertlerle
Her mezara vardılar Şah'la birlikte

Sonra birbirlerinden ayrıldılar
Her biri kendi yerine yöneldi

Ertesi gün Şah Şeyh'e yoldaş oldu
İlgın'a kadar emir ile ordusu

Orada Şah ile vedalaştı
Yönünü Germiyan'a doğru çevirdi

Germiyanoglu da yetişti
O sırada henüz delikanlıydı

Şeyh'i karşılamaya geldi inci tanesi
Onun yanında yürüyordu annesi

İkisi birden Şeyh'ten özür diledi
Oradan dünyaya gulgule düştü

O şah Rûm diyarına cezbe saldı
Aydın illerine o dolunay nuru

Şule verdi, her diyar aydınlandı
Gül yüzünden gülşen utandı

Hâsılı sonunda geldi Tire'ye
Karanlık değil baksan nereye

Tire'nin içi onunla yüz misli oldu
Gönlü kara onun nurundan yüz buldu

Büyük, k  k herkes biat etti
Avamı, hası onun yanına geldi

Ardından  zmiro lu davet etti
“Oradan sonra  zmir’e gelin” dedi

Kaledekiler size  şıktır
Biat etmek için sadıktır

Yeni fethetmi ti o zaman
 zmir’i Timur soyundan Karahan

Şeyh de davete icabet etti
Görünce bundan tam izzeti

Hası, avamı  zmir’e vardı
O dolunay ir ad için onları

Kalede vardı dört be  yüz kişi
Büyük, k  k hepsi erkek, di i

Hepsi rüya görürdü o gece
Yorumlardı hepsini o hoca

Bunlar  eyh’i hiç görmemişti
Bedreddin onlara b tinen görünürdü

Bunları güzel güzel teselli ederdi
Her birine nice âlem açılırdı

 zmir’e de böylece girdi
Herkes tövbe etti, kul oldu

Orada Sakız Adası'nın kâfiri
Şeyh'ten keramet görmüştü her biri

Beylerine söylediler: Gelin
Türk'ün ulusu burada, davet edin

Bakarsın daveti kabul eder
Bize Mesih'in sırrını söyler

Dedi: Elbette, edelim daveti
Ruhullah bize nasip ederse zaferi

Beylerinden bu meyli görünce
Bütün rahipler o gün geldi bir araya

Dediler: Hepimiz birlikte gidelim
O ulu kişiyi buraya davet edelim

Bakarsınız kabul eder sözümüzü
Bize meyleder Resûl'ün sırrı

Beyleri dedi: Görün bakalım
Oğluna dedi: Sen de git bakalım

Herkes kalede onu beklesin
Bizimle günlerce burada kalsın

Oğlu dedi: Tabii, emrinizle gideyim
Onlar gelinceye kadar kalede kalayım

Sonuçta, oğlunu kalede bekletti
Şeyh'in geçip, gelmeyeceğini sandı

Törelence armağan hazırladılar
Sahile gelip denize açıldılar

İzmir'e geldiler, demir attılar
Çıktılar karaya, Şeyh'e geldiler

Bunlar hediyelerini sundular
Başlarını yere koyup yer öptüler

Şeyh'e dediler: Rabb'in hakkı için
Sizi ümmet kılan Muhammed için

Hem Ruhullah İsa için
Hem Kelîmullah Musa için

Lütfunuzla davetimizi et kabul
O Muhammed hakkı için ki oldu Resûl

Cümlenize, cümlenizin ailesine
Ahmed'in dininden nasibi olana

Bizi mahrum etme, geldik size
Biz gelelim size, minnet düşer bize

Bizim beyimiz çok âlimdir
Fazlınızı işitince sevinmiştir

Buraya gelemes, âcizdir
Ey Resûl'ün sırrı, bilin bunu

Bu yüzden oğlunu gönderdi
Görmeyi çok ister sizi

Dinimiz ayrı olsa da, ey Hakk'ın sırrı
Rabbimiz birdir; hepimiz Tanrı kulu

Bunlar Şeyh'e çok yalvardı
Şeyh rıza gösterdi, kabul etti

Gelenlerin hepsi yedi rahipti
Bunların hepsi Arapça bilirdi

Şeyh'e nice müjdeler verilmişti
Gemiye binip adaya geçecekti

Dinledi Şeyh bunların sözünü biraz
Baktı bunlarda hiç yok garaz

Kaldırıp elini koydu baş üstüne
Bunlara gelip dedi: Baş üstüne

Çok sevindi bunların tümü
Çıkarıldı hediyeler, açıldı kapı

Bunlar oğlanı rehin bırakmak istedi
Şeyh onun bırakılmasına rıza vermedi

Oradan bunlar gemiye bindiler
Yelken açtılar, adaya geçtiler

Denizde yol alırken bunlar
Şiddetli fırtınaya yakalandılar

Geminin batacağından korktular
O sırada kargaşaya düştüler

Sandılar artık sonları geldi
Ama Şeyh'te hiç korku yoktu

Hepsinin şaşkın olduğunu gördü
"Korkmayın, Bedreddin sizinle" dedi

Üzülmeysin, Bedreddin'i Hak Hazreti
Korumuştur; afetten korur hem sizi

Ellerini kaldırdı, dua etti
Yüce Tanrı duasını kabul etti

O anda fırtına dindi
Tekrar dümen takıldı, hareket edildi

Karaya yaklaştığında bunlar
Kayığa binip karşılamaya çıktılar

Beyleri orada Şeyh ile görüştü
Gemiye bindi, birlikte oturdu

Heyet ilminde çok bilgiliydi
Şeyh ile heyet hakkında sohbet etti

Şeyh onun heyet bildiğini anlamıştı
Heyet ilmiyle geçirdi o günü

Bunlar Şeyh'i dinlediler
"İkinci Mesih'tir bu" dediler.

Nefesi ölüleri ihya eder
Özellikle tevhidi ciğerler deler

Şeyh'i bahçesine götürdü
Törelence çok saygı gösterdi

Ne kadar rahip varsa geldi
Şeyh de zikretti, mırıldandı

O gün o gece orada zikir çekildi
Bunlar çekilen zikre hayran oldu

Tevhidin nuru bunların kalbine
Dokundu; sirayet etti kimine

Dervişlere gelince sefa
Nice rahip ağladı orada

Naralar ayyuka ulaştı
Naralar Sidre'ye ulaştı

Zikir halkasına girenler dedi Hû
Ayağı değmezdi yere dese Hû

Gözüyle görürdü derler kâfirler
Zikredenin ayakları havada kalır

Herkes bu hale şaşırmıştı
“Bu apaçık sihir” derlerdi

Oraya iki papaz gelmişti
Bu papazlar Enezliydi

Her yıl oraya gelirdi ikisi
Onları etkiledi Şeyh'in cezbesi

Gizliden gizliye İslam’a girdiler
Zaruret yüzünden dinlerini gizlediler

Adada sakın olanlardan da
Beş kişi geldi imana

Öyle âşık oldu Şeyh’e beyleri
Denizi birlikte geçti ey din eri

Ağladı, omuzunu öptü delikanlı
“Ruhu revanım, sağlıcakla” dedi

Şeyh’i gönderip kayığa bindi
Yolun üçte birinden geri döndü

Şeyh’in dinine aktı gönlü
Resûl’ün dinine gönül akması gibi

Ancak beyliğinden vazgeçmedi
Görünüşte “Müslüman oldum” demedi

Kalbi mümin, görünüşte kâfirdi
Hak bilir ancak bunun hakikatini

Şeyh oradan ayrıldı
Edirne’ye gitmekti maksadı

O zamanda Rûm beyleri
Birbiriyle çekişme halindeydi

Saruhan illeri kararmıştı
Kimileri de tutmuştu yolları

Kütahya'ya yöneldi Şeyh yine
Oradan ilerledi Tomanıç beline

Ansızın bir köye geldiler
Bir alay torlağı orada buldular

Çeng, çegane, kudümleri aldılar
Bunları çalıp Şeyh'in yoluna çıktılar

Bunların bir maksadı vardı
Bilgide Şeyh'e baskın çıkmaktı

Şeyh rastlayınca bunlara verdi selam
Ve aleyküm deyip açtılar kelim

Sordular: Şahım, yolun nereden gelir?
Şeyh dedi: Yolum o canandan gelir

Sordular: Şimdi yolun nereye gider?
Şeyh dedi: Yolum yine oraya gider

Dedi Şeyh: İki âlem henüz yokken
Nereye sığıdı bu yaratılmış vatan?

Emir âlemine memur oldunuz
Memur olmadan önce neredeydiniz?

Şeyh bu şekilde edince birkaç sual
Bunların nutku tutuldu, oldular lâl

Şeyh'in bu denli sözleri
Oldu onlarda çok etkili

Töbeye meşgul oldular o gece
Bir tarikat ehli çıkmıştı karşılarına

Töbelerinde sabit kaldılar
Bir daha böyle soru sormadılar

Şeyh önce Sürme köyünde kaldı
Ertesi günü Bursa'ya girdi

Torlaklar ilmine hürmet ettiler
Şeyh'i saygıyla şehirde bıraktılar

Şeyh geldiğinde Muharrem ayıydı
Bursa'nın içine cezbe salmıştı

Bursa halkı şehre aktı günlerce
Onun bilgisini bulmamışlardı başkasında

Âlem tekrar emniyete kavuştu
Fitne gitti, dünya adaletle doldu

Bursa şehrinden yola çıktılar
Edirne şehrine doğru yöneldiler

Gelibolu'dan karşı yakaya geçtiler
Seyyid Kavağı'nda o damat olan

Kogra Dağı'nda dolunay gibi doğdu
Kavmi, kabilesi geldi, yol doldu

Dervişleri yıldız gibi o Ay'ı
Çevreleyip geldi her biri

Atlarından inip koştular
Yüzlerini onun ayağına sürdüler

O gece Malkara'ya konuldu
Çok kişi ona biat etti

Oradan Edirne'ye geldi
Annesi, babası henüz hayattaydı

Şeyh için herkes dua etti
Şeyh için herkes övgüde bulundu

Şeyh'i mal ile makam ile
Derler, babası çekti sınava

Şeyh o sözlere kulak asmadı
O anda öptü Şeyh'in iki gözünü

Sundu biat, memnun kaldı oğlundan
Annesiyle nice hatun bunun ardından

Yaşlısı, genci bütün âlem aktı
Kimsenin gözüne uyku girmedi

Zikir çekilirdi geceler sabaha kadar
Sel olurdu gözyaşları sabaha kadar

Hâsılı o yılı geçirdi memlekette
Bursa'dan davete geldiler yine

Bursa'dan Aydın iline
Geçti derler Şeyh yine

Annesi, babasıyla birlikte
Geçtiler acı sudan öteye

Sonra geldi Edirne'ye yerleşti
Uzlet etti, yedi yıl bir yere gitmedi

Günlerden bir gün çıkageldi bir kişi
Sel olmuş, akar gözlerinin yaşı

Görünüşte kâfir ama mümin özü
Kapıda bekler bütün oğlu, kızı

Dediler ona: Adını söyle, kimsin?
Dedi: Müminim, Enez'den gelirim

Şeyh'in sayesinde imana gelmişim
İman lezzetini Şeyh'ten bulmuşum

Adımı verdi, oldum Abdüsselam
İşte kapısına geldim, kul olam

O sırada Şeyh çıkageldi
Hepsiyle bir odaya çekildi

Hepsini imana davet etti
Küfrün kötü hallerini söyledi

Geldiler imana hep ihlâs ile
Kaldı kız kardeşi ancak küfr ile

Onu imana çok davet ettiler
Gelmedi imana; vazgeçtiler

O kötü halli, vardı bir Ermeni'ye
Bir kız doğurdu, güzellikte bir tane

Harmana derlerdi ona
Şeyhzade tutuldu zülûf tuzağına

O kıza vuruldu, âşık oldu
Nikâhına almak istedi onu

Kız da meyletmişti şeyhzadeye
Hazırdı Şeyh'in oğluyla evlenmeye

Dayı Abdüsselam cebr ile kızı
Halk arasında Şeyh'in oğluna verdi

Sonunda o kız Şeyh'in gelini oldu
O evlilikten oğlan ile kız doğurdu

Tekrar anlatalım Şeyh'in halini
Görmeye gelse onu emiri, hizmetkârı

Namaz kılmaya çıksaydı ne zaman
Yüzünü görürlerdi ancak o zaman

Asla kimseye dönüp bakmazdı
Güzelce selam verir, odasına girerdi

Zaman zaman haşlanmış şalgam yerdi
Yemez, içmez, yarım ay geçerdi

Ama kendisi için macun hazırlamıştı
Onunla kendini kuvvetli tutardı

Hak yolunda geçirirdi vaktini
Ahûzar ile geçerdi her günü

O sıralarda Fetret Devri oldu
Şahlar birbirine haksızlık etti

Süleyman yerine Musa Şah geldi
Saltanat tedbirine başlanıldı

Rûm ilini adaletle yönetti
Hâtem-i Tâi idi o cömert sanki

Gör o zaman beyler ne düşündü
Halktan gizlenmişken Şeyh Hazretleri

Bunlar fikir birliğine vardılar
Şeyh'i şahın kazaskeri yapalar

Gör neler getirdi başına takdir-i ilahî
Mum iken pervanelere yol pîri

Sözümü dinleyin Hak yiğitleri
Unutmayın sözümü Hak misafirleri

Gör ne takdir eylemiş Hak Hazreti
Gazabın üzerine çıkmış rahmeti

Ehlullah'ta hep bu haslet vardır
Belaya uğrayarak Hakk'a kavuşur

Musa sultan olunca Rûm iline
Düştü Şeyh devlet erkânının diline

Şeyh o zaman dünyanın bir tanesiydi
Sözleri mertçe, kendisi bir denizdi

Âşık oldu şah, cemalini görmeden
Has sohbetine bir dem ermeden

Ansızın şahın içinden geldi
Şah ile Melek Şeyh'e yöneldi

O gece Şeyh'i rüyada görmüştü
Şeyh şaha süt ile bal yedirmişti

Şah yine Şeyh'i rüyada görmüştü
Sabah namazına imam olmuş o ay yüzlü

Rahman sûresini okudu evvela
Fecir sûresini okudu daha sonra

Seçkin şah Şeyh'e doğru gidiyordu
Melek'e gördüğü rüyayı anlattı

Melek sustu; gör şu hikmeti
Şeyh de camide kılmış sünneti

Gelip cami içine girdiler
Sünnetleri o zaman kıldılar

Kamet oldu; Şeyh halka oldu imam
Sonra Rahman sûresini okudu o büyük insan

Fecir sûresiyle bitirdi namazı
Sonra Hakk'a yalvardı, niyaz etti

Ardından evrad okudular
Bu arada işrakı kıldılar

Şah kalktı, bir kez ah etti
O dolunay gökyüzünde tutuldu

Koşup Şeyh'in ayağına düştü
Şeyh hemen yerine geri çekildi

Sordu: Delikanlı, sen kimsin?
Dedi: Can sırrı, Musa kulunum

"Uzat elini, öpeyim" dedi
Güneş ışığı gibi yer öptü

Yol gören pîr bunları hoş gördü
Daha sonra hücreğine davet etti

Ardından önlerine bal ile süt koydu
Şaha rüyasında bir şeyler demişti

Rüyada her ne gördüyse
Bir bir gördüğünü söyledi ona

Gördüler Şeyh'ten keramet bunlar
Can u gönülden Şeyh'e âşık oldular

Şeyh'in yanından evlerine gelince
Çok şeyler dediler birbirlerine

Dediler: Bize bir âlim gerek
Şeriat hükümlerinde âlim gerek

Kim var âlemde Şeyh gibi bir kişi
Zühd ü takva ile olsun her işi

Toplanalım hepimiz avamı, hası ile
Yüz sürelim ayağına ihlâs ile

Bakarsın sözümüzü kabul eder
Hem Resûl'ün şeriat nizamını tutar

Maksat edinmişti ey şehriyar
Şer' ile adalet ile olsun her diyar

Âlemi adaletiyle mamur etsin
Ülkeyi şer' ile pürnur etsin

Gerçi o sırada âlimler çoktu
Ama hiçbirine itimadı yoktu

Şeyh onun sırrına can olmuştu
Şeyh onun gönlüne can olmuştu

Derdi: Şeyh'ten daha bilgili kim var?
Şer' ile takva ile gönüller alır

“Görünüşe bakanların gücü yetmez” derdi
“Bir keramet sahibi gerek” derdi

Hâsılı şah Şeyh'i davet etti
Şeyh de davete icabet etti

Dışarıya yedi yıl çıkmamıştı Şeyh
Hücrelerinden dışarı bakmamıştı Şeyh

Hem dili hem kalbi zikrederdi
Tevhid onun için fikir nimetiydi

Şeyh'i bilirsiniz, kıyamet gününde
Nasıl geldi kazaskerliğe

Sultan Şeyh'e sayısız nimet sundu
Şeyh Mahmud, kendisi Ayas oldu

Şeyh şahın maksadı olduğunu anladı
Bu arada çekti kendi gamını

Dönmedi geri, asla kelam etmedi
Meclistekiler üzülmecin istedi

Kur'ân hafızları okumaya başladı
Şeyh "Allah kadrini artırsın" dedi

"Allah'a, Resûlüne itaat edin" âyeti
Okununca güzel güzel gülümsedi

Hemen meclise bir soru sordu
Bu soruyla herkes hayrette kaldı

Şeyh'in herkese sorusu şuydu:
Herkes kendi miktarınca anlar

"De ki: Allah'a itaat edin" dedi
Sonra "Resûlüne itaat edin" dedi

Hem de "Yöneticilerinize" der Hüda
"İtaat edin" sözünden ayrıldınız ama

Hikmetin sebebi nedir? Hak Hazreti
Gülümseyip dedi: Nedir hikmeti?

İhtiyarı, genci herkes sustu
Şeyh de bir süre hayrette kaldı

Şah gördü ki Şeyh'in rızası yok
Ne yapsın? Darülkaza boş kalacak

Yere kapandı, ayağına sürdü yüzünü
Şeyh'e yalvardı, yakardı

Şeyh Şah'a dedi ki
Kadılık etmedi tarikat ehli

Nice âlimler var; olsun her biri
Muhammed şer'inde ülkenin önderi

Şah dedi Şeyh'e: Can güneşi!
Dünyaya ne ışık verir şamdan ışığı?

Aya nispetle bunlar yıldız gibi
Güneş varken mum ışık verir mi?

Erkân gördü güneş ile ayın yaklaşmasını
Müşteri burcunda sabahleyin yaklaşmasını

Her biri Şeyh için niyaz etti
“İtaat edin yüce başlı” dedi

Atanız kadılar kadısı olmuştu
Siz de kabul edin temiz zatl

Baktı, kurtulacak gücü yoktu
Şeyh zorlandı, sustu kaldı

O zaman Şah ile erkân elini öptü
Bedreddin orada kazasker oldu

Cebren, istemeyerek kazasker oldu
Yol uçuruma gelene kadar sürdü

Sonra Musa'ya takdir-i kaza geldi
Kaza geldi mi feza daralırdı

Muhammed Han sultan oldu
Şeyh de İznik'e nakledildi

Ayda bin akçe ulûfe verdiler
Cebirle, kahırla vatandan sürdüler

Hapsedildi, belaya uğradı
Gurbette hapis belası çekti

Vakıf malına el uzatmamıştı
El uzatmadığı için çok sıkıntı çekti

Çünkü çok perhizkâr biriydi
Hakk'a ünsiyetle özü uyanıktı

Vakıf malından çok sakınırdı
Daima "Kalbi karartır" derdi

Gül bahçesini dikenliğe çevirdiler
Geniş dünyayı gözüne dar ettiler

Baktı, dünya dolmuş yılanla, akreple
Gayret etti o zaman nefsinin ihlâsına

“Teshîl” kitabını İznik’te bitirmişti
Şah’a iletmek için İbni İmam’a sundu

Şah’tan hac için izin istedi
Hacdan sonra Mısır’a gidecekti

Şah onu hankahında uygun gördü
O dolunay oturup şeyhlik etmeliydi

Derler ki hankahtan çok kişi geldi
Şeyh’e “Mısır’a gel” derlerdi

Yani o dolunay Mısır’a gitsin
Mîr’in hankahı tekrar mamur olsun

Şeyh de onlara ahdetmişti
Bütün evladıyla Mısır’a gidecekti

Şah hacca gitmesine izin vermedi
Kalbi yaralandı, avare oldu

Topladı ahbabını, vedalaştı
Evladını terk etti, vedalaştı

Sonra düştü kırlara, ovalara
Ailesini terk edip girdi yola

O dolunay İznik şehrinden çıktı
Yönünü İsfendiyar tarafına çevirdi

Bazen düşe kalka, bazen at ile
Diyarını terk edip ulaştı Şah'a

Bir vadiye yerleşti; sınır askerleri gördü
Her biri Şah'a haberler verdi

Dediler Şah'a: Gelen aydınlık dolunaydır
Bu âlem onunla aydınlanmıştır

Şah geldiğini işitince şad oldu
Dedi: Bu gece ay dolunay oldu

Halk ile karşılamaya çıktı
Sağdan soldan Şeyh'e yaklaştı

İleriden görünce Şeyh'i
Atından inip yürüdü

Gelince Şeyh'in yanına
Elini öptü, su serpti canına

Şehriyar Şeyh'i şehre getirdi
Aylardan Cemaziyelevvel ayıydı

O gece ayın on dördüydü
Şah'ın bir oğlu doğdu

Kundağıyla Şeyh'e getirdi onu
Şah'ın gecesi Kadir gecesi oldu

Sonra Şeyh hurma çiğnedi
Hurmayı çocuğun ağzına koydu

Şeyh oğlana İsmail adını verdi
Bey oğlu beydir orada şimdi

Ömrü uzun, sözü tatlı olsun
Bağışlarla gözetmektedir bizi

Dönelim şimdi Şeyh'in hallerine
Onun halleri ne olacak nihayetinde

Şah'tan doğuya gitmek istedi
O pehlivan ya da Tatar'a gidecekti

Baktı ki mahvedecek kendini
Şah hayret etti, düşündü

Şeyh'e dedi: Şanı yüce! Gel hele
Sizi armağan göndereyim Han'a

Han Hazretleri görünce sizi
Eksik etmeyecek ikram izzeti

Kırım şehrini ilimle mamur edin
Zühd ile takva ile pürnür edin

Senin yakınların zimmetimde olsun
Senin eşyaların bende emanet olsun

Bir taraftan Han'a elçi olun
Lütfunuzla sözümüzü kabul edin

Han işitmiştir vasıflarınızı
Zühd ü takva ile hallerinizi

Şimdi Han Hazretlerinden uzaksınız
Oraya varınca gözünün nuru olursunuz

Doğuya gitmeyi etmeyin talep
Aramızda fitneye olur sebep

Şahruh Bey şimdi doğuda şahtır
Zulme meyilli, yolunu sapıtmıştır

Biliyorsunuz ya Osmanoğullarıyla
Savaşmıştır Nugul ovasında

Biliyorsunuz, Timur soyundandır
Âl-i Osman'a hınçla doludur

Size layık görmem bir katilin
Ayağına varmanızı bir batılın

Hiç kuşku yok, lütufkâr davranır
Nice nameşru işler teklif eder

Gönlü kara, habis, zalimin biridir
Tercih etmeyin onu; pusulanız şaşar

Sözünü dinlerseniz takvanız gider
Zillate düşer, olursunuz derbeder

Kısacası sözümün özeti budur
Basra, Musul yıkılmadan önce

Senin evladın canıma can olsun
Senin evladın gönlüme han olsun

Hakk'a ısmarlayın siz evlat işini
Onlara mahrem etsin Allah beni

Üzüntüden uzak tutun gönlünüzü
Asla çekmeyin çocukların gamını

Han Muhammed dinleseydi sözümü
Ayağının toprağına sürerdim yüzümü

Bilirim çok haşin, şeytandır
Kalbi açılmaz onun, kilitlidir

Gönderirseniz elçiye ona eğer
Bize daha çok düşmanlık güder

Bizim hakkımızda kötü zan besler
Maksadı bizi ortadan kaldırmaktır

Bizimle birlikte olmanızı isterim
Beni incitir; sonunda ne yaparım

Keşke huzursuz etmeseydi bizi
Kendime mahrem edineydim sizi

Han'ın canı! Han'ı tercih edin
Gemi verelim size; yola çıkın

Yerin Han'ın yanı olsun; hem mahremim
Kardeşidir Han, Sultan Aktu'nun

Aktu Kırım'ın halefi olmuştu
Han Muhammed onu telef etti

Aktu Kırım'da Han oğlu Han'dı
Yenilince soyunu sopunu bıraktı

Han Muhammed'in yanına gelince
Avlandı Han yanında o da

Ovadan gelmişlerdi yanına
Eğri göründüler onun aynasında

Edirne'den geçti cumartesi
Kale dibindedir türbesi

Onlarla birlikte nice bigünah
Haksız yere oldular orada tebah

Gördü ki ondan da bulmaz vefa
Onun izzeti oldu ona cefa

Hele hele adaletiyle dünya meşhur
O zamanlar Şahrüh Bey'di

Öyle kötüledi ki onu gelmez dile
Âlem içinde anılırken adaletiyle

Anladı, o tarafın yolu kapandı
İster istemez o sözleri kabul etti

Gemiye bindi o Rûm'un kıvancı
“Bismillah, Allah ne gösterir” dedi

Geminin içine girdiğinde
Bakmadı bir daha gerisine

Yelken açıldı, hareket edildi
Gör ki kaza nasıl hükmünü etti

O sıralarda diğer arkadaşları
Kâfire karşı başkaldırmıştı

Melun Frenk deniz yolunu tutmuştu
Şeyh anladı orada neler olacağını

Kaptan Eflak sahiline çıktı
Sorumlu olanlar ittifak etmişti

Dinleyin ey vefa sahipleri
Şeyh'e ne yaptı o cefa sahipleri

Şeyh karaya çıkmıştı
Orada sabah namazı kılınacaktı

Abdest aldılar, geldiler
Namaz için bir yerde toplandılar

Şeyh yük olmuştu bunlara
Şeyh namaza durduğunda

Şeyh'i karada bıraktılar
Gemiye binip açıldılar

Yelken açıp bıraktılar onu
Dinle şimdi, nasıl olur sonu

İkinci rekât içindeydi
Şafiî mezhebini tercih etti

Ona uyanlar sustu
İkinci rekâtta Kunut okudu

Şafiî mezhebinde tehlike vakti
Gönle zayıflık gelince okurlar Kunut'u

Bu durumu size naklettim
Şeyh'in yanında olandan dinledim

Şeyh'in Cafer adlı bir kulu vardı
"Hazretinle kaldım ey ulu" derdi

Onun ağzından hangi güzel söz çıktıysa
Nazma çevirdim, yazdım buraya

Tekrar konumuza dönelim şimdi
Yüce Tanrı korusun cümlemizi

Darülharp içinde kalmıştı kendisi
"Allah'ım, sen bizi koru" dedi

Dualarını okudu, zikir çekti
Hakk'a yönelip "Ya Gani" dedi

"Gururu günaha sürükler kendini"
Ayetini okuyup ah çekti

Gemi denizde yol alırken
Bir kıyamet koptu ki deme

Kâfir gemisi gelip yetişti
Onun gemisini ateşe verdi

Kara Haydar Musa derlerdi ona
Tutsak oldu, gitti Berber diyarına

Kâfire esir oldu her biri
Büyük şeyh kendi gözüyle gördü

Kedelen kâfirine kul oldu
Nice yıldan sonra yol buldu

* * *

Efendim; İzmir'den çıkmıştı
Bir gece geldi, konuğumuz oldu

Gel gör şimdi Allah'ın lütfunu
Lütfa çevirir nice kahrı

Halini anlattı miskin bize
Söyledi halini cümlemize

Biz dedik ki nasıl kurtuldun?
Kudret okundan nasıl kaçtın?

Ağlayıp dedi: Ey müminler
Muratlı Şeyh rüyama girdi

O anda ağladım, ayağına düştüm
O hararetle ciğerimi dağladım

Kapandım ayağına, sürdüm yüzümü
Gözüm açıldı, ovuşturdum gözümü

Bu arada eksikliğimi sordum
Biçare olanda ar namus olur mu?

Dedi: Ey miskin, şimdi üzülmeye
Helal olsun, bana ne ettinse

Sabık ilimde böyle yazdı kalem
Kurtulursun uçurumdan, çekme elem

Ertesi günü kiliseye geldiler
Kilisede aynı yerde durdular

Orası kâfirle dolmuştu
Rahip kâfire bunu sordu

Ona sordu: Bu kimdir?
Bu gece onun için ızdırap çektim

Bir kişi gördüm felekte ay ile
Birlikteydi İsa Rûhullah ile

O vuslata eren çok konuştu
Hâsılı bizden bu şahsı istedi

Anladım ki Türk'ün ulusudur
Cümlemizi susturan kişidir

Bu kötü adam da oradaydı
Ayağına kapandı, "Ey kerim" dedi

"Suçumu affet" dedi, ağladı
Karşısında durdu, el bağladı

Bu şah ne dilediyse
O usul bilen hepsini kabul etti

Rahip dedi: Bilgili insan
Bizim sözümüzü kabul et sen

Serbest bırak bugün bunu
Koy gemiye, gitsin iline

Onu hemen gemiye bindirdiler
Denize açıldı, ardından seyrettiler

Beni Sakız'a getirdiler
Bir kişiyle İzmir'e kadar

Hikmete bak; ertesi gün birkaç kişi
Siroz'a gitmeye niyetlenmişti

Sürdü ayaklarına yüzünü
“El bizim, etek sizin” dedi

Böyle dedi, herkese dua etti
Bugünün işini yarına bırakmadı

Karadaki ahabıyla birlikte
Çıktılar, Siroz'a gittiler birlikte

Orada amcamı bulmuş, olmuş müridi
Büyük Şeyh “Ben bileydim” derdi

* * *

Şimdi tekrar dönelim söze
Ahir zaman fitnessi neler etti Şeyh'e

Gör neler eder kuluna Tanrı
Şeyh sahilde bir başına kaldı

Kâfirler geldi, Şeyh'i buldu
Hissettiler, anladılar şanını

Ona kendilerini teslim ettiler
Şeyh'i saygıyla şehre getirdiler

Şeyh'in yetiştirdiği biri vardı
Bulundu, Şeyh'e yardımcı oldu

Han Muhammed, Musa'yla didişirken
Bir yolunu bulmuş, Eflâk'e kaçmıştı

Azeb Beg derlerdi ona
Yardımcı olmuştu herkese

Tekrar Şeyh'in hizmetine geldi
Bundan önce de hizmet etmişti

Bunlar fikir birliğine vardı
Tekrar Han'ın hizmetine gireceklerdi

Çünkü Han'ın yanına gitmek için
Mecal kalmamıştı o kemal sahibinde

Mirci kâfir bey idi o sırada
Yollar çok tehlikeliydi o sırada

Kara Bugdan ile Mirci
İt dişi, hınzır derisi gibiydi

Bu yüzden o hevesten vazgeçti
Sılaya varmak için hazırlık etti

Yâri ile ashabıyla buluşacaktı
Sultan oraya gelene kadar bekleyecekti

Dedi: Ne gelirse Hak'tan gelir bana
Razı oldum başıma geleceklere

Dedi: Kılavuz tutayım; geçit nerede?
Dedi: Kaza kader gelip çatınca

Tuna, Tunca deyip girdi yola
Gidecekti kendi diyarına

Sultan gelinceye kadar beklesin
O sene hazırladığı Tefsir'i sunsun

O güzel insan tamamladı Tefsir'ini
Derler, "Nûrû'l-kulûb" adını verdi

Bir tanecik Şeyh tehlikeye düşünce
Ahababı, müritleri saklamıştı onu

Bilin; kitap evladı elindedir
Kitap dışarıda kimseye verilmemiştir

Ancak Şeyh'in bütün müsveddelerini
Kadı ile Nur bir araya getirdi

Kendisi dünyadan göçünce
Bilmediler, ne oldu kitabın hali

Dönelim bahsimize; Şeyh ne yaptı
Şah ile buluşmayı düşündü

Hani bir atalar sözü vardır
Eceli gelen av avcıya gider

Konakladığı yer Ağaçdenizi'ydi
Orada başına çok hergele üşüştü

Yolu Zagra illerine düştü
Bakalım sonunda ne olacaktı

Duvicalar toplanıp geldi
Şeyh'e her biri hediye verdi

Şeyh kazasker olduğunda
Hepsi onun iyiliğini görmüştü

Atasözüdür; iyilik et, bırak suya
Kıyamete kadar yeter sana

Orada birkaç gün öğüt aldılar
Sonra yerli yerine dağıldılar

Ünlü Şah bu haberi aldı
Aldı ama hiç hoşlanmadı

Rûm Şah'ı onun geldiğini anladı
“Bu heves düşkünü bana kastetti” dedi

İki müfsid bir araya geldi
Şah'ı kötülüğe tahrik etti

Orada bir kişi çıkmadı
Hayırla anıp fesadı uzaklaştırmadı

Tedbirini alıp arayı ıslah etmeli
Şeyh hakaretlerle telef edilmemeli

Bulunsaydı orada bir takva sahibi
Şah'a söz söyleyebilir miydi her şaki?

Olmasaydı arada haset
Olmasaydı Teshîl sahibine red

Olmasaydı âlem içinde eşkıya
Kahr ile katledilmeseydi enbiya

Hâsılı yangına körükle gittiler
Şah'ın öfke ateşini alevlendirdiler

Hazırlanmıştı kapıcıbaşı
Koştı yanına iki yüz kişi

Bir de Yusuf Bey, iyi bahtlı emir
Şark sarayında tacı tahtı terk etmişti

O da katıldı bunlara
Şeyh'in kastına yardımcı olanlara

Bu itibarlı emir Şeyh'i severdi
Tehlike vakti Şeyh'i koruyan oydu

Bir de kara yüzlü Kara Sinan vardı
Bedreddin'e karşı edebi terk etmişti

Ütücoğlu derler biri de vardı
O Ay'ı incitenlerden biriydi

Bedreddin başkasından güç görmedi
İkisinden gayrı naklen böyle dedi

Neyse, bir gece çıkageldiler
O sırada Şeyh namazdaydı

Saffât sûresini okuyordu o hakîm
Onlar gelince “İnnî sakîm”

Namazını kıldı, bitirdi
Sonra başını göğe çevirdi

Yıldızların yaklaştığını gördü
“Soyum sopum elden gitti” dedi

Ah edip Kur’ân okuyordu o selim
“Hilim sahibi, ah eden biriydi İbrahim”

Yanına bir kum saati koymuştu
“Saatin aktığı bu gece” derdi

Başıma kötü hal gelecek
Bir uğursuzlukla yok olacağım

Ne demeli ondaki hâzıklığa?
Yıldız hükümlerinde etmezdi hata

Bu hâzıklık bağışlanmış ona
Ne olacağını bilir baştan sona

Kime hâzıklık nasip olduysa
Söylediği her şey gerçekleşir ardınca

Hazakat sahibiydi; anladı
Nerede ne olacağını söyledi

Bu, riyazet kuvvetiyle bilinir
Bunlar şeyhlerin himmetiyle bilinir

Niceleri var, nücüm ilmi bilir
Böyle hükmetmeyi onlar ne bilir?

Tekrar dönelim sözümüze
Şeyh'in fiilleri, sözleri ne

Halk hayret ederdi sözlerine
Derlerdi “Ne olacak onun haline?”

Kum saatinden kumlar aktı
Durum uğursuzluk vaktine yaklaştı

Dedi: Kim bize olacak hakem?
İleri çıksın, tamam oldu rakam

Dediler: Şeyh'im, ziyaret eden çok
Buyruğunuz üzere burada kimse yok

Habersizdir bunlar, âlem ne olacak?
Şeyh fânilik dârında Mansur olacak

Orada bulunanlara seslendi
Bilin, ruhu revanım Hazret'e erdi

O sırada kapıcıbaşı Elvan Bey'di
Hazırdı ama kimse kim olduğunu bilmezdi

Kıyafetini değiştirip gelmişti
şeyh'i dervişleriyle bulmuştu

Sonra öbek öbek insanlar
Her taraftan şeyh'e yöneldiler

Halim şeyh bunları görünce
"İnnî sakîm" dedi onlara

şeyh'e yaklaştı bunlar
Edebe uyup oturdular

Ertesi gün bazı edepsizler geldi
Edebi terk edip şeyh'i incitti

Bu aşağılık dünya onlara kalmadı
Sonunda hepsi gazapla tepetakla oldu

* * *

şeyh bunlara dedi: Hoş geldiniz
şah'ın emriyle görevlendirildiniz

Biz emir sahiplerine itaat ederiz
Hakaretle, sertlikle hamur yoğurmayınız

Emir şeyh'in habersiz olduğunu anladı
Utancından başını eğdi, ter içinde kaldı

Olan olduktan sonra özür diledi
Pişman oldu, baş ağrısı çekti

Ağladı, dedi: Himmetli şeyhim
Hâşâ size el uzatır mıyım?

Haksızlıkla kim el uzatırsa size
Hakk'ın gazabı döne döne gelir ona

Ben görevliyim yol eri
Padişah “Var, alıp getir” demişti

Bunun sonucu ancak hapistir
Dedi: Doğrusunu en iyi Allah bilir

* * *

Ertesi sabah namaza durdu Şeyh
Bir güneşti o; tutuldu Şeyh

Yusuf sûresiyle kıldı namaz
Hamd ile Hakk'a etti çok niyaz

Kalktılar, yola koyuldular
Gül idi, adeta kopup soldular

Konmak için bir vadiye geldiler
Köylere varıp azık almak istediler

O sırada çok haşarı biri vardı
Ondan şikâyet etti bölge halkı

Her neyse, onu orada buldular
Söylemek istedi, başını aldılar

Çok yaygara koparmıştı
Halk içinde kargaşa çıkarmıştı

Şeyh konak yerine gelince
Namaz kılarken girdi halden hale

Nabzını tuttular, kıpırdamıyordu
Bunlar büyük kaygıya kapıldı

Sandılar ki korkusundan oldu helâk
Korkularından her biri oldu helâk

Bunlar salah ehli değildi
İnsilah halini ne bilirdi

Şeyh'i ölü gibi yatırdılar
Başına toplanıp oturdular

Aradan bir saat geçti
Tekrar Şeyh'in nabzı attı

Bir kere aksırdı, ayağa kalktı
O güzel yüzlü abdest tazeledi

Derler ki padişaha gidene kadar
Yedi kez insilah * haline girdi

Dediler ki vakit oldu, gözünü yumdu
Sandılar ki o an ruhunu teslim etti

Ayna tutarlardı ağzına
Bilmek isterlerdi nefes alıyor mu acaba

Ayna üstüne buhar gelmezdi
Bunların kalbine diken batardı

Bu hal hep böyle devam etti
Şeyh bu halden hiç kurtulmadı

* Sıyrılıp çıkma, dünyevî bağlardan kurtulma.

Geldiler, Siroz'a girdiler
Şeyh'i bir evde hapsedtiler

Şah Selanik için gelmişti
O büyük kale üzerine gidecekti

Araya bu hadise girince
Şah ara verdi seferine

O zamanlar Düzme Mustafa
Kale içinde saklanır derlerdi

Derler ki Yıldırım Han'ın gerçek oğludur
Gerçi ona açıkça Düzme dediler

Ankara Savaşı'nda kaybolmuştu
Kimse nerede olduğunu bilmiyordu

Bir başına düştü yola delikanlı
Ne ölüsü bilindi ne dirisi

Sonunda Frenkler arasına düştü
Oradayken saltanat sevdasına düştü

Muhammed Han bu işi gizledi
Onu avlamak için beklerdi

İşitmişindir; Han bu dünyadan göçünce
Başladı bu âlemi ifsad etmeye*

Han oğlu olduğunda ihtilaf vardı
Bu konuda çok tartışma yapılmıştı

* Bozmak.

Selanik'te ortaya çıktı
Ertesi gece Edirne'ye yürüdü

Okutmuştu hutbe kendi adına
Nice beyler toplanmıştı yanına

Han o han oğlunu ele geçirdi
Astırdı onu kabrini gizledi

Hangi sebeple intikamcı oldu
Kulak ver, nakledeyim şimdi

Resûl-i Ekrem şöyle buyurdu
Şeyh kavminde, ümmetinin nebîsi gibi

Bu hadisi naklettiği sırada
Çok töhmette bulundular ona

Sözlerini tevil etti; dinlenmedi
Onun maksadı anlaşılmadı

“Peygamberlik davasına kalktı” dediler
Daha çok çirkin sözler ettiler

Bir de Börklüce Mustafa vardı
Ahabıyla getirilmişti, çılgındı

Şeyh'e de ondan hastalık bulaştı
Onun da vücudu yok edildi

İki Mustafa o zaman birlikteydi
Ahir zaman fitnesi kopmuştu

Bir de Torlak Hû Kemal çıkmıştı
Halka ne çok oyunlar etmişti

Tuttular, onu da astılar
Döndüler geri, gelip gittiler

Bundan önce Aygıloğlu vardı
Dağda ovada göçebe biriydi

Gönlüne saltanat sevdası düştü
Halkı topladı, bey olmak istedi

Geldi, Kazovasında cenk etti
Cenk sırasında başı kesildi

Dostum; böyle ne haller geçti
Söz uzar, yazacak olsam bunları

On beş yaşına girmişken han oldu
İşittin başına neler geldi

Han oldu ama hiç hazzetmedi
Sıkıntıyla geçti ömrü, günü

Han Muhammed'in başına gelenler
Gelmedi başka şahın başına

Baktı ki bütün âlem uyuyor Şeyh'e
Şah dedi: Bu önder olursa

Bu hal üzere devam ederse
Saltanat elden çıkar sonunda

Şems'i yanına çağırdı
Onun eserleri açıkça belirdi

Gönül ülkesinin şahı olunca
Cümle kapı halkı kul oldu ona

Şems'in davet edildiği sırada
Derler ki Şeyh çok meşguldü

Âlemi mamur etmek istedi
Zühd ile takva ile nurlandıracaktı

Derler ki nereye gidecek olsa
Sanki güneş de gider ardınca

Derler ki görünüşe bakılırsa
O kişi tarikat ehli olmasa

Onun ardınca güneş gider
Derdi herkes derbeder

Şah'a bunun haberi gelmişti
Onu aratır dururdu

Sözümüzün sonucu şudur
Ahbap çokluğundan cefa gelmiştir

Yoksa Şah, Şeyh'in faziletini bilirdi
Her alçak anlamazdı bu hali

Cihan şahı kalabalıktan korktu
Bu korku yüzünden Şeyh'e kıyıldı

O sırada bir fetva uyduruldu
Şeyh böylece yok edilmek istendi

Şah gereken fetvayı istedi
Asmak için o günahsız

İblisin fitnesi çoktur burada
Maksat Şeyh'i ortadan kaldırmaksa

ŞEYH'İN DÜŞMANLARININ FETVA UYDURMAK İÇİN BİR ARAYA GELMESİ

Toplandı bir yere hilekârlar
Onun yok olmasını reva gördüler

O zamanın bazı şeyhleri, âlimleri
Âlemi kendilerine döndürmek isterdi

Âlim olan onun ilmine haset etti
Şeyh olan onun makamına haset etti

Bunlar Şeyh'i nasıl kıskanmasın ki
Kesat oldu her birinin meclisi

Atasözüdür: İzzet gösterilse âlime
Nefret ile vahşet düşer zalime

Bir iblise arkadaş oldu her biri
Katli için Rûm'un kıvancını

Her biri ona başka şeytanlık etti
Oysa yoktu onun aklında saltanat fikri

Bilinir bu; gerçekten o zaman
Orada kim vardı âlim diye anılan?

Ona keşfolmuştu sırr-ı Resûl
Telif eseridir onun Câmî'ü'l-fusûl

Çok ulu bir Acem vardı
Bu ulu, İranlıların kıvancıydı

Şeyh hakkında çokça tartışılar
Şeyh'i padişaha götürdüler

Sultan Şeyh'i görünce konuştu
Kınama taşlarını atmaya heveslendi

Şeyh'e dedi: Benzin neden sarı acaba?
Söyler misin halini, ne oldu sana?

Bu sarılık da nereden geldi?
Yoksa humma mı yakaladı seni?

Yoksa kertenkele mi çıktı canında?
Bir yere oturup, bulmadın karar

ŞEYH'İN PADİŞAHA CEVABI

Şeyh bunun üzerine cevap verdi
Şah'a karşı satranç taşını sürdü

Şah'a dedi: Rahatsız olma
Güneşe sarılık gerek gurub vaktinde

Yılan girse şahinin yuvasına
Bir daha kalmaz şahin orada

Üstelik yolcuları yılan soksa
Yılan zehri sarılık verir onlara

Güneşi gördü mü yılan kuvvetlenir
İkinci vakti oldu mu gün sararır

Şah dedi: Niçin ulülemre durdun aykırı?
Dedi: Şah neden Hakk'a durdu aykırı?

Dedi: Hak'tan nasıl yüz çevirdim?
Dedi Şah'a: Hak'tan yüz çevirdin

İzninle hacca gitmek istedim
Hacca varınca Harem ehli olacaktım

Defalarca talep ettim, izin vermedin
İşe yarar cevap da göndermedin

Hacca gitsem, orada kalırdım
Cevr ile yola çıkmama engel oldun

Şeriat ile ilgili sorun var mı?
Varsa söyle; al cevabını

İçtihada göre durum budur
Cevir olan yerden gitmek gerekir

Layık görülür mü bana, doğuya gideyim?
Şahruh'un topraklarına ayak basayım

Yolum İsfendiyar topraklarına düştü
Gemiye binip Han'ın yanına gidecektim

Yelken açıp giderken denizde
Buğdan sahili, Ulah illeri

Gözlerine göründü, yanaştılar
Limanda demir atıp karaya çıktılar

Sahilde beni dımdızlak bıraktılar
Beni aldı götürdü oradaki insanlar

Beyleri de size karşı iyiydi
Oysa muradımız sizi görmekti

Oradayken yönümü çevirdim bu yana
Kaza geldi mi göz görmez olur derler ya

Seçkin şeyh hiçbir şey atlamadı
Hazırun oradayken cevabını verdi

ŞEYH İLE MÜFTÜ MEVLANA HAYDAR'IN TARTIŞMASI

Ertesi gün yine herkes toplandı
Herkes Şah'ın huzuruna geldi

Molla Haydar da orada bulundu
Maksadı padişaha yardımcı olmaktı

Zamanın iki Anka'sı tartışmaya başladı
Maksat Şeyh'in üzerine öfke çekmekti

İkisi iki derya gibiydi
Coştı, kabardı, bahse girdi

Nasıl da derin konulara girdiler
Atalar, dedeler bile işitmiş değiller

Şah bir iki gün tartışma izni verdi
Şer'e göre onun defterini dürecekti

Baktılar ki çare yok şeriat ile
Şaştı kaldılar ne yapsalar da

Anladılar, Müftü Şeyh'e yenildi
Üstelik Şeyh ismet sahibiydi

Müftü Şeyh'in üstünlüğünü anladı
Sert konuşup münasebetsizlik etmedi

Sadra geçmesini korkmadan teklif etti
Çünkü insaf sahibi biriydi

Molla Sadeddin'den ders almıştı
Bazıları onun için böyle derdi

Şeyh için herkesten af istedi
Ama sözleri fayda etmedi

Müftüden şeriatla bir çıkış yolu bulunmadı
Çünkü hasmın meclisine kesat verdi

Bunlar Şah'ın muradını anladı
Şeyh'i haksız yere katletmek isterdi

Emir ile vezir Şah'ın maksadını anladı
Her biri padişaha hak verdi

Dediler: Bunun katli gerektir
Katli için örfe uymak gerektir

Tekrar düşman olanlar toplandı
Her biri oldu Maçın Müftüsü

O cevherin kadrini bilmediler
Granit taşıyla nasıl da kırdılar

Geldiler divana nifak sahipleri
Katli için ettiler ittifakı

Şah ister istemez rıza gösterdi
Hile ile ansızın vebale girdi

Hâsılı örfe göre oldu helâk
Ölümünden sonra onlar da oldu helâk

BİRKAÇ MÜNAFIĞIN ŞEYH'E SORU SORMAYA GELMESİ

Dinle, neye vardı sonunda bu fesat
Fitne pazarına düşünce kesat

Kendisinden fetva talep ettiler
Gör münafıkları, neler ettiler

Münafiğın biri Bayezid Paşa'ydı
İşi gücü şer yolundaydı

Diğer münafık Fahreddin'di
Şehzadeye hocalık etmişti

Şeyh'i sever görünenlerdendi
İnkâr etti, fırıldak gibi döndü

Biri daha vardı, gayet eşkıya
Takva sahibi görünürdü ama

Edepsizlik edip toplandılar
Şeyh'e soru sormaya geldiler

Bu görgüsüzler Şeyh'e soru sordu
Ne dinle ne işit bu soruları

Sözlerini dinledi Şeyh, baktı, harap!
Tınmadı, bunlara vermedi cevap

Sonra dediler: Cevap verin bize
Dedi: İşte cevap verdim ya size!

Şeyh'e göre bunların hali ne olsun?
Doğru düzgün söz var mı cevap gelsin?

Bunların sözü kapı gıcırtısı
Yahut sinek kanadı vızıltısı

Bunlar neye benzer mesela
Zincire vurmuş kükrer aslan gelse

Köpekler nasıl çevreler onu
Aynı şekilde bil bunları

ŞEYH'İN HAKK'A MÜNACATI, BEDDUASI

Şeyh bunlardan yüzünü çevirdi
Bunlara beddua etti

Dedi: Tanrı'dan dilerim, helâk olun
Âd kavminin helâk olması gibi

Hakk'a karşı oldunuz inatçı
Siz de olun Semûd kavmi gibi

Üstünüze gelsin Hakk'ın gazabı
Nuh kavminin başına geldiği gibi

Şeyh ile tartışanlardan biri
Kulamparalığa çıkmıştı adı

Şeyh ağlayıp dedi: Ya Rabbi
Lût kavmiyle birlikte haşret şunları

Dilerim intikamını al ya Gani
Lütfu kavminin yaptığını yapandan

Yaşlılar, gençler! Şeyh'in nefesi
Atılmış bir oktu sanki

Bunlar için hangi bedduayı etse
O sakatlıklar geldi başlarına

Biri türkü söyler dururdu
Yıldırım çarptı onu, helâk oldu

İkisi buz altında kaldı
Cesetleri bir ay suda kaldı

Biri kulamparalık ediyordu
Duvar üstüne yıkıldı, yok oldu

Bir tanesi Şah'ın hocasıydı
Gözleri kör oldu; pişmanlık duydu

Bir diğeri Bayezid Paşa'ydı
Halk onun için koyun sürüsüydü

Ramazan ayının birinci günü
Şah onun başını kesti

Orada o intikam da alındı
Sazludere'de türbesi yapıldı

Kim mazlumun ahını alırsa
Hazan gelir ömrünün bağına

Burada güzel bir hikâye var
Ağır işitme; buraya kulak ver

On iki kişi o âlem kıvancının
Katline kastetti o âlem şahının

El açıp bir kez dua etti Resûl
Hak duasını etti o anda kabul

On iki kişiden kimse kalmadı
Hepsi helâk oldu, kurtulan olmadı

Kahr ile dert ile helâk oldu hepsi
Evlerini başlarına yıktı kudret eli

Kim Tanrı mesti ile uğraşırsa
Testi ile su döker kendi ocağına

Kim bir kişiye kastederse
Uğursuzluğu o anda döner kendine

Evlat, atalardan al öğüdü
Eğri bastıkça kara basar kişiye

Sakın karşı gelmeyin ehlullaha
Soyunuzu kurutur güneşte yoksa

Atalardan kalma bir söz var
Yerde sürünen tozu basmaz kadem

Yol eriyen, yola toprak ol
Hakk'a kavuşur toprak olan kul

Kanma fani dünyanın izzetine
Lütfu nedir, izzeti, lezzeti ne?

Yedi kat taştan geçen bir zehirdir
Kim içerse, harmanını yele verir

Hakkı gözeten kendini Hakk'a ısmarlar
Yaratan ise her kulunun işini görür

Aklı başında ol; davran akıl ile
Hakk'a erişir kişi akıl ile

Akıl ile ol; nakil ile şariat ile
Pazarını yapmaya çalış şariat ile

Şariat ile pazar eden, görmez kesat
Şeriata uyan kişide olmaz fesat

Hak ile ol, Hak ile Hak ile
Hakk'a erersin olursan Hak ile

Kaygı çekmez şeriata, Hakk'a uyan
Şeriata uyan akıllıya olsun selam

Hangi bid'at ehlini gördün de
Hak kapısı açılmış ona?

Hangi eşkiyayı gördün de
Uymamış nefs-i emmareye?

Hangi cimriyi gördün de
Acele eder ahiret hallerine

Hangi ehl-i Hakk'ı gördün de
Hak sözü kabul eder meskenetle?

Hangi sanat ehlini gördün de
Karışır hal ehlinin haline?

Ancak sağlam ipe sarılmak gerek
Muhammed şeriatını ruh edinmek gerek

Kim terk edebilirse bid'ati
Hakk'ın katında bulacaktır yükselişi

Kim terk edebilirse eşkıyalığı
Erişir canına Hakk'ın rahmeti

Kim terk edebilirse cimriliğini
Cennetü'l-me'vâda olacaktır gani

Kim terk ederse kin ile kıskançlığı
Ateş tuzağından kurtarır bedenini

Sanat erbabı olan kişi kılssa namaz
Mahşer gününde diyecektir: Neyim az?

Dinledin işte Şeyh'in hallerini
Vatan sevgisi onun için bitmişti

Bu arada araya çok laf karıştı
Burada söylenenler yeterli

Yiğitsen, sen de kabul et gerçeği
Hak'tan şeriatla yardım gelir

İki kişi birbiriyle görüşür
Hasmı ile can hakkına duruşur

Kastı budur ki haksızlık edilmesin
Bu arada eli ayağı ezilmesin

Nefis yılan gibidir; ezmeli
Tıslar durur bulunca fırsatını

Öldüröver nefsini, sen ol diri
Ta olasın Hak huzurunda diri

Mert isen bu âlemde
Gir meydana nefsinle

Pehlivan ol, nefsini çal yere
Durma sonra, bas yüzü üstüne

Böylece varırsın yüz akıyla Hazret'e
Erersin sen orada türlü nimete

Haşrolununca velîler, nebîler
Neşrolununca azgınlar, şakîler

Cümle âlem halkı o sırada
Bil bunu; ayrılacak iki kısma

Birini gönderecektir cennete
Birini düşürecek mihnete

Oradaki mihneti bilseydin
Tatlı nimetini zehir ederdin

Anlatayım, dinlersen o günü
Ne olacak, ne edecek o Gani

Kişi anasından, babasından kaçır
Kardeşinden, karısından da geçer

Kendi derdine düşer o gün
Hayretinden bilmez o gün ne gün

Nitekim Yüce Tanrı Kur'ân'da buyurdu
Dostum; anlattık manasını

*“O gün insanlar kardeşinden, anasından, babasından, eşinden
kaçır.”* (Kur'ân, 80/34)

Resûlullah buyurdu bir gün
Bu hadis çıktı ağzından o gün

“O gün insanlar cırılçaplak haşredilir.”

Ayişe bu hadisi işitti
O gün Peygamber'e sordu

Kadınlar ne yapacak o sırada
Erkekler varken sağda solda?

Kadınlar için çok ayıp olmaz mı?
Herkes görünce o afetleri

Dedi: O gün öyle bir gün ki Ayişe
Herkes düşer o gün kargaşaya

Orada halk birbirine bakmaz
Dişi, erkek birbirini tanımaz

Gel beri, şeriat nurunun ışığı
Ehl-i sünnet mezhebinde ol kavî

Ulaşmak istersen o ulu hazrete
Sakın uyarım deme bid'at ehline

Ehl-i sünnetten ol er gibi
Tut Hakk'ın emrini aslan gibi

Yaklaştırma yanına her soysuzu
Üşüşmesin başına âdem iblisi

Yoldan çıkanları yaklaştırma yanına
Tuzak kurarlar dinine yoksa

Bütün nebîler geldi gitti
Hepsi “Bu dünya fanidir” dedi

Bütün âlimler dünyaya geldi
Nebîlerden ilmi miras aldı

Dediler: Âlem olacaktır yok
Yok iken var eden, eder yok

Dediler dehrîye: Kadîmdir âlem
Hakk'ı inkâr ettiler; oldular yok

Bid'at ehli kaç parçaya bölündü
Küfre akıl ile deliller bulundu

Bunlardan kimi dedi: Âlem kadîmdir
Kimi dedi: Çürüyen kemik haşrolmayacaktır

Kimisi Kur'ân'ı inkâr etti
Kimisi Rahman'ı inkâr etti

Kimisi Ashab'a küfretti
Hak katında ebediyen reddedildi

Onların sözünü dinleme sakın
Dinlersen gider dinin, imanın

Aç gözünü; ecel ümüğüne çöker
Canını alır; ömrünün gününü keser

Dilersen nebîleri kabul et
Dilersen velîleri kabul et

Münasebetsiz! Dilemezsen bunları
Onlarla ol; terk et imanını!

Sözleri var; bak yazdıklarına
Putı tapan kişi, konuşmaz Mevla'sıyla

Sözleri var Fahr-i Âlem hakkında
Bir de ashabı hakkında

Dil bunları söyleyebilir mi?
Hâşâ! Kâfirler söyler onu

Yahudilere soracak olsalar
“Dininizin hayırlıları kimdir?” deseler

“Hazreti Musa'ya erişen” der
Dinlerinde bunu inkâr eden yoktur

Hıristiyanlara soracak olsan
Dünyada kimdir Hıristiyanlığın hayırlıları?

Der: Havariler onun seçkin ashabı
Gördüler Ruhullah İsa'nın yüzünü

Bid'at ehline desen: Hey gulyabani!
Kimdir Resûl ashabının eşrarı?

Der: Ebubekir, Ömer, Osman dahi
On kişi var; belli hepsi şaki

Akıllı olan hileye başvurmaz
Söylenen sözlerden ibret alır

Bunların kazancını yemek olur hata
Bunların ölüsüne bile yaklaşma

Çünkü Allah'ın hükmüne muhalefet ettiler
Her biri ilhad içinde ne laflar ettiler

Bunların kâfirliğine müftüler
Şer'an cümlesi fetva verdiler

İFTİRA İLE ŞEYH'İN ASILMASI İÇİN FETVA İSTENMESİ

Dinleyin şimdi Şeyh'in dostları
Şeyh'e ne yaptı Şeyh'in düşmanları

Örfe dayanarak verdiler fetvayı
Başta sona fetvanın bilinmedi şekli

Fetvada neler yazmadılar ki
Dediler: Haramdır malı, helaldir kanı

İftira ile fetvayı yazdılar
Ama kendi kuyularını da kazdılar

Şeyh anladı; bu âlem ne olacak
Can Hüma'sı Hakk'a doğru uçacak

Sustu; baktı kendi işine
Kulak vermedi bunların sözlerine

Asılmadan bir gece önce
Bir rüya görmüştü gece

Bir kandil asılı kalmış havada
Asılacağı darağacının yerinde

Gökten indi, asılı kaldı
Çevresi yıldızlarla doldu

Alevi her yeri aydınlatıyordu
Haber sahipleri böyle dedi

Şeyh de bir cami yaptırmış
Dört duvarını abat etmiş

Hazır olmuş orada ihvan-ı safa
O vefa madeni dedi bunlara

Çabuk bu kandili alın
Yaptığım mescide götürün

Benim kabrim orada olacak
Aydınlık kandilim orada yanacak

Dediği yere koydular kandili
Yandı orada aydınlık kandili

O dünya mumunu bir kere daha gördü
Şeyh'e "Armağanını getir" dedi

Şeyh elinde bir kitap tutuyordu
Hazrete kavuşmak için acele ediyordu

Birleşti Resûl ile nur oldu
Mahmud altı yönden uzaklaştı

Kâinatın sırrının sırrı yüzünü açmıştı
Şeyh'ten başka kimseye hitap etmiyordu

Kendinden ad san kalmamıştı
Ancak nefs-i natıkası açıkça söylüyordu

Dedi: Varidat'ın nerede? Al getir
Gel döşegimde şuraya otur

Dört safalı yâr sağında solunda
Ebu Hanife de onların yanında

Şeyh'e dedi: Bana misafir olun
Rahmetullah ile nimet bulun

Şeyh uykusundan uyanıverdi
O temiz yüzlü ne olacağını söyledi

Yanında üç mahpus daha vardı
Gördüğü rüyayı onlara anlattı

Günlerden bir çarşamba günü
Şah'tan ashabıyla görüşmek istedi

Şah da o an sözünü reddetmedi
Gelene kapısını kapatmadı

İzniyle ashabını topladı
Vasiyeti ne ise orada söyledi

ŞEYH BEDREDDİN'İN ALLAH'A YAKARMASI

Bütün ahbabı yanında
O cömert insan Hakk'a yakardı

Dedi: Ulu Rabb'im; sen şahidimsin
Bana ne ederlerse, helal ettim

Benim için onları paylama
Ben küçük kulunum; helal ettim onlara

Evliyaullahın hasleti böyle olur
Bütün takdirleri Hak'tan bilir

Mülk onun, kul onun, hüküm onun
Kahr onun, kahr onun, lütuf onun

Her ne olsa, hepsi onun hükmüdür
Belki onun kahrı, aslında lütfudur

Her ne ederse, sual olunmaz ona
Emrine uymalı, teslim olmalı ona

Kul isen kulluğunda kal sadece
Bir ömür sermayesini ziyan etme

ŞEYH BEDREDDİN'İN ASILMASI

Anlatalım şimdi Şeyh'in halini
Nasıl oldu hallerinin son demi

Asılmasına karar verilince
Girdiler Şah'ın divanına

Her ne ise orada cevap söylendi
Dediler: Bu kibirli biri

Aradan geçti yirmi yedi gün
Günlerden Şevval ayı cuma günü

Dediğim güya kıyamet günüdür
Yahut mahşerde pişmanlık günüdür

Âlem halkı derdi: Ya İlahî
Görmeyelim; tebah et ömrümüzü

Dediler: Göster rahmetini Ya Rabbi
Sönecek bugün ümmetin kandili

Âlem halkı ağlardı Şeyh için
Düşmanları gülerdi Şeyh için

Geldiler bunlar o sırada meclise
Her biri uymuştu bir iblise

Dediler: Şeyh bugün asılır
Cennet içinde yeri gülistan olur

Hayır gelmediğini anladılar
Meclisin önünde toplandılar

Baktılar, insanlar toplanmış
Dedi: İnnâ ileyhi râciûn

Geldiler onu hapisten çıkarmaya
O imamı darağacına götürmeye

Dışarıya çıktığında o imam
Bütün çevresine verdi selam

At getirmişlerdi; ata binmedi
Bir kez Allah dedi; kimseyi dinlemedi

Tevhid ile geldi darağacına
Gül yaprağı ulaştı o an dikenine

Hakk'a hamd ü sena etti
Orada bulunanlara dua etti

Asla kendini kaybetmedi
Hak kelimından dilini ayırmadı

Üç kere tekbir getirdi orada
Can kuşu uçtu Allah'ın rahmetine

Şeyh'i çektiler darağacına
Kıyas et Mansur'un darağacıyla

Asılı kaldı bir gün bir gece
Ertesi gün kuşluk vaktine kadar

Mecnun'a demişti: Beni sen yıka
Filan yerde kazıp koy mezara

Eski Cami'in sağındaki yer
İslaktır şimdi yıkandığı yer

Vasiyetini yerine getirdi
O Mecnun-i ilahî

Padişahın gönlüne keder geldi
Biraz açılmak için bahçeye çıktı

Bahçe içinde dolaşıyordu
Şeyh'in sırrı aşikâr oluverdi

Şeyh'i gördü; açıkça ona gelir
Dedi: Bana hile yapmak da nedir?

Dünkü gün asılmadı mıydı bu?
Öyleyse bugün buraya onu kim koydu?

Dediler: Şah'ım siz baki kalın
Emriniz yerine gelmiştir, bilin

İdam günü şaha bir bela geldi
O gün sara hastası oldu

Daha sonra eli ayağı büküldü
Sultanın kanına girmişti çünkü

Dediler: Şah'ım, emriniz yerine geldi
Onun ruhu dün Allah'a erişti

Şah böylece anladı Şeyh'in sırrını
Çok düşündü, başı önde oturdu

Şah böyle bir hal yaşamamıştı
Yaptığı işten çok pişman oldu

Kaldırdı başını, dedi sonra
Siz de uğrayın Allah'ın gazabına

Taassupla neler ettiniz bize
Dilerim Hak'tan, afet gelsin size

Kovdu huzurundan hepsini onların
Şeyh'in ölümüne sebep olanların

Mutfağından döktü pişmiş aşını
Hem kapattı şehrin içini, dışını

Hazret'e erince o Tanrı kulu
Dendi tarih "İnnehû meczûb-i Hû"

Dünyadaki o Hak makbulü
O Hak meczubu, güzel yüzlü

O dinin ışıǵı, takvalıların şeyhi
İki âlemi terk eden o Hak mensubu

O Simavnalı gönül Mahmud'u
Allah'ın aslanı, Rûm'un Bedri

Bu fena diyarında Mansur gibi
İlahî aşk darağacına asıldı

Mezarı Siroz şehri oldu
Rahmet olsun ona; Hakk'ın matlubu

Olsun çocukları yakınları
Hak dergâhında O'nun mergubu

Şeyh oğlu İsmail oğlu Halil dedi
Ceddinin tarihi "İnnehû meczûb-i Hû"

Dinleyin sözümü Şeyh'in ashabı
Şeyh'in cemalini gören ashabı

Şah Şeyh'i idam ettirince
O gün müptela oldu sara illetine

Günlerce eli, ayağı büküldü
Ah etti, kalbine düğüm vurdu

Derler: Kendine geldiğinde her yana
Bakarak derdi: Ne yaptım ben bana?

Sara hastalığı onda müzminleşti
Şah ölene kadar o zahmeti çekti

Hâsılı o hal ile vefat etti
Edirne şehrinde şah mat oldu

Kıldı onun namazını Zeynularab
İçi dışı ilim dolu hem edeb

Sefil dünya onlara da kalmadı
Bilgili insan! Akıllıysan, al ibreti

Şeyh'in sırrından istersen rayiha
Temiz ruhu için oku Fatiha

Hayırlı amel et ahiret için
Baskın çıkmasın sana emellerin

Bu haslet kimde varsa
Uyar Hakk'ın tüm emirlerine

Biri Allah'tan korkmaktır
Biri kullara şefkattir

İki haslet daha var, dinlersen
Yararı çoktur, uygula er isen

İyilik et daima dostuna
Düşmanınla geçinmeye çalış ama

ŞEYH BEDREDDİN'İN MÜRİDE BİAT VERMESİ

Tekrar başlayalım başka hale
Şeyh'in vasıflarını anlatmaya

Dervîşi nasıl irşad ederdi
Herkes kalpten nasıl bağlanırdı

Âlem halkı nasıl sevmişti onu
Anlatayım, dinle şimdi'

Sözlerime ver can kulağını
Söyleyim Şeyh'in sülûkunu

Bir talib onun için biata gelse
Dese ki "Ulaştır beni o Hazret'e"

Derdi ki: Ben şeyh değilim
Hak tutar elinden Hak talibiysen

Sonunda "Hoş geldin" derdi
"Gelmekle ne iyi ettin" derdi

Yani meşrebini araştırdı
O güzel yüzlü kaç kere sınırdı

Kalbini meylettirirdi kendisine
Hakk'ın feyzini keşfetsin diye

Tövbe ettirirdi hemen talibe
“Yola gel” derdi hevesi baskın olana

Sonra İnnâ fetahnâ sûresinden
Bîat âyetini okurdu ona

“Sana bîat edenler ancak Allah’a bîat etmiş olurlar. Allah’ın eli onların ellerinin üzerindedir. Verdiği sözden dönen kendi aleyhine dönmüş olur. Allah’a verdiği sözü yerine getirene, Allah büyük bir mükâfat verecektir.” (Kur’ân, 48/10)

“Şüphesiz Allah, ağaç altında sana bîat ederlerken inananlardan hoşnut olmuştur. Gönüllerinde olanı bilmiş, onlara huzur, güven duygusu vermiş ve onlara yakın bir fetih ve elde edecekleri birçok ganimetler nasip etmiştir.” (Kur’ân, 48/18)

BEDREDDİN'İN DERVİŞE TELKİNDE BULUNMASI

Zikri telkin etseydi
Bunu açıkça ispat ederdi

Sağa nefy, sola ispat etse
Bu işi üç kez tekrarlardı

Üç kez tekrarlatırdı taibe
Açıkça, gayet kuvvetlice

Tövbe edenlerden birisi zikretse
Nefy ile ispatın yolunu bilmese

Yani “illallah” dese sağına
“Lâ ilâh” nefyini dese soluna

Onunla baş başa kalırdı
“Seni zikre uymaz görürüm” derdi

Sıkıca koluna yapıştırdı
Başını başına değdirirdi

Bir kez soluna nefy ederdi
Sonra da sağına ispat ederdi

Muallim karşıda bulunsa
Nefy ile ispat düşer yerli yerine

İşte böylece telkin edilen dervişi
Hakk'a rağbet ettirmekti işi

Akıllıysan tövbeye koş, yola gir
Kuşkusuz Allah doğrusunu bilir

ŞEYH BEDREDDİN'İN EVLATLARI

Burada hatmoldu tarikat halleri
Hak bu işte bize inayet etti

Bitti burada sülûk menakıbı; umarım
Emirler, melikler müdahale etmez

Burada anlatıldı Şeyh'in halleri
Zikredelim şimdi Şeyh'in evlatlarını

Onları anarak kitap ersin sona
Sofrasının nimetine sinek olduk adeta

Velinimettiler madem bize
Nakledelim onları da size

Geçtiler onlar da seccadeye
Onların vasıflarını anlatacak dil var mı?

Tacı, hırkayı, hülleyi, kemeri
Giydiler, kuşandılar

Ataları yerine hayrülhalef
Olarak onlarla anıldı selef

Şeyh'in evlatlarını anlatalım
Onların vasfı da olsun ayan

Şimdi anlatmaya başlayalım
Ömür bahçesine yokluk girmeden

Hazreti Şeyh'e gelince o kıvılcım
O kıvılcımdan atamız sakındı

Şeyh'in başına gelenleri anlayınca
Köyden çıktı, gitti onun yanına

Ayağından çekiyordu çok acı
Küt olmuştu; yoktu hiç takati

Götürdüler onu Şeyh'in yanına
Şeyh'le halvette kaldı baş başa

Şeyh'in elini öptükten sonra
"Hacca gidiyorum" dedi ona

Dedi: Madem ettin niyeti; pekala
Menzilin çok yakındır ama

İzin aldı, artık köyde durmadı
Köyün kahrını çok görmedi

Ona böyle tehlike baş gösterince
Tekrar sefer etti Arap ülkesine

Börklü Mustafa'nın yanına gitti
Oradan yoluna devam edecekti

Ansızın takdir-i ilahî geldi
Rıza eli ecel kadehini sundu

İçince ecel kadehini
Bıraktı o anda asâsını

Hicretin sekiz yüz on üçünde
Erişti ruhu Hakk'ın rahmetine

Şeyh'in oğlu da vefat etti
Ona İsmail Bey derlerdi

Künyesi Seyyid Beşe'dir
Ben Hafız Halil'in atasıdır

Mezarı Menderes suyu yanındadır
Nizar adlı köy içindedir

Nizarlılar onu defnetti
Börklü Mustafa'ya mektup gönderdi

Geldiler, bizi alıp gittiler
Tekrar Börklü Mustafa'ya iletiler

İki kız kardeşle yetim kaldık
Gurbet ellerde perişan olduk

Biz derbeder olmuşken orada
Şeyh hazretleri gitti İznik'e

Oraya varınca bizi çağırdı
Allah duamızı orada kabul etti

Kalktık, çıktık yola uğurla
Börlü Mustafa da yanımızda

Börlü Mustafa bizi teslim edince
Ağlamaya başladı bizi görünce

Güzel şeyler söyledi evladına
Gözlerimizi öptü, sarıldı çocuklarına

O sevgi seli içinde
Baş başa kaldık onunla

O ateşin kıvılcımı gelince
Bizi terk edip kaçtı

Şeyh büyük tehlikeye düştü
Şeyh için ne kötü sözler edildi

Sonunda anladık feleğin ne yaptığını
İşte hep böyledir âlemin hali

Bir haber geldi: Şeyh'in işi bitti
Gam tuttu gönlümüzün iklimini

İznik şehri içinde
Dünya dar geldi gözümüze

Babadan yana yetim kalmıştık
Gurbet elde de perişan olduk

Bir yanda ana, ata hasreti
Bir yanda Şeyh'in ayrılığı

İlmiyle, fazlıyla bulmadık kemal
Ahiret halini artık etme sual

Orada çok tedirgin olduk
Hüzünlendik, kahrolduk

Can tılsımı dünyadan gidince
Vatan sevgisi düştü içimize

Çıktık, Edirne şehrine geldik
“İnnâ ileyhi râciûn” dedik

Şeyh’in bütün ahbabı bizi hoş tuttu
Yine onlar bize Kur’ân öğretti

Molla Hüsrev’in hizmetindeydik
Câmiü’l-kebîr’e imam olmuşuk

Gör kazayı; içimizden biri
Adam öldürdü; ateş etti yerimizi

O kalbi karanın suçu yoktu
Onu öldürenin suçu olur mu?

Adı Ham İnebeyi oğluydu
Harami, kötü huylu, eşkıyaydı

Gerçi sonradan sultana kul olmuştu
Eline kimi geçirse katlederdi

Sultan Murat ona tövbe ettirmişti
Daha sonra onu berat sahibi etmişti

İbni Kirişçi'nin arkadaşı olmuştu
Ulak kılığında bir yankesiciydi

Ulağım diye yapıştı atına
Yaraladı üstelik onun atını da

O da bir kere vurdu
Attan düşüp can verdi

Aramızdan ayrıldı, firar etti
Karn adasına gidip yerleşti

Onu arayan kimse çıkmadı
O da kaldı orada, bir daha gelmedi

Geldiler bizi tuttular
Arkadaşlarımızla hapse tıktılar

Daha sonra Şah'ın kız kardeşi
Bizim halimize çok ağladı

Han huzurunda affımızı istedi
Han merhamet etti; saldı hepimizi

Başımıza bu hal gelince
Dünya dar geldi gözümüze

Evi bucağı terk edip yola çıktık
Sonunda Bursa şehrine geldik

Orada birkaç gün kaldık
Son seferde Göynük'e yerleştik

Ben amcalarımı orada buldum
İkisi de mürit olmuş şeyhe

İkisi de erbain çekiyordu
Bunların reisi Akşemsettin idi

Biz de biat ettik, olduk mürit
Başının üstünde tutardı her mürit

Gördük ki âlem kıvılcımlanmış
Nalı ters çakıp iz kaybetmek hüner olmuş

Öğlen üstü nal ile çıkmıştık oradan
Cümlemizi korur o Yaratan

Biat ettik biz Akşemsettin'e
Yüz sürdük ayağına döne döne

Hak talibi isen, doğru yâr isen
Gel, tarikata gir; yolma diken

Erişiver mürüvvet ocağına
Terk et kibri, gel yanına

Tarikatın mensuplarına katıl
Ne bağışlayabilir ki boş el?

Ey talip! Tutma her eli, sakın
Sanma her elde kişi Hakk'a ulaşır

Bir eli tut; kul ol kapısında
Açılsın esenlik yolları sana

Şimdi Şemsettin yol rehberidir
Rûm ülkesinin dolunay nurudur

Göynüklüler ondan buldu sıhhati
Işığı olmayanlar ondan aldı mumu

Batın ehlinin yanlışlarını saydı
Yolcular ondan semer aldı

Kapısına gelen ihtiyaç sahipleri
Başlarına taç giyecek şahlar gibi

Rûmî'dir; Arap veya Acem olsa
Herkes hizmetkâr olmuş o mahduma

O kapıda kimse kalmaz nasipsiz
İnkârcı ile kuşkucusu olur nasipsiz

Şeyh'e "Üstadım" derdi
Şeyh'i çok methederdi

"Fıkıh, tefsir okudum" derdi
"Aynı zamanda heyet okudum" derdi

"Gözümün nurudur" derdi Şeyh için
"Gönlümün Tûr'udur" derdi Şeyh için

Amcan görseydi o güzel yüzü
"Çocuk babasının sırrıdır" derdi

Cümlemizi hayırla anardı
Başkasıyla hiç eşit görmezdi

O kış Göynük'te geçirdik
Daha sonra izinle eve yöneldik

O sırada Engürüs melunu
Kosova'ya çekmişti askerini

Şah da o zaman Edirne'den  ıktı
Gaz ya niyetlendi, hareket etti

Amcam Mustafa eve gelince
O vefa madeni dedi kardeşine

Dedi: Yaptın cihad-ı ekberi
Niçin etmezsin cihad-ı asgarı?

Kalkalım biz de gaz  niyetine
Sıla-yı rahme gaz  niyetine

Amcamızı da alalım yanımıza
Sonra  ah yanında edelim gaz 

Razı oldu, dedi "Pekala"
Allah yolunda gidelim; hayrola

O sırada amcamın da
Bir kızı olmuştu Rûmî'den

Kızını  eyh'in oğluna vermişti
Kocas  öldü; kızı dul kaldı

Kızı benimle nik hlamak istediler
Daha sonra savaşa gitmek istediler

Amcam bana dedi: İki gözüm
Kardeşimin çocuğusun; dinle sözümü

Sana layık görüyorum Kübra'yı
Kabul et bu hükmümü

Seni zaviyene götürürüm
Ceddinin yerini verme yabancıya

Biz de sözlerini kabul ettik
Araya gereksiz nesil girmesin dedik

Vuslat evine girip oturdular
İkimizi bir yere getirdiler

Ahmed Paşa dedi: Vaktin Kübra'sı
Amcanın oğludur; nikâhlan Halil'e

Sen ona Hâcer ol, o sana Halil
Hüznün ateşini gülşen etsin o Celil

Dul oturmaktan senin ne kârın var?
Sen de evde چراغını yakiver

Şeyhzadenin karısı oldunsa oldun
Onun on katı kemali var bunun

Gerçi acırım; halka etti çok oyun
Atasözüdür: Kurttan doğar koyun

Halim selim bir yığittir dediler
Çift olun ki uzak oldun size kötüler

Şeriat üzere ikimizi getirdiler
Mahrem edinip işi bitirdiler

O da razı oldu bu söze
Samimiyetle meyletti bize

İki taraf da razı oldu
Nikâh hutbesi okundu

Hâsılı bizi nikâhladılar
Sonra kalkıp gazâyâ gittiler

Biz de onlara katıldık
İlyas ile birlikte yola girdik

İlyas, Şeyh'in oğlundan oldu
Karaburun'da ikiz doğmuştu

İlyas adını orada verdiler
Atasının yurdunda bıraktılar

Asıl vatanına dönünce
Bizden de bir kızı, iki oğlu oldu

İki temiz alınlı çocuk doğdu
Atadan namını biz aldık

Bir İsrail, biri Mahmud
Bu adları onlara verdik

SULTAN MURAD'IN ENGÜRÜS'LE GAZASI

Tekrar konumuza geri dönelim
Sultan Murad çaldırdı tabl, alem

Gitti Yanko melununun üstüne
Sancağını baş aşağı getirmek üzere

Biz de iki amcayla çıktık yola
Yaşlısı, genci de bizim yanımızda

Âlemde nefirler çalındı
Allah Allah diye çağrışıldı

Zengini, fakiri o gazâyâ gitti
“Allah’ım, tut elimizden” dendi

Geldik savaş yapılacak yere
Şah atını çekti, durdu bir yerde

Dünya şahı çevresine bakındı
Sûfiler zümresini de gördü

Dedi: Sûfileri alın gelin
Han Muhammed’le birlikte sağda kalın

Yarın savaş günüdür, dua edilsin
Yüce Tanrı dualarını kabul etsin

Ben de bunlara muhtacım bugün
Hak yolunda simyacıyım bugün

Umarım Allah zafer nasip eder
Sayısız düşman bozgun yer

Şah o kadar dua etti ki
Ahının dumanı göklere yükseldi

Orada bir yere yerleşildi
Amcam o gece bir rüya gördü

Bir şahin gördü kerr ü fer ile
Gökten süzülerek iner yere

Bir ejderha savaş meydanına
Geliyor hışırdaya hışırdaya

Ejderhayı gagasıyla kaptı
İkisi de toz duman içinde kaldı

Birbirlerini öyle yaraladılar ki
Ne uçardı biri, ne hareket ederdi diğeri

Kâfirin biri şahine yetişti
Kanadını kırıp Şah'a gönderecekti

Gazilerden biri ona yetişti
Ejderhayı ortasından ikiye böldü

Kâfir bu heybeti görünce
Askerlerin yanına kaçtı

Şahin ejderhadan kurtulup uçtu
Şah'ın önünde döndü durdu

Sonra uça uça bilerek
Kondu padişahın sağ koluna

Rüyayı padişaha anlattılar
Sağ kola konmayı kuvvet bildiler

Şâfiî vakti olunca
Başladılar ezan okumaya

Havf namazını kıldılar
“Allahuekber, gün bugün” dediler

Din yolunda aslan her biri
Meydana girdi aslan gibi

Hemen savaş düzeni aldılar
Kâfirin üstüne yürüdüler

Allah Allah diye ettiler nida
Dağ, ova yankılandı haykırıyla

Vuruldu köslere, nefir çalındı
Demir alaylı saflar bağlandı

Demir zırhlar içinde iki ordu
Birbirine iyice yaklaştı

Silahıyla zırhıyla her biri
Demirden iki kol oldu

Ertesi gün can pazarı kuruldu
Kâfirin canları sayıldı

Birbirlerine sövdüler
Meydanda birbirine girdiler

Hint kılıçları kınından çekildi
Kimine kanlı kadeh sunuldu

Kosova'da oklar fırlatıldı
Göğüsler kızıl nişangâh oldu

Ecel rüzgârları esti durdu
O gün bir de yağmur yağdı

Canlar alındı, canlar verildi
Can mülküne uğursuzluk geldi

Sabahtan öğleye kadar vuruşuldu
Kâfir bozgun yedi, dağıldı

Ünlü Şah o sevinçle
Sayısız dua etti orada

Hak ömür versin ona uyanlara
Davet etti bizi sonra otağına

Hepimizin gönlünü aldı
İki amcamla oturttu bizi

Bize çok lütufta bulundu
Derken otağ önünde ezan okundu

Müezzin kamet edince
Maiyette bulunanlar geldi oraya

Ben de otağ önünde duruyordum
Gördü beni sultan, dedi: Kardeşim

Dedi: Molla Hafız'ı alın beri
Şimdi olsun askerin imamı

Bu cami'in imamı değil mi?
Bu cami'in başı değil mi?

Şah'a dediler: Bu Hafız Halil'dir
Değeri yüce bir yetiminizdir

Dedi: Seccadeye gel hele
İmamlık yap güzel sesinle

Dedi: Allâhu nûr âyetini oku
Şu gönlüm bulsun sevinç içinde sevinci

Şah bizi davet edince
İmam olduk, uyduk emrine

Emri uyarınca namaz kılındı
Mumlar yandı, sımat çekildi

O gece yenildi içildi
Hakk'a senalar edildi

O velî şah bana dedi
Ol bu gece otağın bülbülü

Daha sonra Kur'ân-ı Mübin okundu
Din sultanı ezberledi, şad oldu

Nusret âyeti okununca
Kutlu Şah başladı coşmaya

Seçkin Şah amcalarıma dedi
Dinleyin sözümü; üzülmeyin

Dediler: Şahımızın emri nedir?
Her ne ise can kulağımız dinler

Siz ne dersiniz; bir kul olsaydı
Hizmetini terk edip kaçsaydı

Sonra yakalansaydı, cezası ne olur?
Dediler: Ebedî kullukta kalır

Dedi: Bilin bunu; cami imamı
Kaçtı görevden, cami'in yok imamı

Ezan vakti geldi; namaz için yine
O güzel yüzlü davet etti otağa

Namaz için kalkılınca
Büyük amca geçti başa

Fetih sûresiyle sabahı kıldırıldı
Şah'ın önüne geçti, ağladı

Böylelikle kıldık sabahı, akşamı
Üçümüz olduk üç vaktin imamı

Ne bağışlarda bulundu amcalarıma
Ben garibe de bulundu ihsanda

Ertesi gün göç yoluna girildi
Filibe şehrinde mola verildi

Molla Celal Sofya kadısıydı
İlmiyle olağanüstü biriydi

Azledilmişti; yoldaşımız oldu
Köpsi suyundan dağ yolunu tuttu

Asker uğramaz yere revan olduk
Zagara içine sevinçle geldik

Bizi götürdü dostlarına
Oturduk onlarla çardağa

Şeyh'in orada bir pınarı vardı
Suyu ırmak olur akardı

İşitenler geldi, orada toplandı
Zikir, tespih, ibadet edildi

Şeyh'in huzuruna gelmişti her biri
Sanma ki bunlar gezer serseri

Bunların içinde bir Hak meczubu vardı
Bu adamın akıllıca sözleri vardı

Şeyh'in hizmetine erişmişti
Kime o bir kere baksaydı

Görmediği kimseyi görseydi
Onun halini keşfetmek isteseydi

Annesinin, babasının ismiyle
Hatta o kişiyi bile adı ile

Çağırırdı "Fılanca, gel bu yana"
Geline derdi "Dön yüzünü Hak'tan yana"

Ayrıca gönlünde kim varsa
Onun halini keşfederdi o anda

Şapçılar köyünü yurt tutmuştu
İbadet eder, hiç yatmazdı

Sultan Murat onun halini öğrendi
Onun bulunduğu köye berat gönderdi

Köy ürünleri onun vakfı olsun
Kısacası, köy onun meskeni olsun

Şah hükmü olsa da razı olmadı
Vakıf ekmeğine elini uzatmadı

Ona Şapçı İbrahim derlerdi
Halk içinde hayırla anılırdı

Her kişinin sırrına erişirdi
Orada gördük biz de onları

Tahtadan kılıç kuşanırdı
Elinde ağaçtan bozdoğan tutardı

Aldı hepimizi, köye götürdü
O Tanrı meczubu bize sofrı kurdu

Oradan kalktık, düştük yola
Bizimle birlikte o Hak sarhoşu da

Edirne'ye kadar yayan geldi
Mezarda yatanları görünce durdu

Hayretler içinde kaldı, ağladı
Her birimizin ciğerini dağladı

Şehre girmedi, veda etti
Amcalarım ağladı, ona dedi

Bu gece bizimle birlikte olun
Ertesi günü yola revan olun

Biraz düşündü, başını eğdi
Kaldırdı başını, bize dedi

Benim sözümü dinlerseniz
Şah'ın bulunduğı yerden geçin

Kesinlikle şehre girmem; bilin
Burada ayrılıyorum, sağ olun

Oradan döndü memleketine
Biz de devam ettik şehir içine

Bu sebeple iki şehriyar
Bursa şehrine vardı, etti karar

Artık bu meseleden sonra
Sultan Murat durmadı dünyada

On iki on üç yaşındaydı şehzade
Gitti onun ruhu Allah'ın emrine

Tarihi "Rahmeti Rabbih" denildi
Hak yüksek cennet etsin yerini

Sultan Muhammed geçti tahta
Şimdi handır o han oğlu âleme

Hak Teâlâ uzun etsin ömrünü
Hafız Halil metheder şimdi onu

O muhtaç olmayan Tanrı
Şehzadelerin de cümlesinin de uzun etsin ömrünü

Tahtında iki yıl oturduktan sonra
Kalkıştı Kostantiniye fethine

Edirne'den çıkıp tabi u alemlerle
Varıp burçları, bedenleri yaka yaka

Fetih gazası için uğur ile
Biz de birlikte geldik Akşeyh ile

O büyük surun karşısına geldik
Kahr ile düşmandan almak istedik

Padişah “Hak yoluna yağma” dedi
Yürüdü sur üstüne askeri, beyi

Sultan Muhammed cebr ile fethetti
Küffar elinden darp ederek aldı

Fethedilince tarih düşürüldü o sene
“Beldetün tayyibetün” Kostantin’e

Fethe fırsat bulamadı evvelkiler
Fethetti Han Muhammed ile yanındakiler

Herkes geri döndü memleketine
Biz de vardık mürüvvet ocağına

El öptük, izin istedik
Geldi bize, dedi: Boş durmayın

Boşluktan canınız sıkılır
Ne gelirse can sıkıntısından gelir

Pîr olanınız bile olmuş civan
Yürüyün, izin size, olun revan

Tekrar el öptük, vedalaştık
Hazretin başını fazlaca ağrıtmadık

Eve geldiğimde, gör hikmeti
Rüyama girdi Şeyh Hazreti

Yani Bedreddin-i Rûmî
İnsanların gözbebeği

Evime misafir gelmişti
Nabzımı tutardı tabip gibi

Bana dedi: Tedavi edilmelisin
Benim için herkesten önemlisin

Bana senden yakın kim var ki
Siroz'a geldin isteyerek beni

Bir süre kal bu türbede
Yaşlısı, genci uysun sana

Bu sebeple türbeye geldim
Bir yıl kadar orada kaldım

Yine gecelerden bir gece
Rüyama girdi o kadri yüce

Dedi: Gel otur karşıma
Zikri telkin etti bana

Hemen kalktım o anda
Oturdum onun karşısına

Üç kez bana zikir telkin etti
Mana âleminde "Sen de" dedi

Benim gibi yap, gör hikmeti
Nefsinde bulursun nice nimeti

O sırada uykumdan uyandım
Hû narasından kısıldı sesim

Gözlerimi açtım; dilimde Hû zikri
Gözlerimi yumdum; dilimde Hû zikri

Nereye baksam, dünya göründü
Dünyanın bütün sırları aşikâr oldu

Bir gece türbede yatırken yine
Dürttü dizimi, dedi “Yürüsene”

Git ailenin yanına
Git oğlum esenlikle

Uykumdan sıçradım bir daha
Gerçek sabah olmamıştı daha

Ağladım, çok niyaz ettim Hakk’a
Namaz vakti gelene kadar

Sabahı kıldım, veda ettim
Elveda diyerek yolcu oldum

Edirne’ye, Şeyh’in köyüne geldim
Akrabaya, eşe dosta kavuştum

Akrabamla birkaç gün orada
Oturdum, herkesin gönlünü aldım

Kimi amcam kimi amca çocukları
İyi huyla ciğer deler her biri

Onlarla da vedalaştım
Eve gitmek için hazırlık yaptım

Bunlarla at bindim, çıktım yola
Ulaştım Dimetoka yarına

Orada birbirimizden ayrıldık
Gözyaşlarımızı yerde sel ettik

Kişi gurbet elde ulaşınca yârine
Bakmaya doyamaz onun yüzüne

Allah'a şükür, vardık yerimize
Hayırlısıyla girdik evimize

Sağ salim bulduk çocukları
Zengin oldu o zaman gönül Mısır'ı

Bu arada kitap da bitti
Siz de iman ile göçün, iştmeysin azarı

Sayırsız şükür, sena olsun Hakk'a
Ebedî diridir o baştan sona

Altı yön aklar olur sed ile had
Tanrı münezzehdir; yok O'na had

Her nefeste söyle: Kul huvalâhu ahad
Yoktur O'nun ortağı; Allâhussamed

Kimse O'ndan doğmadı, O da kimseden
Cümle mahlûkattır gelip giden

Kendisi gizli; onun mazharı beden
Fanilik mülkünde yurt tuttu beden

Dilersen baki Tanrı'dan baki vücud
Vücudsuz ol ki bulasın baki vücud

Tanrı'nın dergâhına secde et gündüz gece
Sen de bul kendini şühud âleminde

Lütfu sonsuzdur, O'dur Allâhussamed
“Lem yelid”; yok dengi, “Lehû kufven ahad”

Faniliktir zatımızın vasfı
Hakk'ın zatının vasfını bil baki

Aç gözünü; cennet cehennem önünde
Bütün uzuvların konuşur zerre zerre

Âlimdir, kadirdir; ebedî diridir
Âlemi yaratandır, Allâhussamed'dir

Konuşandır, işitendir, görendir
Dileyendir, “İleyhi'l-masîr” ismidir

Dergâhında bütün halk olmuş esir
Der ki “Ente Rabbîyâ ni'me'n-nasîr”

Ey azizim! Kul huvalâhu ahad
Ey habibim, O'dur Allâhussamed

Şeyh'in sırrıyla yanar Hafız Halil
Yağına kendisini etmiş delil

Yüce Tanrı affetsin günahlarını
Ağladı, inledi o değersiz kişi

Yaratan için der ki: Allâhussamed
Toprak olacaktır; yok ona “Kufven ahad”

Buraya gelince işi bıraktım
Ahiret hallerine hazırlık yaptım

Tövbe tövbe yâ ilâhelâlemîn
Tövbeyle ayağım sağlam bassın yâ Muîn

Muhammed'in hürmetine yâ İlâh
Ömrümüzü isyan ile etme tebah

Tövbeye koştuk biz Ya Rabbi
Tövbe ediyoruz, paylama bizi

Yüzü kara asiyi ey Kerîm
Affet suçunu; sensin Rahîm

Âlemlerin Rabb'ine tövbe edin
Daima salah üzere olun

Yiyecekseniz helal yeyin
Yanlış yollara girmeyin

Yüce Allah'ın daveti var cümlenize
Çağırıyor sizi dünyadan cennete

* * *

Yazık! Sûfiler, ey sûfiler
Konusanlar bir bir gittiler

İlmiyle amel eden gitti
Geride hile ile düzen kaldı

Hakk'a niyaz eden gitti
Geride mecâzî hokkabaz kaldı

Safa sahibi önderler
Bize sırt çevirdi, gittiler

Ahde vefa edenler gitti
Geride bize cefa kaldı

* * *

Can nedir? Kaza ile gelen bir nutfeye
Dünya rahimdir; beden döl yatağı

Tohum eceldir dünya anasının karnında
Burada ölmek, doğmak demek kalıcılık yurdunda

RESÛLULLAH'A ÖVGÜ

Biliriz, Muhammed Tanrı'nın sırrı
Bu manaya uyar irfan sahipleri

Onun şanı için "Levlâk" indi Hak'tan
Kur'ân ona nazil oldu Hak'tan

Allah ona Tahâ ile Yâsin dedi
Kadim İslam ile iman onun oldu

Ebubekir onun daimi dostu oldu
İsyan bitti, ona Sıddık denildi

Ömer geldi, süslendi İslam
Sonra yetişti Osman bin Affan

Sonra geldi Allah'ın Aslanı
Murtaza Ali, yiğitler şahı

Velayet, mucizeler birikti
Bütün hayırlılar, dostlar geldi

Hepsi birlikte cihad etti
Açıldı meydan, ayin erkân koyuldu

Otuz üç bin sahabe gayret etti
Din yoluna canlarını kurban etti

Yürüttüler İslamı, şeriatı
Yazar bunları meydan erleri

Bu dünya onlara da kalmadı
Fani devran bize kalır mı?

Birader; bilirsın aşğılık dünyayı
Aman vermez, öğütür bulduğunu

Ecel geldi mi gitmek gerekir
Hanım veya çocuklar ne fayda verir?

Hey zavallı! Gözünü dikince gökyüzüne
Azrail ile şeytan gelir o anda

Ölüm sarhoşluğuyla can çekişirken
Kurur dilin damağın, susarsın

Azrail canına kasteder o sırada
Şeytan imanına kasteder o sırada

Can vermek kolay ama imanı
Dilersen bulursun mertlerin mürşidini

Kişi için elbette mürebbi gerekir
Onun derdine ancak o derman verir

Peygamber Aleyhisselam dedi:
“Mürebbi olmasa, tanımazdım Rabb’imi”

Himmet edip velayet cezbesiyle
Hüda korur onu yardımıyla

Buna göre bütün yolları kıyasla
Yol kolay gelir mürebbi yardımıyla

Bir mürşide erişmeden dünyadan
Gidersen, oldun demektir perişan

Hazreti Ali şöyle buyurdu:
“Hiç tanımazsa o zamanının imamını

Sonra ölüm gelirse başına
Cahil olarak ölür, kuşku yok bunda”

Kişi için dünyada, ukbada
Mürşid gerekir; bunu unutma

Dünyada bir mürşid bulursan
Ahirette sen sultan olursun

Mürşid ile cennete girersin
Safa sürer, hurileri kucaklarsın

Veliler, askeridir Mustafa’nın
Sen de onlarla birlikte olmalısın

Dünyada bir mürşid bulmazsan
Bilirsin ne olacaktır halin

Mürid koyun, mürşid çobandır
Çobanın işi koyunu kurttan korumaktır

İblis kurda benzer, sana kasteder
Rahman'ın velileri onu defeder

Kişi dünyada bulmazsa mürşidini
Sen şeytan bil onun şeyhini

Mürşidi olmayanın dini yoktur
Bu sözün çok kanıtı vardır

Kimin şeyhi yoksa dini yoktur
Kimin şeyhi yoksa şeytan onun şeyhidir

Anladıysan mürşidin gerekliliğini
Ara bul kendine kâmil pîri

Bulursan kâmil bir mürşidi
Yoluna kurban et canını

Varlığını terk et onun yolunda
Yolu yordamı göstereceğin sana

Sadakat göster bu yolda
İrfan manası öğren Hak yolunda

Kulak ver; mürşidin sözünü anla
Zihnin açık olsun; cahil kalma

İçinle dışınla kul ol velilere
İçini dışını bir güzel temizle

İki dünyayı terk et; nefsine uyma
Hak her yerde hazır nazır; utansana!

Pirin sırrını anla, öğren manasını
Senin bir damlan olsun umman deryası

Arkadaş! Mürşide ulaş sadakatla
O zaman ulaşmış olursun Hakk'a

İyi bil şunu: Velinin mazharı çoktur
Talib için velî Hak yolunda kanıttır

Hakîrî, velîlerin küçük kuludur
Kendisi Kanber, pîri Şâh-ı Selman'dır

* * *

Kimin kâmil bir yârî varsa
Bilin ki pazarı vardır Hak'la

Mürebbisiz canana kavuşulmaz
Utanacak şeyi olan vuslata ermez

* * *

Binlerce şükür, minnet Hüdâ'ya
Salavatlar gönderelim Mustafa'ya

Eriştirdi bizi velîlerin kutbuna
Bizim mürşidimiz Şeyh Bedreddin'dir

Ebubekir, Ömer, Osman ile Haydar
Bu cevher de o deryadan çıkmıştır

Veliler içinde budur bize rehber
Bizim mürşidimiz Şeyh Bedreddin'dir

Budur Âl-i Muhammed silsilesi
Bunu inkâr edenler oldu asi

Velîdir kuşkusuz, Allah'ın nurudur
Muhammed Mustafa'nın enveridir

Velayet ordusunun başında gelir
Bizim mürşidimiz Şeyh Bedreddin'dir

Hüdâ'nın sevdiğidir enbiyalar
Onların cevheridir evliyalar

Budur Hak'tan bize verilen bağışlar
Bizim mürşidimiz Şeyh Bedreddin'dir

Mansur oldu; bu yolda verdi başını
Hüdâ aşkına hiç çatmadı kaşını

Münafıklar atar kınama taşını
Bizim mürşidimiz Şeyh Bedreddin'dir

Ali gibi şehit oldu fenâda
Melekler ah eder cümle semada

Bugün burada, yarın kıyamet gününde
Bizim mürşidimiz Şeyh Bedreddin'dir

Yapıştık biz bugün onun eline
Tövbe ettik, girdik onun şalına

Onu delil edindik Hak yoluna
Bizim mürşidimiz Şeyh Bedreddin'dir

Bize gösterdi şeriat sözünü
Üstelik irşad eder tarikat fiilini

Marifetle bildirdi bize hakikatı
Bizim mürşidimiz Şeyh Bedreddin'dir

Bunun yolunda terk ettik dünyayı
Feda ettik ona biz baş ile canı

Budur nice velînin kamuranı
Bizim mürşidimiz Şeyh Bedreddin'dir

Buna uyan kişi rahmet bulacak
Muhammed Mustafa şefkat gösterecek

Bunu inkâr eden melun olacak
Bizim mürşidimiz Şeyh Bedreddin'dir

Bunun silsilesine ulaşmaya çalış sen
Yoluna varlığını vermeye çalış sen

Bu yolda aşkla, sadakatle durmaya çalış sen
Bizim mürşidimiz Şeyh Bedreddin'dir

İki dünyayı terk et; bırak önünden
Başını ver aşk ile dönme yolundan

Bunun ilmine uy; geç sen bilginden
Bizim mürşidimiz Şeyh Bedreddin'dir

Hakîrî miskinî sözünü kabul et
Hüdâ yolunda varlığını sebil et

Getir sultanına kendini kul et
Bizim mürşidimiz Şeyh Bedreddin'dir

Âşık ol bir Allah velîsine
Ahiret ilmi açılsın gönlüne